

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

BAVUL

Edebiyat - Sokak

Mart 2017
Sayı: 18
Fiyatı: 7 TL

Müjdat Gezen
İrfan Değirmenci
Giovanni Scognamiglio
İnci Aral
İsmail Saymaz
küçük İskender
Burçin Terzioğlu
Ayşegül Aldinç
Sezgin Kaymaz
Sevinç Erbulak
Fırat Tanış
Emre Kongar
Burhan Sönmez
Barış İnce
Ercan Kesal
Gülşah Elikbank
Cengiz Bozkurt
Ayşen Aksakal
Necati Tosuner
Fulsen Türkler
Alpay Erdem
Celil Oker
Fatih Pınar
Meltem Yılmazkaya
Haydar Ergülen
Alper Gencer
Burcu Bakdur
Yeşim Coşkun
Umut Yigit
Evrin Kuran
Onur Caymaz
Yalçın Avcı
Tımur Soykan
Gizem Çitak
Ahmet Uzun
Pınar Ergün
Kemal Can Kayar
Önder Abay

AKAN BİR IRMAĞI KİM DURDURABİLİR

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

GÜLTEN AKIN

Mehmet Ali & Akşamsefası

Büyük Saat'in zembereğiyle kurulmuş kayıp bir oyun: Veys

Turgut Uyar, sağlığında yayımlamadığı, "adı konmamış, tarihsiz" oyunu Veys ile şaşırtmayı ve düşündürmeyi sürdürüyor.

*VEYS: İşte demin de söyledim, biraz karışık,
iki düzeni karşılaştırmak..
Ağaçlar, kuşlar farketmez belki, hele kuşlar hiç
bazan yerin sarsıldığını.*

Veys
Turgut Uyar
Oyun, 100 s.

YAZARIN YKY'DEKİ DİĞER KİTAPLARI

**Dünyanın
En
Güzel
Arabistanı**

ÖZGÜ

Büyük Saat
Turgut Uyar
Şiir, 725 s.

**Dünyanın En
Güzel Arabistanı**
Turgut Uyar
Şiir, 88 s.

Göge Bakma Durağı
Turgut Uyar
Seçme Şiirler, 112 s.

Korkulu Ustalık
Turgut Uyar
Yazılar, 703 s.

AKAN BİR IRMAĞI KİM DURDURABİLİR

İnce yüzlerinizdeki ışığı

Söndüre söndüre

Dal bedenlerinizi öldüre öldüre

Besleniyorlar

Tükenmiş çareleri

Oysa

Akan bir ırmağı kim durdurabilir

Gülten Akın

Tarih boyunca kadın, kimliği erkek üzerinden şekillendirilerek babanın kızı, oğulun anası ve kocanın karısı olarak evlerin odalarına hapsedilmeye çalışıldı. Dışarı çıkıp kendi hayatını yaşamak istediğinde ise, en basit insani hakları için bile, olağanüstü çaba sarf etmek zorunda kaldı.

Geçmiş zaman ekiyle konuştuğumuza bakmayın, bu eşitsiz, adaletsiz algı, yaşadığımız topraklarda da bütün şiddetliyle hüküm sürmeye devam etmekte bugün. "Onun da o saatte orada ne işi varmış?" algısıyla kadın, tecavüze uğradığı, işkence gördüğü ve öldürüldüğü için suçlanmakta!

Her gün ensesinde yabancı bir erkeğin soluğunu hissetmekten korkarak iş çıkışı geç saatlerde eve yürümekte, bir eşekle sohbet ettiğinde "yanlış" anlaşılmamak için tüm kelimelerini onlarca süzgeçten

geçirmekte, kıyafet tercihleri yüzünden tahrik unsuru sayılmakta ve mutluluğu bile toplum tarafından tehlike unsuru kabul edilip attığı kahrkaha sebebiyle suçlanmakta..

Kadın, doğuştan suçlu topraklarımızda..

Öyle ki ilk adet gördüğünde, adettendir kız çocuğuna tokat atılır. Baba evinden koca evine uğurlanırken, erkek kardeş tarafından beline bekâreti temsilen kırmızı kuşak bağlanır. "Kadınlar güvenilmezdir," "Şeytandan sonra kadınlar gelir," denir; sonra aynı kadınlar erkeklerin "ana"ları ve "bacı"ları oldukları için narin bir çiçeğe benzetilir..

Oysa kadın bir ormandır... Hıncının balta vurulmuş ağaç gövdelerinden yaralarına inat yapraklar yeşertir..

Kadın şiir yazandır, roman yazandır, şarkı söyleyendir, film yapandır; karşı gelendir, meydan okuyandır...

Yüzüne en yakın mesafeden gaz ateşlendiğinde, başını bile eğmeden dimdik ayakta durandır kadın.

Kadın kadındır.

En zararlı alışkanlığınız nedir?

Bazen bir şeyi kafama çok takarım ve taktikça daha da büyütür kafamda kavgasını veririm. Yıpratıcı bir durum olabiliyor.

Hangi kötü karakter olmak istersiniz?

Alice Harikalar Diyarı'ndaki Kırmızı Kraliçe.

Ne olduğunda/kimin karşısında heyecandan eliniz ayağınız birbirine dolaşır?

Hâkim olmadığım bir alanda bir iş yaptığım zaman, mesela sunuculuk. Sahneye çıkıp en azından yarısı geçene kadar kalbim ağzımdan çıkacak gibi olur.

Bir suç işleyecek olsaydınız ne olurdu?

Katil olurum. Çocuklara ve hayvanlara zarar verenler için değişik planlarım var. Yok yok, çok fazlalar, seri katil olurum.

Kıskançlık yüzünden yaptığınız en absürt şey?

Kıskançlık kişisel özelliklerim arasında pek değil galiba. Bir cevap bulamadım ama her kadın gibi trip atar, olan ya da aslında belki de hiç olmayan her neyse burundan getiririm domuzluğumu.

Hayatınızın en zor anı hangisiydi?

Annemi son yolculuğuna uğurlamak için hazırladığım an.

Dalga geçtiğiniz bir özelliğiniz var mı?

Baştan aşağı çok dalga geçerim kendimle. Bazen hak ediyorum.

Sizce bir insan ne zaman tehlikeli olur?

Vicdanını kaybettğinde..

Yıkmak istediğiniz bir gelenek var mı?

Çocuk yaşta evlilik durumu.

Hangi duygunuza kaybetmekten korkarsınız?

Empati.

Tahammül sınırlarınız zorlandığında nasıl sakinleşirsiniz?

Zor sakinleşirim. Arada bir şeyler kırıyorum. Bir de ben söylenince komik oluyorumşum diye diyorlar. Onlar gülmüce daha da sinirleniyorum.

İÇİNDEKİ KÖTÜYE "HAYIR" DİYENLERE...

Annesi, onu tavandan yağan ateşten, erimekten, boğulmaktan kurtarmak için dört kat çarşafa sarıp yatağın altına itti, üstüne de kendi kapaklandı.

Deniz'e üç aylık hamileydi. Deniz, cezaevinde doğdu, mahkemeye çıkacağı güne kadar hakkındaki suçlamayı bile doğru dürüst öğrenemeyen annesi, tutuklu yargılanıyordu. Deniz için günlük beş lira gibi bir işe bedeli veriyorlardı. Koğuştaki herkesin bebeği, koğuşun maskotu olmuştur Deniz. Yavaş büyüdü, iyi beslenemedi, üç yaşında konuştu, ilk söylediği kelime "abla" oldu. İki ayda bir görüş gününe gelebilen babasına "abla" demişti. 2000 yılının Aralık ayında, Deniz beş yaşındayken koğuşta kıyamet koptu. Annesi, onu tavandan yağan ateşten, erimekten, boğulmaktan kurtarmak için dört kat çarşafa sarıp yatağın altına itti, üstüne de kendi kapaklandı. Saatlerce öyle durdular, oyun oynadıklarını sandı Deniz, abla'nın birçoğunu bir daha göremedi. Üç ay sonra çıkarıldıkları mahkemede annesini beraat ettirdiler, "pardon" deyip hayata dönmelerini söylediler!

"Konaklar yaptırım, döşetemedim, Ünye, Fatsa bir oldu da narinim baş edemedim"

Deniz, babasını cezaevi dışında ilk gördüğünde evde bu türkü çalıyordu, söyleyenin sesi öyle davuydu ki Deniz korktu. Belki de babasını görünce korkmuştu küçük kız, İrfan Bey'in bıyıkları gibisini ilk defa yakından görüyordu. İrfan Yılmaz, karısını ve küçük kızını cezaevi kapısından almaya gidememişti. Nurten Hanım, örgüt üyeliği

suçlamasıyla içeri girince o da Karayolları'ndaki işini kaybetmiş, fındıkta çalışmaktan başka bir şey elinden gelmemiştir. Kazandığı parayla ancak karnını doyurabiliyordu, yol parasını denkleştirememiştir. Ev, tarhana kokuyordu. Komşuların verdiği sıcağ tarhana çorbasının kokusu Deniz için baba kokusu olmuştur. Babası, ne ona ne de annesine sarıldı.

Başı hep öne eğikti bu bıyıklı adamın, Deniz o zaman anlayamadı, babası utanıyor, sıkılıyor, tek kelime konuşmuyordu. Dokuz ay sonra kardeşi doğdu, adını Derya koydular.

Komşular, hangisi kız ismi hangisi erkek ismi bir süre bunu tartıştılar, bir süre sonra da kitap meraklısı Terzi Nurten'in kanser olduğunu konuşmaya başladılar. Genç kadın ikinci çocuğunu kucakına aldıktan sonra sol elinde daha önce önemsemediği küçük lekenin büyüdüğünü, kanayan kabuk bağladığını ve bir türlü iyileşmediğini fark etti. Hastalık koluna ve bütün bedenine yayıldığında doktora gitmek istediysede Derya biraz büyüsün ve İrfan Bey düzenli bir iş

bulsun diye bekledi. Deniz de okula başlamıştı ve okulun ilk iki haftası boyunca kızlarına gideceği önlüğü dahi alamamışlardı. Annesi, kanepenin mavî örtüsünü kesip makinede dikmiş, önlük olmuş, beyaz kartondan da yaka yapmıştı Deniz'e. Nurten Hanım, çok becerikli bir terziydi ama cezaevinden

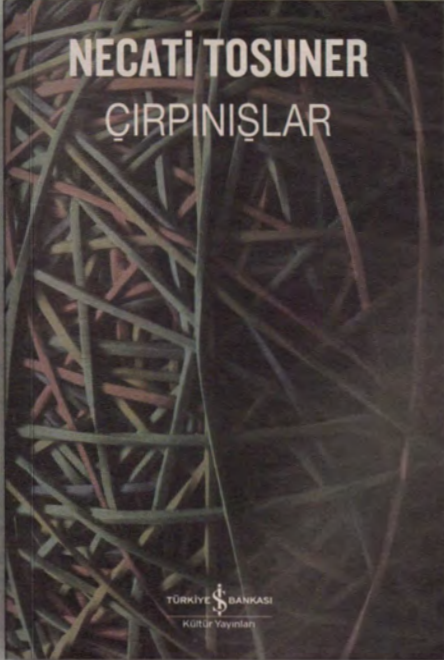
çıktığından beri eski müşterilerinin ayağı kesilmiş, kimse iş getirmez olmuştu. Derya'yı yalnız iki ay emzirebildi annesi sonra sütü gelmez oldu. Bir deri bir Kemik kalmıştı el kadar bebek. Deniz, annesinin ağrılarının arttığı günlerde okul dönüşü küçük kardeşine annelik yapıyordu. Yedi yaşında sade suya tirit yapmayı öğrendi Deniz, sekiz yaşında nohut pilav yapmayı, dokuz yaşında ise ölen annesinin yerine bütünü çöç kardeşine anne olmayı İrfan Bey, evde dört yaşında bir bebek ve dokuz yaşında bir çocukla böylece kalakalmıştı...

"Hekimoğlu derler bir küçük uşak, Bir omuzdan bir omuza on arma fişek"

*İrfan Değirmenci, yeni çıkan "Bir Ünyalı Ünyadan" isimli kitabından bir bölümü
Bavul Dergi okurları ile paylaştı.

NECATİ TOSUNER'İN KALEMİNDEN ÇİRPİNİŞLAR

Sen yoksun.

Ve ben, bir şeye yaramayı boşu boşuna bekleyen
boş posta kutusu gibi tozlanıp duruyorum burada.

Şimdi: Üzünc.

Şimdi, geçmiş gitmiş bir trenin hiç de uzaklaşmak istemeyen
o doyulmaz kokusu güzel güzel girmiş olsun aramıza.
Evet ama, niçin bir tren?..

Akasya ile tren kokusuna benziyor çünkü yoksunluk.

Kalmış akasya.

Gitmiş tren kokusu...

Çırpınışlar
Necati Tosuner
132 sayfa, 12 TL

Kurucusu olduğumuz İş Bankası Kültür Yayınları
yeni kitaplarla büyümeye devam ediyor.

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Türkiye'nin Bankası

Kitabevlerimiz: İstanbul - Kadıköy, Tel: (0216) 348 97 84 Eminönü - Müze, Tel: (0212) 511 13 37
Caddebostan, Tel: (0216) 386 65 62 Beşiktaş, Tel: (0212) 258 77 43 Bakırköy, Tel: (0212) 571 20 32

Nişantaşı, Tel: (0212) 234 80 71 Taksim, Tel: (0212) 238 08 11 Beşiktaş - Beşiktaş, Tel: (0212) 348 03 41

Tunali Hilmi, Tel: (0312) 324 10 73 - İzmit - Karşıyaka, Tel: (0327) 351 17 42 - Etiler - Beşiktaş, Tel: (0212) 228 42 60

Eskişehir - Tepebaşı, Tel: (0222) 220 49 13 - Konya - Selçuklu, Tel: (0332) 351 16 07 - Manisa, Tel: (0236) 231 69 24

Mersin, Tel: (0324) 238 18 14 - Samsun - Çiftlik, Tel: (0362) 233 38 30 - Trabzon Merkez, Tel: (0462) 326 98 39

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

BEDİYANA

"Dede, dede, dedesin
Dede burda yerlisin
Sabah olacak, haydi
Sen gitti de oğlun gelsin..."

Hayal meyal hatırlıyorum. Daha çok küçüğüm ve Bediyana, sahadındaki paparayı bana yedirebilmek için manilerle süslediği hikâyesini bir kez daha anlatıyor. Ben paparanın lokmalarını iştahla çiğnerken oğullarından doğan ilk erkek torunu olduğum için dünyayı kucaklayan bir sevecenlikle yüzümü seyrediyor. Bedriye Saymaz'dan söz ediyorum size yani, babaannemden...

Nüfus kâğıdına göre Bediyana, 1929 yılında dünyaya geldi. Fadime ile Topal İsmail'in beş çocuğundan üçüncüsüydü. İsmail Cumhuriyet'ten önce göçtüğü Rize'de berber, Fadime şehrin tek lisesinde açıcıydı. Çocukluğuna aitt tek bir fotoğrafı var Bediyana'nın yazmasının altında masumiyetini çoğalttığı... Zaten evvelini o da hatırlamıyordu. Askerlikten dönen Kurban dedemin, arkadaşlarıyla oyun oynarken kaçırdığı gün, on dört yaşına henüz basmıştı.

Bana papara yedirirken anlattığı hikâyeye, o günlerden kalmaydı.

Hikâyeye göre uzak köylerden bir kız görücü usulüyle kocaya verilmiş. Davul zurnaıyla ata bindirilip damadın evine götürülmüş. Fakat damattın haber yokmuş. Evde gelinden başka, tandırın başında oturan yaşlı bir adam varmış. Gelinin yaşlı adamı kayınpederi sanmış. İşte bu yüzden manisinde, "Sen git de oğlun gelsin" demiş.

Yaşlı adam, geline cevap vermiş:

"Aç kınalı kolların
Sar dedenin boynuna
Çıkar keten göyneğin
Gir dedenin koynuna..."

"Meğer dede, gelinin herifiymiş," diyor Bediyana. Manideki gelin gibi gözlerim fal taşı gibi açılıyor. Ağzımdaki lokma sanki taşla dönüyor. "Kurban dedem gibi mi?" diye soruyorum. Gülüyor babaannem, gınahtır diye, kahkahasını bastırarak gülüyor. "He," diyor.

Köyümüzün diğer kadınları gibi Bediyana da, aşıptan sayıldığı için dedeme hiçbir zaman ismiyle seslenmedi. Fakat ben şahidim ki hiçbir insan bir başkasını, dedemle babaannemin birbirlerini sevdiği kadar sevmedi. Altı çocuklan oldu. İçlerinden biri, Kezban, doğar doğmaz hastalıktan öldü. Namazsız gömdükleri için mezarını bir tek dedem bildi.

Rize'ye yerleştiler. Dedem el arabasıyla hamallık edip şehrin yükünü çekti. Kale Mahallesi'nde bir çağlığa temel atıp demir karyola etrafında ev kurdular. Tuğladan örülen ev zamanla aile apartmanına döndü. Ben o tuğladan evde doğdum, Bediyana'nın ellerinde büyüdüm.

O eller ki adil, merhametli ve mübarektiller.

Kurban Bayramı için alınan koyunu bir kez okşadığı için, "Kiymayın buna," diyerek koca bayramı yataktaki geçirdi. Bediyana. Bir gün olsun o eller, minnet

Tıpkı hikâyedeki gelin gibi...
"Karlı dağdan aşmışım
Beş kardaştan geçmişim
Sen misen kocam
Sakalina çıcışsam..."

Gelin, kapıyı çarpıp çıkmıştı. Bediyana ile ben, kahkahalarla gülüyorduk. Bu güllüçükler Alzheimer'a yakalanan Kurban dedemin, Bediyana'yı annesi

zannettiği andan itibaren yerini buruk bir hüzne bıraktı. Gölgesinde yetmiş yıl dinlendiği koca çınarın devrildiği gün, o da bu dünyadan yüz çevirdi. Kırdığı odunda, tutuşturduğu sobada ve yıkayıp soba demirine astığı çamaşırdaki bile dedem vardı.

Onlar bir cümlemin öznesi ve yüklemiydiler. Özne düştükten sonra yüklem tüm anlamını yitirmişti. Zamanla takati kesildi Bediyana'nın, belki büküldü. Aile apartmanımız dağıldı sonra. Kimimiz bir başka mahalleye, kimimiz bir başka şehre taşındı. Demir karyola ile başlayan hayat, dürlümüş bir yalnızlıkla yer değiştirdi. Bediyana kendi selasını içinden okurken, ilk çocuğu Hasan amcamı kaybetti. Artık onun için makarasından hızla boşalan bir iplikti, hayat.

Hikâyedeki gelin gibi, Kurban dedemle buluşmak üzere kapıyı çarpıp gitti.

Bir papara tadı bırakarak gitti.

**Onlar bir cümlemin
öznesi ve
yüklemiydiler.**

CEHALET ATEŞİ

Tarih 20 Şubat, Pazartesi sabahı... Gece başlayan yağmur durmuş değil. Uyumadım. Gece boyu ödev hazırladım. Okula gitmeden önce her sabah olduğu gibi ülke yerinde duruyor mu diye haberlere bakıyorum. Müjdat Gezen Sanat Merkezi kundanlanmış. Gece boyu uyumadan ödev hazırladığım okulum benzinle ve "vatani duygularla" yakılmaya çalışılmış.

Okula gittiğimde sınıfımın camlarını yer yer kırık ve simsiyah buluyorum. İçerisi ağır is kokuyor. Pencerenin pervazına dokunuyorum dökülüyor. Duvarlar hâlâ sıcak. Mahmut Abi (Okulun güvenliği) zamanında müdahale etmese çok daha kötü olabilirdi her şey. Bu saldırıdan sonra okul desteğe gelen insanlarla dolup taşıyor: Üç büyüklükler tarafar gruplarından tutun da memleketinden kalkıp gelen, yetmezmiş gibi bize sarmalar getiren Selma Tezeye kadar. Ben de MSM yazarlık öğrencisi olarak okulumuzun kurucusu, hocam, Müjdat Gezen ile okulumuza yapılan saldırıyı ve sonrasını konuştuk.

Müjdat Gezen Sanat Merkezi nasıl kuruldu?

1991 yılında ben İstanbul Üniversitesi'nde ders verdiğim sırada, böyle, öğrencilerin hiç ücret ödemediği bir okul açmaya karar verdim. İlk beş yıl böyle devam etti. Nitekim müdür dedi ki: "Oğlum taşınma suyuyla değirmen dönmaz. Dışarda kazanıp buraya getiriyorsun. Aylık yetmiş bin lira gider var." "E ne apalım?" dedim, "Kurs yapalım," dedi. Şimdi kurslardan gelen parayla okul kendi kendini dündürüyor. Burada konservatuvar okuyan öğrencileri okutabiliyor.

Daha önce okula yönelik böyle bir saldırın oldu mu?

Hayır ilk defa. Yirmi altı yıllık okul tarihinde ilk defa böyle bir durum yaşadık.

Sizce neden bu dönemde böyle bir saldırı oldu?

Hükümetin bu cinslere yol vermesiyle oldu. Akit'in o terbiyesiz haberi yapmasıyla, Burhan Kuzu'nun onay vermesiyle desteklemesiyle oldu bu olay.

İnsanlar MSM'ye bağış yapmak istiyor, bu konuda bir çalışma olacak mı?

Herkes çok teşekkür ediyoruz. Ama bağış kabul etmiyoruz.

İnsanlar sürekli okula desteğe geliyorlar. Olayın üstünden bir hafta geçmesine rağmen bahçe hiç boş kalmıyor. Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Dünyanın her tarafından Arabistan'dan tut, Avustralya'ya, Japonya'dan Amerika'ya, Almanya'dan Fransa'ya kadar... Dünyanın her tarafından insanlar telefon ediyorlar. Kalkıp gelenler bile var. Almanya'dan gelenler var. Geçmiş olsun deyip gece dündüler uçakla. Daha önce de söyledim. Bu ateş bizi yakabilir mi hiç. Bizim içimizde Cumhuriyet ateşi yanıyor. Saldırının olduğu gün dersler devam etti, devam edecek. Sanatımızı ırcı etmeye sözümüzü söylemeye devam edeceğiz.

Günümüzdeki gibi baskı dönemlerinde sanatın önemli iki kat artıyor. Tiyatro da iktidarların sevmediği, bitirmeye çalıştığı bir alan bu konuda düşünceleriniz neler?

Sadece tiyatro değil bütün alanların üzerinde baskı var. Ama biz her dönem olduğu gibi sahneye çıkmaya devam edeceğiz. Perdemi zi açmaya devam edeceğiz. Söyleyecek bir sözümüz varsa bunu şiddete başvurarak, bir yerleri ateşe vererek değil; en iyi bildiğimiz yöntemle sahnedeyi söyleyeceğiz.

Son olarak sizi destekleyen yanınızda olan insanlara ne söylemek istersiniz?

Herkes çok çok teşekkür ederim. Yalnız olmadığımızı gösterdik. Ne kadar kalabalık olduğumuzu gösterdik. Herkes çok teşekkür ederim.

AKŞAMDAN AKŞAMA

"Ne garip," dedi Sissy "Hep aynı yerlerde, aynı insanlarla hatta aynı dönemlerde birlikte bulunduk ve hiç karşılaşmadık. Ya bir karşılaşsaydık? Düşünebiliyor musun?" düşünmüştüm hiç kuşkusuz.

Bir yaz akşamıydı, sıcak. Sokağa bakan pencereyi açmış perdeleri sımsıkı çekmişti. Hep komşular yüzünden. Tüm komşular dikizliyordu onu: Kadınları, erkekleri, çocukları. Rahatsız oluyordu, dilediği gibi kendi evinde hareket edemiyordu. Neredeyse çarşaf takacaktı. Dikizliyorlardı tabii. Komşusu olmamakla birlikte o anda ben de aynı şeyi yapıyordum. Beyaz dar bir jean giymişti, beyaz yan saydam bir tişört. Karşıma oturmuş jeanin fermuarı ile oynuyordu, başı bir yana eğik. Birden baktı, sıntarak.

"Bir şey göremezsin ki!"

"Neyi görecekmişim?"

"Nereye baktığını biliyorum."

"Sana."

"Bana... değil. Benim bir yerime. Neyse, suç benim değil ki fermuar bozuldu..."

"Kanştırma öyleyse, ya kapat ya da git başka bir şeyler giy."

"Bilmem, sonra belki... Saat kaç?"

"Dokuza geliyor."

"Erken daha. Gitmeyeceksin değil mi?"

"Daha sonra."

"İstersen hiç gitme ya da gitmeden yarım saat önce bana haber ver. Birden kalkıp gitme, alışmam için bana az bir süre tanı."

"Olur olur."

Kalktı, fermuarını bir indirdi bir çekti. Dağılan saçları arasında hınzır hınzır baktı.

"Göremedin," diyorum.

"Göremezsin, külot giyiyordum."

"Evet, hem de beyaz."

Gülerek mutfaka giden koridora koşuyor ve sesleniyor.

"Popoma bakmal!"

"Bakmamı istemiyorsan, sallama"

İnat bu ya yerinde durup bir güzel kalça kıvırıyor ve kayboluyor. Mutfaktan bir çanak çömlek şangırtısı...

"Ne oluyor?"

"Bulamıyorum."

"Neyi?"

"Gelsene."

Mutfak bir başka savaşı meydana. Günlerce belki haftalarca birikmiş tabaklar, çanaklar, bardaklar, yemek artıkları.

"Etrafa ne bakıp duruyorsun, bulsana şeyey!"

Ne denli düzenli olduğunu bildiğim için bir şişenin bulunabileceğini doğal yere bakıyorum: Çöp tenekesinin yanında dizilmiş boş şişeler arasına.

Benle birlikte o da eğiliyor, başını omuzuma koyuyor.

"Ne güzel."

"Güzel olan ne?"

"Böyle olmamız, yan yana."

"Güzel ve en azından daha rahat bir pozisyonda da yan yana, hatta üst üste ya da alt alta olabiliriz."

Çekiliyor bir dirsek atarak.

"Terbiyesiz."

Bu ara boş şişeler arasında yan dolu konyak şişesini bulup alıyorum.

"Pek bir şey kalmamış."

"Azar azar içeriz."

"İçmesek de olur."

"İstiyorum, daha rahat olurum."

Şişeyi kapıp oturma odasına geçiyor. Yuvarlak masada galiba dünden ya da daha önceden kalma iki bardak var. Dikkatle ölümlük dolduruyor ve yanıma oturuyor.

"O Fransız yapımcıyı hatırlıyor musun? Neydi adı? Hani söylüştük, onunla yattım."

"Onunla da yattım desene daha gerçekçi olmak için."

"Paris'e götürecekti beni."

"Muhakkak, beni de."

Bir kahkaha atıyor.

"Sen onunla yatmadın ki!"

"Sanmıyorum, sadece filmimde çalıştım. Fizikimi değil çalışma tarzımı beğenmişti"

"Benimkini de..."

Kalkıyor, pencereye gidiyor, pencereyi aralıyor.

"Yağmur yağıyor."

"Belliydi, geçer."

"Bu yağmurla gidemezsin, ıslanırsın, hasta olursun."

"Bir şey olmam."

Arkama geçiyor, kollarıyla sarıyor beni, dudakları kulağımda.

"Sen hastalanırsan, bana gelemezsen ben yalnız ne yaparım?"

"Başkasını bulursun, laf mı?"

"Ben seni istiyorum."

"Ne zamandan beri?"

Kanepenin üstünden atlıyor kucağıma.

"Her zaman."

Bir şeyler, bir şeyler, bir şeyler...

"Saat kaç?"

"Yahu saatın yok mu senin?"

"Bozuldu."

"Demek saati öğrenmek için boşuna ofise telefon etmiyorsun."

"Bir de sesini duymak için."

Kalktı, karşıki koltuğa gömüldü.

"Biliyor musun bir süre Park Otel'de kalmıştım"

birliyle. Çok zengindi, fabrikaları vardı. Beyrut'ta tanışmıştık. Yoksa Kahire'de miydi, hatırlamıyorum."

"Biliyorum, sonra bir gün girişin tüm aynalarını kırдын ve şutladılar seni"

Onunla dandilydim."

Giovanni Scognamiglio'nun bu etkileyici kısa filmi Alessandro Scognamiglio tarafından yazılmış ve yönetilmiştir. Arşivden çıkarılmış ilk kez okunabilir paylaşımla.

KADIN, KENDİ ADINI KOYARKEN

Duygu Asena eşitsizliğe ve haksızlığa katlanamayan bir kadın olarak düşünceleriyle ve bunları "cesurca" ifade etmesiyle yaşadığı dönemde birçok kesim tarafından farklı tepkiler aldı. Sevidi, suçlandı, tartışıldı ve bir dönemi konuşurken kendisini bahsetmemeyi olanaksız kıldı.

Kadının Adı Yok'u okuduğumda çocuktum. Yani tam yaşamı hatırlamıyorum ama ortaokula başladığımdan beri okudum. Zaten o aralar bulduğum her şeyi okuyordum, zamanında müzik neşriyattan sayılarak yasaklanan bu kitabı da bulmuştum işte. O zamanlar kadinklik, erkeklik, patriyarka gibi kavramlardan habersizdim. Ama rahatsız olduğum iki şey vardı: Siyasetçilerin genelinin erkek olması ve okulda etek giymek zorunda olmak (çünkü etek giymek bir çocuk için gereksizce dikkat gerektiren bir durumdur). Ama bunun neden olduğuyla ilgili bir fikir de yoktu. İşte bu şartlar içinde Kadının Adı Yok'u okudum. Birçok şeyi de anlamamıştım, şaşırmıştım. Varlığından haberdar olmadığımız meseleler, kavramlar kafamda dönmeye başlamıştı.

Bir süre sonra kitabı unuttum çocuk aklıma ama fikirler yer etmiş ki zamanı geldikçe ortaya çıktılar. Büyüdüğümde bana biçilen rolleri karı etmeye ve bunlara kafa tutmaya başladım. Tatillerde bana böhre yapmayı öğretmek isteyen halamdan erkek kuzenlerimin neden hiç putuğa girmediklerinin ve bunun neden talep edildiklerini, kız öğrencilerin şıncından başından, etek boyundan ve kadın sorununu müdür yardımcısından bu meselelerin neden kızların başına patladığının hesabını soruyordum. Çaktırdımdan ped soran arkadaşlarımla konuşuyordum. Çok fazla argümanım ve bilğim yoktu ama belli ettirmemeye çalışmaktayaynış olan bir şey vardı, bunu biliyordum. Zaten o zamanlarda feminist demeye başladılar insanlara bana, belki onlar da bu kelimeleri Duygu Asena'dan duymuşlardı.

Kadın dergisi yayınlanmaya devam ediyordu ve 1987 yılında Kadının Adı Yok çıktı ki bu yıl Türkiye'deki kadınlar açısından oldukça önemli bir yıldır. Aradan otuz sen geçmiştir. Feministler ve kadın sorununu dert edenler olarak konuşduğumuz konulara bakıyorum. Değişen bir şey yok gibi. Kadına yönelik şiddetle evlerde, sokakta, Meclis'te şahit olmaya ve maruz kalmaya

bir kadın tecavüze direndiği için bir başkası boşanmak istediği için öldürülüyor, kadın bedeni hakkında erkekler karar vermeye devam ediyor, hangi kadının ne giyeceğine, ne konuşacağına, ne kadar süre ve kimlerle dışarda olabileceğine hep kadınları karar vermektedir. Televizyondaki tartışmalarda tamamı erkek konuklarla kadınların sorunları tartışılıyor.

Yine Duygu Asena'ya karşı kıskanlar, kız çocuklarını onun gibi olmakla korkutanlar bugün de karışımızda. Topluca, tek bir eril ağza dönüştürerek bize neyi nasıl yapacağımızı, feminizmi her şeyi ve her şeyi açıklıyorlar, öğretiyorlar. Kadınların hakları savunmasını aşağılayanlara onun yaptığı gibi sabırla, yorulmadan tekrar tekrar anlatmaya devam ediyoruz. Son zamanlarında verdiği röportajlarda söylediği gibi yıllardır aynı şeyleri anlatmamıza şaşırarak fikirlerimizi, haklarımızı savunuyoruz.

Elbette herkes gibi Duygu Asena'nın da yaptıklarıyla, düşünceleriyle ve söyledikleriyle ilgili tartışmalar oldu. Fakat ben her düşüncesine katılmasak da, hataları olduğunu düşünsek de Duygu Asena'nın önemine vurgu yapılması taraftarıyım. Onun yaptıklarının ve söylediklerinin/yazdıklarının Türkiye'de kadınlar için birçok sorunu kamuoyunun önüne serdiğini unutmamalı. 80'li yılları sonlarından günümüze kadın hareketinin çok önemli kazanımları oldu, eylemleri ve çalışmaları oldu. Duygu Asena da bunların göz önünde olan bir parçasıydı. Bir gazeteci olarak kadın örgütlerine katılması terah etmemiş olsa da yaptığı yayınlarla bunlara destek olmuştı.

Duygu Asena'nın dergici, gazeteci, yazar, kadın hakları savunucusu, feminist kimliklerinin Türkiye'deki kadınların konuşulmasını konuları konuşmasında, belki daha önce farkına varmadıkları noktaları görebek sorunlara başka bir gözle bakmasında önemli rolü oldu. Konuşulmaları Kim ve Kadınca gibi geniş kitleye yayılan dergilerde ortaya koyması kadın hareketine katkı sağladı. Deterjan reklamlarında neden kadınların sürekli çamaşır yıkadığını sordu, kadın cinselliğinden bahsetti. "Duygu Asena ile Düşünmek" etkinliğinde Fatmagül Bertay'ın söylediği gibi "...kendini aynı koymakla kalmadı, başka kadınların da kendi adlarını bilimelerine yardımcı etti"

"Şimdi de akıldandın."
Şişenin dibinde birkaç damla kaldı. Onları da bardağına aktarıyor.
"Sen zaten içkiden hoşlanmazsın."
"Hoşlanmam."
"Beni hatırlıyor musun?"
"Nereden?"
"Külüpten."
"Hatırlamıyorum."
"Kimi hatırlıyorsun?"
"Marisa vardı, güzel esmer bir vatandaşım. Sonra iri yarı bir İngiliz kıızı..."
"Elsa..."
"Galiba."
"Ya ben? Neden beni hatırlamıyorsun? Şovun yıldıztı bendenim."
"Olabilir. Belki o zaman tipim değildin."
"Marisa beş para etmezdi. Beceriksiz bir köylü kıızıydı."
"Abartma. Tatlıydı, harika gözleri vardı."
"Başka nesi vardı?"
"Kabalasma."
"Eskiden bayağı zevksizdin biliyor musun?"
Bardak boşaldı, dört dönuyor.
"Saat kaç?"
"Gece yarısı."
"Bakkal kapalı mı?"
"Çoktan."
"Ne biliyorsun?"
"İnanmıyorsan bak." Bakmıyor, putuğa dönüp dolapları açıp kapatıyor, şişeleri karıştırıyor. Sonra bir sevinç kahkahası.
"Buldu." Elindeki bir rom şişesi, yandı.
"Biricik aşkım benim." Bardakları dolduruyor.
"Biraz müzik dinlesek ya da dinle, çıkalım seninle dansa gidelim, eh?"
"Geç oldu."
Bakışı değişiyor.
"Bir de beni sevdiğini söylüyorsun, yalancı... Biraz eğlenmemi çok mu gördün? Seninle dans etmek istiyorum, o kadar." Ayaya kalkıyor.
"Nereye? Gidemeyiz, yalnız bırakamazsın beni. Gidersen... Ben de çıkarım, başkasını bulurum."
"Bulursun, senin için hiç zor değil." Koltuğa oturuyor; gergin, kararsız.
"Biraz daha otur, biraz..."
"Geç oldu."
"Allah kahretsin senil!" Kapıyı açıyor, arkadan duvarda parçalanmış bardağın şangırtısı.
Bakıyorum. Tişörtünü fırlatıp atmış. Yatak odasına doğru hisimla yürüyor. Kapıyı kapatıp çıkıyor. Yağmur dinmiş. Yokmuş ağır ağır tımanıyorum. Ertesi gün üçe doğru telefon çalıyor masamda.
"Nasılsın? Bu akşam sana birtok ile kızırtımlı patates hazırlayayım mı? Geç kalma, erken de kaçma." Bir kaçabilseydim...

SOSYAL TIRMANICILIK VE BOŞ BAKIŞ

Sosyal tırmanıcılar dalavereci tüccarlar gibidirler ama öyle kısa zamanda çarpıp gitmezler, uzun zamana ve hayata yayarlar yaptıklarını.

Gazete dergi okurken, TV izlerken gördüğünüz oyuncu, manken, sunucu, şair, yönetmen, şarkıcı, iş adamı, iş kadını, köşe yazarı, magazin konseyi, spor konseyi üyesi, sanatçı, devrimci gibi sıfatları alenen kullanan bir takım insanlara rastlayıp, niye bu kadar iddialı laflar ettiklerini, nerdeyse kanaat önderleri gibi ahkâm kestiklerini hiç anlamayanlardan mısınız? Bu yazı sizin için.

Dünyanın her yerinde rastlayabileceğiniz ama oralarda bir şekilde faça veren ve çok büyük yüzde teşkil etmeyen bu sosyal tırmanıcılar memleketimizin en önemli konularını ele geçirmiş; sosyal, siyasal, kültürel hayatımızı ahtapot gibi sarmalamış durumdadır. Tehlike büyük. Nerdeyse paralel bir örgütlenme içindeler. Diğer paralel yapılardan tek farkları merkezi bir yapıları ve liderlerinin olmaması. Aslında olamayacak da olması. (Bkz. Penguin Yayınları, *Sosyal Tırmanıcıların Kutsal Kitabı* 2014, Dirk Wittenborn & Jazz Johnson) Meraklısı alsın o kitabı okusun ve etrafına ve takip ettiği dünyaya bir de bu gözle baksın. Sizlere hayat tecrübesi olsun diye "Sosyal Tırmanıcılar" serisine giriyorum. Hadi hayırlısı. Mevzu şahsileştirmeden ama iyi anlaşılın diye şahıslar üzerinden örnekler vererek anlatmaya çalışacağım. İlk hikâjem bir erkek oyuncu hakkındadır.

Yıllar evvel 2000'lerin başında İngiltere'de, Mehmet Ergen öncülüğünde ben ve diğer dört Türk arkadaşımla beraber Arcola Tiyatrosu'nu kurmuş ve çalışırken Türkiye'den hatırlı kıramayacağımız bir oyuncu büyüğümüz konservatuvar mezunu genç

bir oyuncu göndermişti yanıma. Rica etmişti, "İlgilenin, yanınızda pişsin, İngiliz Tiyatrosu'nu tanısın," dedi. O sırada iki yıldır tekstil fabrikası olan tiyatro binamızın içinde yatıp kalkan benim dışımda dört üyesi için (ben 1992'den beri aynı adreste kendi evimde yaşıyordum) dört odalı büyüğe bir ev satın almıştık. Tek bir oda boştu bodrum katında, onu da bu arkadaşta tahsis ettik. Hiç kira filan da istemedik misafir diye. Havalara uçuyordu. Hatta biz sabahın köründe erken kalkamayalım diye tiyatronun anahtarlarından birini de ona vermiş, "Git sabahları aç, provaya gelenlere çay kahve servisi yap," demiştik. Bir gün yine tiyatrodan geç saatte eve dönerken cebinden anahtarı çıkarıp "Londra'da bir tiyatronun anahtarı bende, ben daha ne isterim bu dünyadan," demişti. Biz pek bir anlam verememiş, dikiz aynasından göz göze gelip, boş boş bakmıştık birbirimize sadece.

Beden size tavsiye, detay sorun, sorgulayın, sahibi ve kendiniz olun şu kısıcak hayatta, kopalığa geçit vermeyin.

Süreklili kendisinden, ne kadar yetenekli olduğundan, Bilken'ten, Mimar Sinan'a sınıf atlayarak geçiş yaptığından dem vurup, kahve molarlarında filan bize daha önceden Türkiye'de hazırlamış olduğu Shakespeare tiratlarını oynuyor, sonra "Nasıl ama?" diye bize soruyordu. Berbat bir oyuncuydu. Her anlama abartılıydı ve dökülüyordu. Biz yine

göz göze gelip boş boş bakışıyorduk. Kaldığı üç ay boyunca yedi, içti, helali boş olsun. Sadece tiyatromuzu açtı, kapattı, elektrik ve ışık tesisatına yardım etti. Tiyatromuzun yirmili yaşlardan, ellili yaşlara kadar tüm kadın çalışanlarıyla birlikte oldu. Hepsine aşık taklidi yaptı, bütün dengeleri altüst etti, ayrıntı yokken içmeye, taksiler tutup evlerine karanfiller, güller gönderdi. Ölüp bitiyormuş gibi yaptı. Bu tür bodoslama miraslara alışık olmayan İngiliz kadınların feleğini de şaşırttı. Oynaması gereken yerde yani sahnede hiçbir oyunculuk kabiliyeti gösteremeyen bu arkadaş gerçek hayatta inanılmaz bir oyuncu çıkmış, herkesi sıraya dizmişti. Biz erkekler "Yeni geldi uyum sorunu yaşıyor," diye durumu yorumlarken, içimizdeki tek kadın Leyla Nazlı, arkadaşını çözmüştü. İkinci Londra ziyaretinde nişanlısıyla gelen bu şahıs Leyla ne eve ne de tiyatroya aldı. Net tavır koymuş, dışlamıştı. Ama biz yine kıyamamış, o sırada birkaç aylığına dünya turuna çıkan Amerikalı bir arkadaşın dâvaya döşeli evini bulmuş, iki ay arkadaş bedava kalmasını sağlamıştık, eve göz kulak olur diyerek.

Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî'nin yirmi ikinci kuşaktan torunu olduğunu iddia eden (şalla gitsin, millet belge mi soracak) bu şahıs toplanmış beş ay kadar İngiltere'de kalıp, dönmüştü. Ondan birkaç yıl sonra da ben ve Mehmet, Kenter Tiyatrosu'na *Inishmorelu Yüzbaşı* adlı oyun için gelmiştik. Mehmet çevirip, yönetmiş, ben de oynamıştım. Nereye gitssek, kimle tanışsak kendimizi tanıtmınca "Aaa sizden, Arcola Tiyatrosu'ndan bi arkadaş daha geldi bize," deyip çocuğun ismini veriyordu. Biz aynı Londra'da olduğumuz

SHE SOCIAL CLIMBER'S BIBLE

Dirk Wittenborn
and Jazz Johnson

gibi Mehmet'le göz göze gelip yine boş boş bakışıyorduk. Bir süre, abartıyormuş Mehmet'in çantasını taşımak için Mehmet'le itişip kakışıp bu insan, Mehmet Eskişehir Şehir Tiyatrosu'na bir oyun yönetmeye gidince peşinden gidip, kendini oraya kadrolu işe aldırıp, bir yıl maaş bile almıştı. Bu tür sosyal tırmanıcılar psikolojik manipölasyon erbabıdır. Şahsi tam idrakim, benim için sonraları olmuştur. Hatırlı sayılır insanların bulunduğu ortamlarda aklıncı beni övmüş, "Herkes insana nasılsın diye sorar ama Cengiz abim nasılsın derse o farklı nasılsın der, o bir başka sorar," demişti. Kendimi birkaç hafta sonra hiç istemediğim halde kelimesi kelimesine dediğini yaparken bulmuştum. Tokat gibiydi. Ne yapmaya çalıştığının farkına varmıştım. Kendi istediği şeyleri sana seni överek yaptırıyordu. Sonuçta onun istediği yere geliyor, onun istediği şeyleri yaparken buluyordunuz kendinizi. Kısa bir süre sonra yurt dışından gelenlerden çok etkilenen bir yapımcıya aynı şeyleri söyleyerek kapaga bir diziye atmış, çok tutan dizide üç sezon oynamış, geçici şöhreti yakalamış anında bizi unuttu.

Şahisla son karşılaşmamız Mehmet'in Levent'teki terasında Okan Bayülgen programını izlerken olmuştuk. Okan "Siz uzun yıllar İngiltere'de yaşamışsınız, hatta ev arkadaşınız çok iyi bir Shakespeare oyuncusunuz," dedi. Cevap olarak "Evet uzun yıllar Londra'da çeşitli tiyatrolarda oynadım," dedi. Ev arkadaşınız olarak söylediği isim de bizim Londra'daki tiyatroromuzun çekirdek kurucu kadrosunda bulunan o zamanlar Türkiye'den yeni gelmiş Philip Arditti arkadaşımız RADA'nın sosyal arkadaşıydı. Philip İngiltere'nin en prestijli oyunculuk okulu, RADA'ya (Royal Academy Of Dramatic Arts) geldikten iki yıl sonra girmişti (Okulu Ahmet Leventoğlu ve Moris Farhi'den sonra bitiren üçüncü Türk'tü).

İsmi geçen Philip'in sınıf arkadaşısı, oda kiralارının bile çok yüksek olduğu Londra'da iki hafta kadar evsiz kalmış ve o öğrencilik döneminde ilk başta söylediğim o beş odalı eve gelmiş, Philip'in odasında kalmıştı. Bizim kahramanımız büyük ihtimalle çocuğu aşığıya mutfaka çay yapmaya indirdiğinde birkaç sefer görmüştür. Okul bittikten sonra da evet çok iyi bir Hamlet olarmış, bütün Londra onu konuşmuştu. Okan'ın programında İngiltere konuşulurken ne bizden ne Arcola Tiyatrosu'ndan ne de vefadan söz açıldı. Şaşırmadık Mehmet'le birbirimize yine boş boş bakarken gülmeye de başladık.

Sosyal tırmanıcılar dalavereci tüccarlar gibidirler ama öyle kısa zamanda çarpıp gitmezler, uzun zamana ve hayata yayarlar yaptıklarını. Etrafında bir bakın, hep kendinden konuşmayı severler, hep bir abi-abla, manevi anne-baba seçerler ve yancılık ıracı etmeye başlarlar. Onların tüm ilişkilerinin kullanılır. Herkesin içinde, onun işine yarayacak şeyleri konuşa konuşa size yaptırırlar, ruhunuz duymaz. Bir de iyi sallarlar, çünkü kimsenin sorgulamayacağını bilirler. Hiçbirimizin ne enerjisi ne de zamanı olmamasını çok iyi kullanırlar. Tırmanıcı oportünistlerdir ama onları dert ortağı, has dostunuz filan sanırsınız. Detaylı bilgi vermezler, genel konuşurlar, "Çeşitli tiyatrolarda çalıştım," vb. gibi. Başkalarının başlarını bile onlar için altın malzemelerdir, "Ev arkadaşım inanılmaz bir Shakespeare oyuncusudur," gibi. Mehmet ve ben gibi boş boş bakmayın önünüzden geçip giden hayata ve şahıslara. Referansla da olsa almayın herkesi hemen yaşantınıza, ilişkilerinize. Sıfır foyalarını ortaya çıkarmak istiyorsanız benden size tavsiye, detay sorun, sorgulayın, şahicileri kendiniz olun şu kısacık hayatta, kolpalığa geçit

**BAVUL
BARİŞ İNCE**

ANI*

D olmuş durdu, ikimiz indik, başka da inen yoktu. Kendine markası olan güzel bir çanta almıştın, benim mayo, krem, havalı, üçü bir arada poşetimin yanında hiç fıkaklı durmuyordu. Söndüm ben... "Savaş çok havalı", "Savaş çok başarılı", "Savaş çok akıllı", "Savaş yakıyor ortalgı..." "Yürüsün kardeşim ne olacak, etrafında birikenler ve üzerinen dökülenler hepimizle yeterli

"Senin adına sevindim."

Kıskaçlık ile "adına sevinmek" arasındaki mesafe, zamanla kısalan bir şeydir. Uzak olduğun ve kendini eşit görmediğin insanın "adına sevinirsin" yakınlaştıkça ve kendini karşındakile denk görmeye başladıkça yerini kıyas alır. Başında bir ortaklığın varsa yine "adına sevinirsin", ötesinde bilinciz bir haset içindesin...

Gerçekten ortak idealimiz adına sevinmiştim ki sen de vazifeni yaptın ve bizi gerekli kişilerle tanıştırdın. Evet, kampın küçük odalarına bir gün önce öğle saatlerinde yerleşmiş ama ortamı keşfetmeye henüz yeltenmiş, buraların açemisi bir alle bulmayı başarmıştın. Tebrikler! Gizen'le sen tanıştın, abisi ile de beni tanıştırdın Sen naslı bir adamsın, ne bencil ne kendine dönük, ne cibilliyeti bozuk adamsın. Sen benim ruhumun hangi yarısını?

Aşıl her biranın tadında o tuhaf günü anımsıyordum. Mutluluk anlarının hatırlarımın insanı acı verdiğide olur. Sonu bilinen her şeyin verdiği bir acı bu. Anımsama anında içinde sıcak, acı, bir o kadar da şevkli bir zehir dolars. Bazen o anları hatırlamaktan tatlı, yumuşak bir keyif duyarsın. Kimi zaman ise bir bıçakla yarayı desmeye çalışırsın, verdiği zevki ise yadsıyamazsın. Merakın bitmesinin ve hüsrarla sonuçlandığını idrak ettiğin geçmiş, güzel anları üzerine tahakküm kurması... Adeta cökmesi... Sonunu bilmiyor olmak ne kadar kötü. Hayatımızın sonunu biliyor olsan yaşamak ister miydin? Aldatılarak biteceğini bilsen yine de bir ilişkinin içine girer miydin? Kazık yiyeceğin dostlukların peşinden gider miydin? Kaybedeceğini kesin bildiğin bir maddedeyle seçer miydin? İlişkilerimizin, dostluklarımızın, iş deneyimlerimizin sonunu, ezcümle hayatımızın sonunu kesin olarak bilesek yaşamın ne anlamı olurdu? Bizi heyecanlandıracak hangi aşk, hangi şans, hangi iş, hangi olanak, hangi yolculuk, hangi ten bulunurdu? Hatıralar da böyle işte. Onun elini tuttuğun anı hatırlarken yüzünde beliren gülümsemeyi silen, yılların sonunda o elin seni nasıltıttığını bilmen...

*Yazarımız, yakında çıkacak olan kitabından bir bölümlü ilk kez Bavlul Dergi okurları ile paylaştı.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteoy.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

ECE AYHAN'IN BAVULU

Metaforu, imgesi bir yana, elinde bir bavul ya da tahta valizleyle bir şair varsa o Ece Ayhan'dır. O şair aytaktaysa o gerçekten Ece Ayhan'dır. *Ağaçlar Ayakta Ölüyor*, İspanyol yazar Alejandro Casona'nın 1949'da yazdığı bir oyun, Türkiye'de de hem çok oynandı hem filme çekildi. Bence Ece Ayhan o oyunun başyöncüsü ya da hayattaki en hakiki kişilerinden biri. Ağaçlar gibi ayakta öldü, yaşarken de hep aytaktaydı, kendisi de, sözü de, şairi de, düşüncesi de.

Kuyruklu yıldız gibi dünyamıza çarpıp geçenlerden miydi yoksa kendi şiirindeki *"bense bir fakir derviş"* mi? "O ne hindir!" diyenler de oldu "Kötülüğün Ecesi" olarak nitelenenler de. "İkinci Yeni'nin Papazı" olduğu bilinmedik şey değil, ama aynı zamanda Cumhuriyetimizin bir kahramanı değilse de bir kaymamı olduğu da oldu.

Yıkık duran fotoğrafları, kim bilir belki o da itiraz gibi düşün istemiş tir başında "başüstüne", "başım gözüm üstüne" demek yerine, zira şapka ya da sanıkta hep bir "devletli" yan vardır, oysa devletli biraz havalandırmak şarttır, bu da sanırım şairlere, yazarlara düşen vazifeler arasındadır. Bu gibi durumlarda devlet deyince, aka Ziya Gökalp geliyor, kaçınılmaz olarak da onun "devletten vaziyet" çıkarın, *"gözlerimi kapamı/vazifemi yapamı"* şiiri.

Ece Ayhan, bir yıl mı ne süren kaymakamlığı ve yıkık fotoğrafları dışında bir daha devlete selam vermedi. Türist Ömer Sadri Alışık gibi söyleşerek 'şapkamın altındayım' şiarına uygun konuşma biçimi, siyah gözlüğü, çocukluğu, anıları, annesi, ve bana kalırsa şiiri gibi taşıdığı bir somun ekmeğiyle de hep "sivil" kaldı. Son şiirine, ekmeğinin son lokmasına, süyünün son damlasına ve son nefesine kadar. Direniş zayne de böyledir. Alfabe'nin bütün harfleriyle, a'dan z'ye

direnirsin, sözcükler bile yanında değildir çoğu kez. Tıpkı Ece Ayhan'da olduğu gibi. Sen de onları idareli kullanırsın, az söyler öz söylersin işte!

"İkinci Yeni'nin Papazı"ydı evet ama hem ortodoks hem de heterodoksttu. Tutturduğu, ısrar ve inat ettiği konularda tam bir ortodokstur, bazı şairler, Cihat Burak, Ömer Ulak gibi ressamalar, Pasolini, Truffaut, Godard gibi yönetmenler, Sencer Divitçioğlu, İdris Küçükömer, İsmail Beşikçi gibi düşünürler konusunda örneğin. Devlet, tarih, resmi ideoloji konularında ise heterodoks diye mensup bir derviş şairdir.

Hafız! Sence çocuklar Çiçeklerin koyununda uyumalıydı değil mi? Ece Ayhan

Bavuluna az sözcük koymuştur, ama onlarla çok çalışmak, kafaları karıştırmak, ve şiiri de şairi de, tıpkı eleştirmenlerle okulan olduğu gibi şaşırtmak içindir bu yaptığı. İmgesi düşünceleri çağırır, metaforları hakikate yansıtır. Deredi güzel şiir değildir, hatta iyi şiir bile değildir. Deredi hiç şiir olmayacağı sanılan ne varsa, sözcüklerden tarihe, iktisattan dine, sosyolojiden tiyatroya, hepsini adeta "antişiir" diye beledicimiz yapılarla toplamak ve onlarla birlikte tıpkı cem kurar gibi şiir kurmaktır. Bir "şir kurucusu" olduğu bilinir. İkinci Yeni şairleri de tıpkı diğer şairler gibi, çoğun kendi dizelerini çatmışlar, kendi şiirlerini kurmuşlardır ama, daha farklı ve benzersiz olarak yeni bir şiirin de "aynı ayrı hep birlikte" öncüsü olmuşlardır.

Bu öncüler ya da Yeniciler arasında Ece Ayhan "siyah kuğu" dır. Şiiri değildir siyah olan, morder, ama onu duyus ve yazış biçimi sayılır, daha doğrusu karadır. Şiirin adı "Mor Külihanı" dır ama alınmış karadır: *"Şiirimiz karadır obiler"*. Çok kara şiir vardır ama, kararın da bir renk olduğu, hem de renkahen bir renk olduğu onun şiirindeki kadar anlaşılammıştır. Belki de Ece'nin kızıdır mor.

Tam da moru bir itiraz olarak yazan kara şairlerden biri, "Karalar Ece'nin olarak, şiiri de bir başka sözcüğe, kavrama, yaşamaya tercüme etmiş ve ondan sonra şiirin de halleri olduğundan hiç olmazsa söz edilmeye başlanmıştır. O Ece'dir...

O Ece'dir ki zaten *"şiirimiz her işi yapar obiler"* demıştır. Yapmıştı ki Kim kendisine şair demesi ve denilmesi de hiç umurunda değildi? Kim kendisinin "etik" olduğunu söyler, sonra da bunu pek iddialı bularak vazgeçer? Peki, kim kendisi için "ben ne şairim, ne şairim, ne şairim" diye yazmıştı? Kim kendisi için "ben ne şairim, ne şairim, ne şairim" diye yazmıştı?

hatta kargışlanmayı da göze alır? Biraz da şiiriyile devam edelim abiller: *"Yılsonu müsamerelerim kimler çıkarılmaz?"* ve *"Hangi çocukları neyememesi yalınayk şairdir?"* Tüm yanıtlar Ece Ayhan'dır elbette. O kargış şairi. Belki de epeksi bir söyleyiş gerçekliğe kavuşturmakta Ece'nin yaptığı, şairin kargış olduğunu göstermekti. Yalnızca kutsal kitaplar tarafından mı, hayır, toplum tarafından ve kutsal aile tarafından da. Şiirinde de, yaşamında da bunu hakkıyla yerine getirdi, layığıyla gösterdi.

Geçimsiz olacağı daha en başından belli bir. Annesi Güzel Ayşe çocuklarını geçindirmek için

Beyoğlu'nda küçük gazinolarla çalışan, bu yüzden sık sık Zühreviye düşen bir yoksul kadın. Düzenin dışladıklarından, atıklarından Ece, ayakbaşı olmadığının takınıyalarla okula giden bir çocuk *"Yalınayk Şiir"* demesi bundan. Belki de "sıkı şiir", "sivil şiir" bile fazla edebi kalır bu şiiri için, özellikle Ece'nin şiiri için, "yalınayk şiir" demek daha doğru ve bu şiiri daha hakiki kılar bir tanım. O şiirde de söylediği budur: *"Emraz Zühreviye Hastanesi'ne kapatıldı anamız/Adıyla çalışan emriş Sirkeli kadınlarındandır...Şeker atar hala mazgallardan Cankurtaran'da/Acı Bacı'nın acı bilmez uçurtma çocuklarına"*.

Ahmet Soysal, Ece Ayhan'ın "sadece kötülüğü adlandırın" bir şair olsaydı, olağanüstü bir şair olmayacağıni yazıyor. Ve ekliyor: "Ece Ayhan'ın şiiri, özellikle ilk dördü basyaptında, sarıca bir lirizmle bezenmiştir." Yalnızca bu yapıtlar değil, son yapıtına değin lirik bir şairdir Ece Ayhan, adı "surrealist lirizm" olur, "ekspresyonist lirizm" olur ya da "toplumsal lirizm" olur. Son yapıtlarından *Zambaklı Padışah'taki* (1981) şu dizelere bakalım: *"Hava gırçmadır/İki çocuk da bir gömlek içinde/Valde küllühandandır.../Hafız! Sence çocuklar/Çiçeklerin koyununda uyumalıydı değil mi?"* Hadi ben de bu kitabı dışında tutarak, "sert lirik", "sivil lirik" diyeyim Ece'nin şiiri için. Ya da "çıplak lirizm", "yalınayk lirizm"...

Bunca sert bir hayatta, çocuklukta, ailede, okulda, parasız yatılıda, devlette, işle, şiirde, evde ve nihayet toplumda, Ece Ayhan şiiri az bile tersine çevirmiş, altını üstüne getirmişti. Şükretsinler ki lirik bir daman varmış Ece'nin!

Eve Ece Ayhan belki de evi bavulu olan, bavulu da evi olan, imtiyazsız, parasız, en önemlisi de mülksüz bir kaç şairden biridir. Bavulunda da san kaba kağıttan eski matematik defterleriyle, ucu ucuna bir-iki kurşunkalem, bir de yoksulluğun, sivilliğin bir karagün ekmeği vardır.

KALDIRIM TAKINTISI

ümit bazen bir simittir

Kaldırımlarda bambaşka bir hayat vardır.

Kendini "Kaldırımların Adamı" olarak tanımlamayı gayet doğal buluyordu. Çünkü işsiz kalışıyla yaşam biçimi epeyce değişmiş, uzunca bir süredir günlerini kaldırımlar üzerinde geçirmeye başlamıştı.

Hayatın kaldırımlardan görünen haline tanık oluyor, yaşananları oradan, ayaküstü yorumluyordu artık.

%100
**Koton
Kitap**

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

[instagram.com/kotonkitap](https://www.instagram.com/kotonkitap)

twitter.com/KotonKitap

facebook.com/KotonKitap

%100
OKUNAN
KİTAPLAR
www.kotonkitap.com

ÇOCUKLAR DÖVÜLMEZ...

O tarihlerde o koca şehirde evinde telefon olan çok az insan evlâdı var ve biri de sensin bu insan evlâtlarının.

Sabah sabah Saat'in çığlıklarıyla fırlamıştı Sabiâ. Saat Suat oluyordu; karşı komşumuz Fikriye Tez'inin küçük oğlu. "Fikriye Tez'e gene Saat'i döviyor," dedim ben.

"Saat değil lan şaban!" dedi en küçük abim. "Suat Suat."

"Biliyoz," dedim. "Ama bana şaban dediğini de anname demesem!"

"Ben de resim ödevini yapmam o zaman."

"Demiyectim ki. Şaka yaptım."

"Şabanınsın işte."

Sabiâ nefes nefes geldi birazdan. "Deli ayol bu kadın!" diyordu Fikriye Tez'e den için. "İnsan el kadar çocuğu döver mi?"

Kendisi bizi dövmüyordu da sanki.

"Sen bizi dövmüyün da sanki!" dedim.

Ağzının ortasına bir kapattı, neye uğradığını şaşırırdı. "Ne vuruyon yaaf!" demişim.

Hemen aldı beni kucığına. "Oğlum..." dedi, "Seni hiç yatığa işeden diye dövdüm mü ben?" Dövmemişti, doğru söylüyordu. Ben de Saat gibi her gece altını ıslatıyordum ama Sabiâ hep görmezden geliyor, görmezden gelmediği zaman da gururum kırılırsın diye "Aa, ben işemişim," deyip suçüstüne alınıyordu. "Ama bak, deli Fikriye her sabah öldürüyor Suat'ı dayaktan. Çocuk bu ayol. Döviölür mü hiç Ben gidip elinden almasam... Di mi?"

İndirdi beni kucığından, "Ben yokken çalmadı di mi telefon?" dedi.

"Çalmadı," dedik en küçük abimle aynı anda.

Sabiâ'nın kuzulandı o vakitler. Normal bir vatandaşta, isterse allâme-i çihan olsun sıraya yazıldı mıydı on seneden önce gelmeye telefon, devlet memuru kontenjannın "tercihi" nâmiyla bize hemencek geldiği için ayranımız yoktu içmeye, ama evimizde telefon vardı misâl. Kazara sağı solu arazda da paramız olmadığı için doğal olarak ödeyemeyeceğimizden, ay sonunda gelip söker, verdikleri gibi alır giderler diye Sabiâ hemen kilit taktırdıydı at nâli kadar. Bir insanın evine telefonla kilit ayrı gün gelir mi?

Geldiydi işte.

Bize de telefonun çalmasını beklemek kaldıydı. Nereyi arayacaksnı, kilit var koskoca.

Güzel bir şeydi gene de. Bir düşün şimdiki... O tarihlerde o koca şehirde evinde telefon olan çok az insan evlâdı var ve biri de sensin bu insan evlâtlarının. Ama...

arayamıyorsun, anca o çalsın sen aç. Bu da mühim bir şeydi tabii. Demek ki telefon çaldı mıydı, biz beş kardeş, birbirimizi itip kakarak koşcaaktık ben açamam diye.

İlk gece hep beklediydik öyle. Sabiâ bile geç vakte kadar oturmamıza müsaade ettiydi belki çalar da çocuklar açp alo malo der, heveslerini alırlar diye. Ama çalmadıydı. Açamadıydık biz de. Ben rüyamda hep telefon görüyüdüm. Kilitli. Yumurcak Sezerlik olmuştum, itfaiyeyi anıyordum, ambulansı anıyordum, polisi anıyordum, hepsini kafa kafaya getiriyordum bizim evin önünde, perdenin arkasından bakıp kus güliyorum kendim.

Sabiâ, Fikriye Tez'e söylene söylene işe gitti sonra. Abılam da kız öğretmen okulunda. Ben, en küçük abim, ortanca abim, bir de en büyük abim oturduk bekliyoruz öyle. Bi çalsaa...

Telefon sehhasının yanına oturduydum ilkin, elim ahizenin beş santim üstünde, apvreceğim şanımda. En küçük abim "Çekil lan şunun başından!" deyip duruyor, ben mızıklaşıyorum, en büyük abim gayet havalı, en büyük ya, sanıyorki çaldığı zaman bi geri duracağız da kalsın gelsin açın beyefendi. Yek yek! Gitmiş bi de en uzaktaki koltuğa oturmuş burnunu kırıştırıyor pis. Bokbekleriz bi seni. Ortanca abim elleri belinde dolanıp duruyor zaten. "Kalk ordan!" dedi birden bana. "Hak geçmesin. Şuraya bir çizgi çikıyordum..." Halinin ortasını enlemesine çizdi terliğinin burnuyla... Bunu geçmek yok. Kim yetişirse o açar.

En büyük abim, "Olur mu öyle şey?" dedi oturduğu yerden, "Biz burda en büyük olarak..." Burnundan çikardığı tатаğı yuvarlayıp baktı.

Onu kimsenin dinlediği yoktu; biz çoktan halının ortasındaki zahiri çizginin gerisine çekilmiştik en küçük abimle.

Bekle bekle, yok. Çalmıyor lânet. Nasıl da bir dikkatle bakıyorsam, gözümün önünde koyu yeşil telefonlar uçuyordu artık. Çişim de gelmiş ne biçim.

"Benim çişim geldi," dedim.

"Gel avucuma işe," dedi en küçük abim. "Git de yapsana lan! Şaban!"

"Ya şaban demesene yaaf!" Çok da sıkıştıydım, baştıyordum giderik. Fırlasam, hemen yapıp gelsem çabucak, o zamana kadar çalmadı belki.

"Bak sakın ben geleseye kadar açmayın tamam mı?" deyip fırladım. İlle de ben açacağım diye bir şey yok, ama çaldığı zaman ben de odada olayım, bir şansım olsun ne kadar Hak geçmesin yanı...

Tam yaptım çıkıyordum tuvaletten, kapıyı açtım ki en küçük abim karşımda dikiliyor. "Gördün müüf! dedim, "Bak senin de gelmiş işte."

"Çık lan şurdan," deyip apar topar daldı yanımdan geçip; kapıyı suratıma çarptı. Ben hemen odaya koştum. "Çalmadı de mi?" diye sordum. Sorduğumdan değil; çalmadığını biliyorum, çalsa duyanız, sağır değiliz.

En büyük abime dönmüş, "Üç defa çalmadan açmamak lâzımmış?" diyordu ortanca abim. "Ben sordum Komando Mahmut Abiye, üç defa çalmadan açarsan bozuluyormuş bu telefonlar. Sabiâ çok kızar yani. Söyleyeyim de."

"Kendini garantiye alıyın!" dedi en büyük abim. "Senin de çişin geldi de mi?"

Onun da gelmişti evet. Ben bi güldüm. "Gülme!" dedi, hemen sustum.

En küçük abim koşu koşu geri geldi, ortanca abim koştu tuvalete. Köşkenen de tembihliyordu: "Üç defa çalmadan açmayacak kimse. Bozulursa karışmam. Benden günah gider." Tuvaletin kapısını bile kapatmadı, durduğum yerden görüyorum, kapı açık işiyor. Ayy ya!

Yaptı çıktı bu, düğmelerini yolda ilikliyorki, onu da görüyorum. Tam Sabiâ görse çok kızar diyecektim, dikkatim de dağılmış, çalverdi arkamdan telefon. Düğmelerini falan bırakıp daldı odaya bu, "Üç üç üç..." diye bağınyordu. "Üç defa çalacak, öyle açacağız. Bekleyin."

En büyük abim de doğrulmuş yerinden, ağır halının ortasındaki hayali çizgiye yaklaşıyor. Bekliyoruz saf saf.

İkinci çaldı.

Üçte saldıracığız, ortanca abim "Hi hi hi! Kandırdım!" dediği gibi atlayıp açmasını mı?

Sap gibi kaldık hepimiz. Başka zaman olsa kavga çıkar, ama şimdi kavga zamanı değil, telefonumuz çalmış. Yaklaştık bunun yanına.

"Efendim?"

Hep zannedirdim ki alo denilir. "Efendim" yeni bir ıcaat gibi geldi bana, çok hoşuma gitti. "Ne güzel diyor!" dedim en büyük abime dönüp. Onun onayladığı da belliydi; kafasını sallayıp duruyordu. İşaret parmağını dudığına götürüp "Suss!" dedi bana. Sustum.

Ortanca abim çok ciddi bir abimdi çünkü. Bana küçük abimden de büyükmüş gibi gelirdi. En küçük

abime de öyle gelirdi, ablama da öyle gelirdi. Sabi'se de öyle geldiğine şahidim kaç sefer. Birinde en büyük abim gene arkadaşlarıyla sinemaya gitmek istediğini söylüydi de Sabi'se de ona "Abin de başınızda gelirse olur," dediydi. Abin dediği abim ortanca abim hâlbuki; altı yaş küçüğü onun.

"Efendim?"

İşte gene efendim diyordu. İki defa mı demek gerekiyordu acaba?

"Efendim?" dedi tekrar.

Allah Allah! Sinemalarda hiç öyle görmediydik biz; orda Ekrem Bora bir kere alo diyordu tamam. Bizim mahallede bir de Faat'gilde vardı telefon. Faat Saat'ın abisi, benim de sınıf arkadaşım. "Alüü" derdi meselâ onlar. Ama bir kere derlerdi. Tamam, efendim çok güzel bi şeydi ama güzel bi şey diye üç kere de denir miydi yaa? Tam ikaz edecektim, telefonun açılışına doğru. Senin ipini sikerim! dedi ortanca abim.

Aaa! Bi şaşırdık biz.

En büyük abim, "Şş, ver bakıyım" dediye telefona uzandı. Hâlâ kendini en büyük abim sanıyordu. Hayatta vermezdi ona ortanca.

Ama verdi: "Ali!"

O aldı, ortancadan duymuş ya, "Efendim?" dedi, sonra bir daha dedi, sonra "Bana bak!," dedi, "Gelmiyim oraya!"

Noooluyodu yaa?

En küçük abim uzandı hemen, ben hayatta alamaz diyordum ama o da buna veriverince aldı bu.

"Efendim?"

Biliyoruz artık, iki defa diyecek. Dedi:

"Efendim?" Sonra da ekledi: "Lan it! Lan sensin amcik!"

Tam kapatıyordum, ben uzandım, vermez ya, sansımı deniyorum işte. Aaa, verdi be.

"Efendim?" dedi hemen.

"Amciksıkgötbokbokbokamcık!"

"Efendim?" demişim. İki defa deneyecek ya.

"Amcıkamcıkamcık..."

Tanıyordum ben bunu, Faat'tı bu. "Faat?" dedim.

"Aa?" dedi Faat. "Ne bildin ben olduğumu?"

"Var ya..." dedim. Küfür ettiği çıkmış akıldım. Hava atıyorum konuşa. "Bize telefon bağlandı biliyo musun?"

"Bak aradığımı anneme söyleme e mi?"

Dönüp "Bizim Faat arıyomuş," dedim abimgile; onlara da hava atıyorum. Şu koca evde telefonla konuşan benim ilk. Aya ayak basmış gibiyim. Başka hiçbir şey düşünmüyorum; konuşacağım illâ. "Ödevlerini yaptın mı sen Faat?" dedim. "Saat gene yatağa işedi de mi bu sabah? Annem gelip kurtarmasaydı var ya..."

Daha da konuşacaktım ama kolum burkulunca hık dedim kaldım. Ortanca abim çıkarı çıkır bakıp aldı ahizeyi elimden. Kulağına götürdü, "Fuat..." dedi, "...niye küfür ediyon oğlum sen bize? Seni annene söyleycem." Dinledi biraz, sonra "İyi günler," deyip kapattı. "Kapatırken de iyi günler demek lâzım," dedi bize dönüp. Sonra saçlarını karıştırdı benim, "Aferin!" dedi. "Yakaladın terbiyesizi!"

"Ben mi?" demişim.

"Yok ben!" dedi en küçük abim. "Şaban!"

Ben, "Şaban deme yaa," diye vızlanırken ortanca abim çıktı odadan, sokak kapısını açtığını duydu, sonra merdivenden indiğini. En büyük abim, "Telefon mühim bi şey..." falan diye saçmalyordu, biz de en küçük abimle didişiyorduk, ortanca abim geri geldi. Arkasından Fikriye Tezeye girdi bizim odaya, sağ elinde Faat'ın kulağı vardı; altta da Faat'ın devamı. Parmaklarının ucunda duruyordu çocuk. "Ne dedi bu?" diyordu Fikriye Tezeye. "Allaşkına söyleyin, ne dedi? Gözleri kocaman olmuştu."

Hemen hatırladım ben.

"Amciksıkgötbokbokbokamcık dedi Fikriye Tezeye," dedim. "Sonra üç kere daha amcıkamcıkamcık dedi."

Fikriye Tezeye bi dövdü Faat'ı, bi dövdü aklın durur.

Akşam Sabi'se anlattım ben hepsini. "Oh olmuş" dedi Sabi's. "Ben çocuk dövülmez falan dedim ama... Annedir netice..."

SENDİĞİNİ FARK EDİLMEMEYECİK BİR KÖŞEDE SAKLAMAK İSTEYEBİLİR İNSAN. ÖĞRENDİK Kİ ORTAYA SERİLENLER ASLINDA VAR OLMA-YANLAR. GÖRÜNMEYENLERDE İSE DÜNYALAR VAR.

BU MEKANA
GAMSIZ
GİRİ MEZ

ZAMAN GEÇİYOR MU SONGÜL ABLA?

Oturuyoruz merdivende yan yana, aradan beş dakika bile geçmeden soruyor "Saat kaç?" Bir kadın zamanın geçmesini bunca merakla bekliyor, bir süre sonra soru değişti zaten, "Zaman nasıl geçecek?" Zaman önemli mevzu, öğretilmişliklerimizden. "Geçer zamanla, bu kadar üzülme!" üzülcem olan. İçime attığım ne varsa hepsine bir bir üzülcem. Şımarıyama vakti olmayan kadınlardanım ben. Zamanın geçmesini merakla bekleyen bu ablaya da üzülcem. Üstelik şu an konuşma dilinde yazıyorum, üzüleceğim değil, "çegim" değil, inatla üzülcem. Gelin birlikte üzülelim yoksa içimize attığımız ne varsa burnumuzdan başlayarak içine çekecek bizi ve biz hüzünlü, bir atık topu olarak yaşamaya devam edicez!

Karamsar olmak istemediğim ama insanlara karşı çok da oynayamadığım bir dönemdim. Çünkü yaklaşık iki yıldır umutlu görünmeye çalışmayı bir borç bildim yüz yüze geldiğim herkese karşı. Vapurda, sokakta, okulda, tiyatrodada, bakkalda her yerde gülümsedim yüzü asık insanlara. Baktım ki çok yorulmuşum hem valla hem billa. Gülmek kadar ağlamanın da ihtiyacı olduğunu anladığım zamanlarda...

Kalay bir dönemden geçmiyoruz, herkesin acısı kendine olmadığı gibi, dağımıza göre kar da yağmıyor, herkesin acısı hepimizin artık. Haber okumaya karar oldum, şehit haberi, kadın cinayeti, çocuk istismarı, hayvan tecavüzleri ve dahası... Melisa ve yasemin çayına tutundum bir süre, baktım olmayacak sarıldım 500'lük Pasiflora'ya. Yaptığın iş var bir yandan, sorumlulukların, hayatın, ailen. 'Yolda çevirip' Allah razı olsun kızım siz olmasanız kime güleceğiz!' diyen teyzelerin hatırlarına çıldırmadım şimdiye kadar. "Ah teyzem dişi seni içi beni yakar" diyemediğimden, "İhtiyaç var buna, topla kendini," diye gidiyorum her çekim haftasına. İhtiyaç var, en fazla da bu ara, sarılmaya, yan yana, el ele, göz göze durmaya, inatla! Yoksa üç günlük dünyadan beş karış toprağa...

Madem zaman acıya aşına, madem olan biten hep garibana, o zaman başlayor güçlenme, bazen kin bazen aşkla...

Kin... Mesela zamanın geçmesini bekleyen Songül abla. Üç çocuğu var Songül ablanın, ikisi böbrek hastası, apartman silimeye geliyor haftada bir, sessiz sakin bir kadın, gözü hep tok, hep güler yüzlü. Biz biliyoruz mutsuz bir evliliği olduğunu ama toz kondurmuyor da kocasına, ne de olsa çocuklarının babası, bak bu da öğretilmişliklerimizden. Sus, kol kırılır, yen içinde kalır Songül, konuşma! "Ne yapayım abla, çalışmıyor bu da böyle Allah betinden saklasın," diyor sorduğumuzda. Şükrediyor sağlığına, en azından o çalışabiliyor diye. Yeşil kartı var pek işe yaramıyor, e bir de hep öğretmişler ve öğretmeye devam ediyorlar ya, "İtaat et, mutlu ol!" Songül de öyle

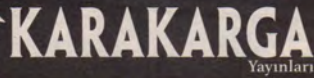
İnaniyorum bunca haksızlığın bir çıkış kapısı var, ardı bahar bahçe...

silimeye geldiğinde, su istedi, o sırada kapı açık kalmış, ben de telefonla konuşuyorum, esirgeme kurumuna ziyarette gideceğim çocuklara üç beş bir şey almak için, destek almaya çalışıyorum bazı kişilerden, neyse Songül suyu aldı, o sırada annem ona günlüğünü verdi. Songül beni çağırıyor yanına, "Al," dedi ablam, "bu da hediye olsun benden çocuklara, nasılsa benimkilerde,

bir değişiklik yok, bari sevinsin o garibanlar." Bir şey diyemedim, aldım parayı, kapattım kapıyı, boğazımda koca düğüm. Aradan birkaç ay geçti yüzü gülmeye başladı Songül'ün, zayıfladı, halden düştü sanki. Öğrendik ki kocası merdiven

silerek yaptığı birkaç altını bozmuş ondan habersiz, başka bir kadın varmış, ona yedirmiş. Gülmüdi pek ondan sonra, şükür bıraktı dilinden, merhabaya merhaba yaşıdı Songül abla. Aradan zaman geçti, birgün eve dönüyorum karşılaşıp merdivenlerde, "Ablam," dedi, "sen sen ol sakin kul hakkı yeme hayatta, benim herif kanser olmuş, hakkımı helal etmiyorum, gerberse de kurtulsam, bir de o çıktı başıma." O güne kadar çalışmayan ona değer vermeyen kocasının varlığına hep şükretmiş Songül abla, yedirmede ihaneti. Gariban şükredir, itaat eder çoğu zaman, ama gururuna dokunma. Bir süre sonra kocası öldü, kaldı çocuklarla bir başına. Daha otuz sekizinde zamanı dert edindi kendine, sürekli sormaya başladı, "Saat kaç?" Zaman elbet geçecek Songül abla.

Ben otuzu geçeli iki yıl oldu, çabuk geçiyor hem de. Eskiye göre daha garanticiyim, daha az risk alıyorum, daha az aynaya bakıyorum, güvenli alanlar arıyorum kendime evde, sokakta, vapurda, insanların hayatında. Şu an bir şey olsa nereye, kime sığınırım kolluyorum. Çünkü bizi bir şeylere alıştırmıyorlar, anlamıyorum, ama alışıyorum. Üzüliyorum çocuğa, kadına, hayvana yapıpına, yakılan ormana, yok yere ölen evlatlara. İnsanların, birbirine bunca sevgisiz, anlayışsız yaklaşmasına. Kabul etsen sana dert, etmeyip, "Hadi" desen başkasına. İşine gelmiyor bazılarının mutluluk, ondan yalan geliyor bana, kanla gelen kurtuluş. İnaniyorum bunca haksızlığın bir çıkış kapısı var, ardı bahar bahçe... Ama zaman, ama kulların hakları, ama Songül abla, ama benim gibi güvenli alan, güvenli yarın arayanlar. Beklediğimz neyse o gelmeyecek, bugün toparlanmaya kendinden başla, dedim ya üç günlük dünyadan beş karış toprağa ölüm Allah'ın emri ayrılık olmasa...

Mehmet Ali & Akşamsefası

AH PUB

Senin hiç kesici, delici aletlerle makyaj yapan sevgilin oldu mu

Gecenin yapışkan yanıyla tanışmışsan peşini bırakmayacaktır. Hatırlayanlar iyi bilir, *Tenten*'in çizgi roman serisinde böyle sıkıntılı bir pozisyon vardı. Ele yapışan bir bant parçasından kurtulan olmaz ve bant gözüne kestirdiği tüm karakterleri teker teker dolayıp bildiğini okur, kendince maceranın içine ederdi. Gece de öyledir; ondan mümkün mertebe uzak noktaya mevzilenecesin. Çünkü tehlikenin yana eyyamdır. Kendisine ruh donörü olacak birini arar durur. Biri veya birileri mutlaka çıkar karşısına. Geceyle kan uyusmazlığı sorunu da yaşamaz böyleleri - nedeni basit: Gecenin dolaşım sistemi şehrin sokaklarından farkısızdır; içkinin tikanıklığı denilen şey ise onda sadece çıkmaz bir sokaktır.

Benzer bir geceyi atlattığımsı sanarak çıkmaz sokaktaki bara hızla daldım. 'Bara pike yaptığını belirtmek' belki daha doğru bir tespitti ama Jim Jarmusch'un *Coffee and Cigarettes*'indeki üç kısa film birinde günlük hayatta harcamama telaşı, kahve fincanının yerine içki kadehleri görememenin beyhude figanları, her zamanki gibi yeryüzünün yedi bin fersah dibi kadar aydınlık bara tavuk yemi benzeri saçılmış bir avuç ayaş, müdavim ve ezigin sınıfsal mücadele anlayışları arasında Amerikan barda boş bir tabure bulup ilgisine ana dilime ilgisimi kopardım. İçkimi söyledim. Yüzüme bakmayan barmen kadehi önüne bıraktı. İlk yudumdan sonra klasik kontrol mekanizmam devreye girdi ve çevrimi kolaçan ettim. Ben burayı çok eskiden bir ülkede sevmiştiğim galiba. Ortadan kaybolan kartpostallar tadında sıcak bir atmosfer, unutulmuş mektup yazma arzusunun andiran bir heyecan ve yanında oturan kadının meraklı, dik bakışları - çevirdiğim dürbün onun tebeşşimünde kaldı.

-Aldattı seni di mi, dedi. Bana dediğinden emin olmak için sağış solumu yokladım.

-Yok, dedim, aldatma filan yok, sevgili yok, öyle durumlar yok, yani ihanetti, kıskançlık o tipi..

Al işte, Jarmusch yine sızmış içteri.

-Bile bile kızdırdığımız, sinirden köpürttüğümüz birini ardından suçlamayı taktik kabul ediyordun. İşimize geliyor bu. Seni de delirtmiyorlar mı?

O sırada telefonu çaldı.

-Bak, dedi takozu göstererek, merhaba demek için arayan olmaz, hep bir şey istemek için ararlar.

-Ben fazla arkadaş canlısı sayılıyım. Aramazlar. Yani arayacak kimseyi tanıyorum ben.

-“Çıgırından çıktır” diyoruz mesela, ya da, ne bileyim, “sıtkım sıyrıldı”. Yahu, kimse açıp ne demek bu “çığır”, ne demek bu “sıdk” araştırması akıl edemiyor. Kendi dediğini anlamadan konuşmayı ibik seçmişiz. (Eliyle de işaret ederek) Koymuşuz onu kellenin tepesine it faize arabası lambası gibi - dolanıyoruz ortaklıkta.

Bir kiptanpen aklımda kaldığı kadanyla:

-Ezbre yaşamak bir derece de ezbre ölmek en kötüsü, dedim. Sonra sıttım.

Telefonu bir kez daha çaldı; oralı değildi, el yordamıyla “kapat” tuşuna basıyordun.

-Senin hiç kesici, delici aletlerle makyaj yapan sevgilin oldu mu, diye sordu. Yanıt beklemeden bira bardağını garsona iteleyip “tazele” işaretiyle durumu usulünce süsledi. Ağır, sert bir soruydu bu; şaşkın:

-Yok, dedim, makyaj filan yok, sevgili yok, öyle durumlar yok, yani siddet, marjinalilik - o tip.

-Benimki yapardı, dedi biray yudumladın. Telefonu yine çalıyordu. Yine kapattı.

-Siz, dedim, herhalde farklı yönelimler, nasıl ifade etsem, değişik arayışlar.. Tabii, sizin seçiminiz..

-Abartma, dedi keskin bir ses tonuyla, aktördün son kocam, Shakespeare oynamanın racoonunu bu makyaja bağlaştı. Şimdi kendi kafatasını taşıyordun, bir yerlerde itoğlu..

-Anladım, dedim, hayat bir sahne, hepimiz de oyuncuuz. Sonra sıttım. Ter basmıştı.

Manasız manasız baktı bana. Gözünün biri sanki yerinden çıkıp genesine doğru kaydı bakışını benden ayırmadan. İçim kalktı bir an.

-Yalnızlığına bahane arama, diye tersledi. İletişim kur, biriyle yakın ilişkiye gir, beceremiyorsan halkla ilişkiler oku, bari bir halkla ilişkiye gir - o da bir şey.

Telefon yine çaldı. Bu kere sinirle açtı telefonu.

-Ne var yahu gecenin bu saatinde? Ne oldu gene?

Ardından sessizlik. Tuhaf bir ifade. Yok, rol filan yok, basbayağı bembeyaz oldu, sevgili yok, öyle durumlar, durumdan vazife çıkartmalar, yani cilveleşmeler, “belki bir ihtimal”ler yok - o tip..

-Annemin nurasından arırlar. Annem kalp krizi geçirmiş. Kurtaramamışlar, ölmüş. Deminden beri ondan anıyorlarmış, dedi.

Toparlandı. Öteki gözü de genesine indi.

Cebinden çıkarttığı buruş buruş kağıt paraları sayar gibi yavaşça bara koydu.

-Hay Allah, diye kekeledi, bileydim, böyle nasıl, o kadar içmezdim, hani, şimdi taksi, yetmez herhalde..

-Ben hallederim, siz eve yetişin, dedim.

-Size de ayp olacak ama, derken o, ayaklanıp giydiği pardösüye yardımcı oldum.

-Söylediklerimi hiç önemsemeyin sakın, dedi kaçamak, aldrımayın bana.

Birdenbire fırlayıp güttü. Hızlıca, centilmen bir erkek edasıyla yerine çökerken barmen:

-Hesap bu sefer de size denk geldi, dedi, onun her gece bu saatlerde annesi ölü. Tazeleyeyim mi?

Gecenin dolaşım sistemi şehrin sokaklarından farkısızdır; damar tikanıklığı denilen şey ise onda sadece çıkmaz bir sokaktır.

KANLAR İÇİNDE

Kanlar içinde ortalığa saçılmış günler. Kanlar içinde...

Kanlar içinde ortalığa saçılmış günler. Ortalık kanlar içinde. Dünler, geçen günler, bugünler. Kanlar içinde seçe seçe ayıklanılan günler. Bugünler: Korkular. Kaygılar: Yarımlar. Yarınlar ki, umudunu sakın boşlama kanlar içinde. Umudun: Gerçeğin.

Yok ediciye bırakılmaya gelmez gerçeğin.

Yine yorgun mu düştün?..

Kırığı onarılmış umudu hep yükseltetek insanlar arasında, yine yorgun mu düştün?.. Yine boşa çıkan umutlardan yorula yorula yine ve yeniden bir umut biçilemeye, öpmeye kıyamadan bir umudu küçükten küçüktен büyütmeyi, her şeyden ve her şeyden önce kendinden esirgemeyi ve örselemekten sakınıp sevmekten de korkmayı seçerek. O umudu. Yalnızca bir umut umduğunu görerek ve onun bir umuttan fazla olduğunu bilincinde olarak hep ve o umudun değerini herkesin kılark, çoğaltarak umudu, bölüşerek onun şaşmaz yüceliğini, sessiz bir coşkunlukla ve üstün bir bilgelikle görünü bir gerçek kılark umudu, herkesin bildiği bir gerçek kılark umudu.

Erişilen. Özlemle erişilen. Hep birlikte erişilen...

Ey, herkeslerin sığınağı.

Var olabileceği umut edilen bir sığınak gibisin, ey umut! Yıkıntıların arınmak için sen. Yıkıntıların döküntüsünden arınmak için iyi ki varsın sen.

Ey umut bizi yanıltma!

Bebekler için. Çocuklar için. Kızlar için. Kuşlar için. Ağaçlar için. Çiçekler için. Kadınlar için. Gençler için. Sevenler için. Kötülük bilmezler için. Gerçeği sevenler için.

Yanılığların yangınından kaçmak için. Yanılığların alevlerinden kurtulmak için. Umut diye gelip sığınmak için, bir sen kaldın, ey umut!

Bizi yıkma.

Yıkılmaya bırakma bizi, ey umut!

Bir tekme daha yemiş gibi oluyorsun. Yara yerine bir tekme daha yemiş gibi oluyorsun. Tam da kanaması yeni durmuş yara yerine.

Yoruludn daldan dalı uçmaktan. Derinlere düşmekten. Düşünmekten.

Yoruludn çaresiz kalmalardan. Kör inançlardan. Bencillerden. Bencillerden.

Yoruludn bildiğini bilmekten. Hırsızı görmekten. Hırsını bileylene alkış tutanı. Doymaza sunakta sunulanı. Yok yere yok edileni bilmekten, yoruludn.

Gözyaşından damıtılan geceler. Kandan, karanlıktan. Boşa giden ağıtlarla kıvrılan. Kıvrına kıvrına susulan.

Eriştığımız her sevincin üstüne düşen bir üzünc gölgesi var. Sevinci yarım bırakan, gölgeleyen. sevinci örtetek oksijensiz bırakan.. yok eden bir üzünc.

Erken ölümler gölgeliyor yaşanılmaz sevinçleri.

Giden gelmez.

Durduk yerde gider, durduk yerde gelmez.

Şeytanın ağzında düşey üçgenler, dikey üçgenler kanlı dişleri. Dişleri arasından hırlayan şeytan. Doymak bilmez ağzıyla bir şeytan.

Duman kokusu. Yok olmuş gençlikler. Korumamış muskalar. Alınmış ve koklanmış ve boynu bükük kalmış mendiller. Başlamadan başlıkla kesilen körpe sevdalar. Şeytanın arkasında kalmış kader. Çıkamıyor insan içine. Şeytanın arkasında kalmışlığıyla da utanıyor kader kendinden. Çocukların ıslak çığlıkları. Yutkunamaz genç kızlar. Kocakadın

ilenmeleri yırtına yırtına. Kocaerif avuntuları tapına tapına. Duldazsı kalmış gelinler. Sevinemeyen görümceler. Topal değnekleri. Sağlam görünümü muhtaçlar. Üflemmez yanıklar. Kıvrandıran acılar. Yitirilmiş bir bebek emzigi olmuş çaresizlik.

Yuh be!

Beklediğin bir yankı olsun. Beklemeye değecek bir yankı olsun. Beklemeden edilemez bir yankı olsun. Sevgiğinden gelen sesin dinginlik yanstan yankısı gibi olsun. Güzeldir. Yorulduğuna değerdin. Düşün su sesidir, -sanki. Gülen çocuk sesidir sanki, -duru.

Ey umut, ey herkeslerin sığınağı...

Yapraklar kırmıldamıyorsa da bir boran kopmazmış değil

YEŞİL GECE

"Yeşil Gece" adını, zayıf, titrek bir yeşil ışık yayan türbe kandillerinden alır. İlim ve nur denilen şey, bu sisli ışığa benzer ve sadece mezarları, kasvet ve ümitsizlik veren şeyleri aydınlatır.

Reşat Nuri Güntekin'in *Yeşil Gece* romanı "milli edebiyat" dönemi romanları arasında önemli bir yere sahiptir. Yazar *Yeşil Gece*'yi 1926'da yazmış fakat eser 1928'de yayımlanmıştır. 1926'da artık süreç bitmiş, cumhuriyet kurulmuş, halifeli kaldırılmış, devrim kanunları yürürlüğe konulmuş, ciddi bir tasfiye hareketi başlamıştır. Yazar ise romanda aktardığı dönemi daha önce kendi yaşamıştır.

Reşat Nuri; *Yeşil Gece*'de, Şahin Bey üzerinden, idealist Müslüman bir gencin dönüşümünü, bir devletin dönüşümü ile eş zamanlı olarak aktarmaktadır. Şahin Bey İslam sancagının idealist bir neferi olarak yola çıkar unanık ve zeki bir gençtir. Bilinçlendikçe içinde bulunduğu ortamı ve İslam'ın insanlara sunduğu hayat düzenini sorgulamaya başlar. Bu yüzden de kafası karışır. Bunalımdan kurtulmak için pek çok müderrise sorularını, keşiklerini yönelir fakat tatmin edici cevap alamaz. Sorununu, medrese kökenli değil aydın kökenli bir insanla paylaşır ancak yine hayal kırıklığına uğrar. Böylece imanını kaybeder. Medreseden ayrılır.

Dar'ul-mualliminde okuduktan sonra "yeni mektep" hocası olur. Anadolu'ya giderken oradaki çocukları, kendisinin düştüğü iman bunalımından kurtarmayı amaç edinir. Yeni nesilleri bilimin gerçeklik ve aydınlığına eğitecektir. İsrarla Anadolu'ya gitmek ister ve İzmir'in Sarıoğlu ilçesine atılır.

O bölgede 31 Mart Vakası'ndan kaçan sofatlar, medreselerin ve İslami ilimlerin ihya edilmesi gerektiğini düşünen aşırı tutucu tiper, Balkanlardan gelen göçmenler ve İttihatçılar, Türk-İslam sentezçileri, cahil, aşırı dindar halk, derin devleti temsil edenler vardır. Yazar romanı bu tiplerle kurgulamıştır. İşgal felaketi gerçekleştiğinde bu insanların nasıl tavrı alacaklarını da göstermek ister.

Sarıoğlu'da bir de gazete çıkıyor olması önemlidir. Böyle bir ortamda Şahin Bey gericiliğe karşı mevzi edinmeye başlar, halktan ve aydın kesimden kişileri ittifaklar kurmayı önemser. Bu proje bir aydın projesidir ve halkı kurtarmaya yöneliktir.

Yunan işgali döneminde, önce Sarıoğlu'na terk

etmeye düşünür fakat sonra vazgeçer. İşgalcilere cephe almaması gibi görünerek aslında Kuva-yı Milliye'ye çalışır. İstiklal savaşı sırasında Sarıklı Mücahitlerdenmiş kimliğini üstlenir ve Şahin Hoca olarak itibar kazanır. Daha önce çıkarıp attığı sarığını tekrar başına koyar ve din adamı kimliği ile milli kuvvetlere hizmet te bulunur. Ancak bir buçuk yıl sonra işfa olur, işgal kuvvetlerine yakalanıp bir adaya sürgün edilir.

On yıl kadar sonra sürgünden kasabaya döndüğünde Sarıoğlu'da bambaşka bir gerçekle karşılaşır. Daha önce mücadele ettiği gericiler kâfalarından sarığı atıp fotr şapka giymişler, sakalları kesmiş, yeni düzene ayak uydurup kasaba ileri gelenleri olmuştur. Eğitim bile onların eline, insafına kalmıştır artık. Siyasetin gerici, dinci eşiğalla işbirliği içinde olduğunu, aslında hiç bir şeyin değişmediğini görekerek hayal kırıklığına uğrayan Şahin Efendi kasabayı terk etmekten başka çare bulamaz.

O yıllarda genç Türkiye Cumhuriyeti önemli bir sorunla, gericilikle karşı karşıyaydı. Çünkü yobazlıkla henüz ciddi bir hesaplaşma yapılmamıştı. Romanın dayandığı temel görüş, hurafelere dayalı dinin kitleleri uydurduğunu ve aydınlanmaya engel olduğudur. Zaten "Yeşil Gece" de adını, zayıf, titrek bir yeşil ışık yayan türbe kandillerinden alır. İlim ve nur denilen şey, bu sisli ışığa benzer ve sadece mezarları, kasvet ve ümitsizlik veren şeyleri aydınlatır.

Dinci Siyaset bu hikâye üzerinden romana eleştirel bir bakışla aktarılmıştır. Aynı zamanda Reşat Nuri'nin içinde doğduğu Osmanlı İmparatorluğunun oturdugu dinsel zemin hakkında da ciddi bir saptamadır.

Reşat Nuri bir babasının memuriyeti dolayısıyla

CHP'den Çanakkale mebusluğu yapmıştır. Laik-seküler terbiye ile yetişmiş olmasına rağmen gençliğinden başlayarak dinle, İslam ile ilgilenmiştir. Yeşil Gece'den ve diğer eserlerinden yola çıkarak bakarsak İslamcılığın politik nüanslarını, ilgili pek çok kesimden daha iyi ayırt etmiş olduğunu görebiliriz. İslami tabanı, İslamcı siyaset yapanlar arasındaki farkı doğru biçimde seçebilen tek yazardır da diyebiliriz. Türk-İslam sentezçileri, kaba sofatları, İttihatçı İslamcıları birbirinden ayırmış ve ayrı ayrı değerlendirmiştir.

Yeşil Gece'nin bir propaganda kitabı olduğundan ya da yazarın bunu yazmaya zorlandığından söz edilmelidir. Ancak yazar romanın başkahrâmı Şahin Bey ile kendisi arasında ciddi bir mesafe koyar. "Asıl değişmesi gereken kâfalar" derken de kurtarıcı rejim olarak ideolojik bir program değil apolitik bir eğitim önceller.

1928 Nisanında, T.B.M.M laiklik ilkesini yasalaştırdı. Yeni alfabeye geçildi ve eğitim serferberliği başlatıldı. "Yeşil Gece" de bu dönemde yayımlandı. Reşat Nuri, bu romanıyla eğitim devriminin yeni bir toplu yaratımını ayırtmaz bir parçası olduğunu savunuyordu ama Şahin'e şunu da söyledi: "İnkılap denen şey bir günde olmuyor." Olmadı.

Yirmi beş yıl sonra köy enstitüleri kapatılarak gerici güçler hâla çoğunlukta ve etkilidir. Aslında Milli Eğitim Türkiye'de her zaman sağ siyasetlerin arka bahçesi oldu. Şimdi, 21. yüzyıl başında bile, halk çocukları; "Her şeyi korkulu vehimler ve hayaller şekline sokan ve sekiz on adamlık çevresi yine gece olan" karanlığa itilsin diye gericiliğe hâlâ yeşil ışık

CÜZAMLA VE VİCDANLA BAŞLAYAN MUCİZE: AT KIZ TÜRKAN SAYLAN

Toplum, Prof. Türkân Saylan'ı genel olarak, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği bağlamında yaptığı eğitim etkinlikleriyle tanır: Atatürkçü bir felsefeyle, başta yoksul kızlarımız olmak kaydıyla, binlerce muhtaç çocuğumuza sağladığı eğitim olanaklarıyla tarihe geçmiştir.

Oysa asıl mesleğini gölgeleyen bu toplumsal hizmet aşkının arkasında tam bir tıp/sağlık mücadelesi ve başarısı yatar.

Toplumsal bilinç, Türkân Saylan'da vicdandan kaynaklanır.

Hazreti İsa'nın gösterdiği iddia edilen mucizelerin başında cüzam hastalığını iyileştirmesi yatar.

Manastır göçmeni bir ailenin kızı olan Türkân Saylan da daha tıp öğrencisiyken cüzamlların sorunlarını kendi vicdanında hisseder ve Hazreti İsa'nın gösterdiği mucize gibi çalışmalarla, binlerce hastayı sağlığına kavuşturur:

"1958 yılıydı... Bakırköy Akıl Hastanesi'ni görmeye gittim... Cüzamlılar pavyonuna giderken, 'Sakin yaklaşmayın, ellerinizi değdirmeyin, uzak durun,' diye uyarıyorlardı bizi. Bu bana çok ters geldi birden. Hayvanat bahçesine mi gidiyorsunuz, ne demek uzak durmak, biz doktor olmayacak mıyız, hastaya uzak durulur mu?... Hastalar ellerini uzatırlar, ayaklarını gösterdiler: yaraları vardı, sarılmıştı. Kiminin gözleri kör olmuştu, kimi sakatı... **Bu görüntü günlerce rüyama girdi.** Kitaplar buldum, okumaya başladım. Ve gördüm ki bu hastalığın tedavisi var. **Bunları öğrenince bir suçluluk duygusuna kapıldım, böyle basit bir çözümü olan bu hastalık neden toplumlar bir yara haline gelmiş diye?**

Analarının siyahla vurguladığım son satırlarındadır Türkân Saylan'ın kişiliği...

Türkân Saylan'ı Türkân Saylan yapan, tarihe mal eden o toplumsal bilinç, onu geceleri uyutmayan o müthiş vicdandan kaynaklanmıştır!

Bir Doktor Olarak Türkân Saylan

1963 yılında Tıbbiye'yi bitirdikten sonra, SSK Nişantaşı Hastanesi'nde Deri ve Zührevi Hastalıklar Uzmanı olur.

Toplam 440 yayını bulunmaktadır. Bunların 50'si yabancı dergilerde yayınlanmış tıbbi çalışmaları, 204'ü tıbbi, sosyal ve siyasal içerikli gazete makaleleri, 186'sı ise Türkçe tıbbi dergilerde ve kongre kitaplarında yayınlanmış araştırma, derleme ve olgu bildirimleridir.

Derslerde okutulan 1. Basamak Sağlık Hizmetlerinde

Deri ve Zührevi Hastalıklar El Kitabı makalelerini içeren Cumhuriyetin Bireyi Olmak, çocukluk yaşamını anlatan "AT KIZ", son yazılarını topladığı Cumhuriyetin Bireyi Olmak II, Mehmet Zaman Sağlığı'nca kaleme alınmış yaşam öyküsü Güneş Umuttan Sımdı Doğan, Cumhuriyet Radyo'da konuklarıyla yaptığı söyleşilerden oluşan Geçmişten Geleceğe Radyo Cumhuriyet'te Çağdaş İnsan

Söyleşileri Zehra İpşiroğlu'nun yaptığı bir söyleşiye kapsayan "Yapıcılığın Gücü", olmak üzere yedi kitabı vardır.

Bir Eğitim Savaşçısı Olarak Türkân Saylan

Onu cüzam hastalığıyla mücadeleye sevk eden toplumsal bilinç ve vicdan, Türkiye'nin azgelişmiş yapısına karşı da savaşa sokmuştu: Kitaplarına, anlarına, duygu ve düşüncelerine baktığımızda, onların aktıruşu biçiminde bağladığı için babasının "At kız" dediği Türkân Saylan'ın, aslında Türkiye'nin her kalmışlığını kabullenemeyen, bu

gerikalmışlığıysan eden bir toplum savaşçısı olduğunu görürüz.

Cüzam hastalığının toplumsal yönleriyle dikkatini çeken bu geri kalmışlığa karşı olan savaşımlı, en anlamlı alanda, eğitim alanında başlamış ve büyük bir başarıya erişmiştir.

Türkiye'yi dinbaz politikacıların ürettiği karanlıktan kurtarmak için giriştiği eğitim atılımı dolayısıyla, ÇYDD, dernek yöneticileri ve bizzat kendisi, Gülen Cemaati'nin tezgâhladığı 1. Silivri Trajedisi zamanında büyük bir kumpasla karşı karşıya kalmış, ama zarif görüntüsünden beklenmeyecek çelik gibi bir direnişle bütün saldırılara karşı bir kale gibi sağlam durmasını bilmiştir.

Onunla, yıllar önce, bir konferans vermek için beni davet ettiğinden tanışmış, konferanstan sonra da, utangaç gülümsemeli o güzel yüzün arkasındaki rengarenk kişiliğine yaklaşıp ve eği dünyasını tanıma fırsatı bulmuştum.

O zamandan sonra da dostluğumuz derinleşerek sürmüştü...

Türkiye'de Atatürk'ü, Atatürk Devrimleri'ni, çağdaşlığı, en iyi anlatan, en iyi anlatan ve en iyi uygulayan, bir doktor, bir düşünce ve bir eylem insanıdır Türkân Saylan.

Ne mutlu bana ki onu tanıma ve onunla aynı havayı soluma fırsatı oldu

SONSUZ BİR KALP AĞRISI HALİDE EDİB ADIVAR

Bazı kadınlar çevrelerinde hem hayranlık uyandırır, hem de adı tam konulmasa da tuhaf bir nedenle rahatsızlık hissi verir. Çünkü toplumun bellediği, erkeklerin topluma kanıksattığı o erilink kadın tipinin dışındadır, ezberleri bozmaktadır. Üstelik bunu bir meydan okuma olarak değil, doğasının, o içten gelen yabanıl kadınsılığının özüyle yapmaktadır. Düşünmeksizin, arzulucağı gibi yaşamakta, zihninden ne geçiyorsa onu özgürce dile getirmektedir yalnızca. Kendini erkeklerle zaten eşit görmektedir, bu yüzden meselesi aslında onlarla değildir. Halide Edib işte bu aykırı kadınlardandı. Romanlarıyla olduğu kadar yaşamının akışıyla da birçok ilkin kadındı büyük yazar. Ülkemizde Amerikan Koleji'nden mezun olan ilk genç kız. İlk kadın hatibimiz. Cepheden cepheye koşan, Anadolu'da görev yapan entelektüel bir Türk kadını. Üstelik buna rağmen, sürgün acısını yaşamış ilk kadındır, o bir onbaşdır. Ataturk ile düştükleri fikir ayrılığı nedeniyle 1925'te yurtdandan ayrılmiş, geriye ancak Mustafa Kemal öldükten sonra gelebilmiştir. Gelişi de en az gidişi kadar tartışmalı olmuştur.

Kadınların eğitilmesi konusunda hem eğitici kimliğiyle çalışmış, çabalamıştır; hem de yazdığı cesur romanlarla Türkiye'de kadının toplum içinde medeni milletler seviyesinde bir konum elde etmesi gerektiğinin altını sıkılıkla çizmiştir. Örnek kadın modeller, kahramanlar yaratmıştır.

Benim onunla tanışmamı sağlayan ilk romanı ise *Handan* olmuştur. Her ne kadar Yakup Kadri, bu romanın yazarını çok fazla ele verdiğini, onun hayatını yansıttığını düşünse de, çağının çok önünde bir romandır, *Handan*. Belki de bu yüzden yazarıyla roman kahramanı birbirinden ayrılmamıştır. Yazarın hayal kırıklıkları, yüreğinde olup bitenler mutlaka romanın içine sızmıştır fakat *Handan* çok daha gerçek, elle tutulabilir bir roman kahramanıdır aslında. Yazarını aşmış bir karakterdir o. Bana göre *Handan*, yazıldığı dönem için cinsel özgürlüğü

sınırlarını sorgulaması bakımından devrimci olmakla birlikte, sonu açısından da hüznölüdür. Bir parça gönül kırıklığı vardır yazara bu romanın sonunda dolay. Handan gibi güçlü bir kadın, kendi ruhunu deşme cesareti olan böylesi bir karakter, daha farklı; mutlu değilse de umutlu bir sonu hak ediyordu sanki.

Handan'dan sonra ise benim için 1922'de yayınlanan *Ateşten Gömlek* gelir. Bu unutulmaz romanın adını Halide Edib, Yakup Kadri'den esinlenmiş, adeta ödünç almıştır aslında. Fakat sonra Yakup Kadri bu adla bir roman kaleme almamıştır. Belki de söylelenebilecek her şeyi Halide Edib söylediği için... Halide Edib bu romanını, silah arkadaşlarına, Sakarya Ordusu'na; insan en çok sevdiklerine ancak en iyi yapabileceği şeyi verebilir, diyerek adamıştır.

Coğrafyanın kader, kaderin umutsuzluk olduğu bizimki gibi ülkelere kurtuluş, tarihi olduğu gibi aktaran bu kalemlerin satır aralarında gizlidir, kim bilir.

mücadelesini, bir toplumun dirilişini anlatır. Üstelik ilk ağzından, yazarın kendi tanıklılıklarıyla. Çöken bir imparatorluğun Anadolu'dan yeniden doğuşunun, bir özgürlük arzusunun romanıdır, *Ateşten Gömlek*. Halide Edib, 1919'da yaptığı unutulmaz "Sultanahmet Mitingi" konuşmasını ilk kez bu romanda kâğıda dökmüş olur. Bu konuşmasında yazar, hükümetlerin düşman, milletlerin dost olduğunu söylemiştir. Bugün geldiğimiz noktada, Yeni Türkiye'de bu söz hâlâ doğruluğunu korumakta, bireylerin dostu olacak bir hükümet hayalini bizler için canlı tutmaktadır. Aslında bizler üzerimizden o ateşten gömleği hiç çıkarmadık belki de. Coğrafyanın kader, kaderin umutsuzluk olduğu bizimki gibi ülkelere kurtuluş, tarihi olduğu gibi aktaran kalemlerin satır aralarında gizlidir, kim bilir.

Yazarlar yazarlardan, kitaplar kitaplardan doğar, derler. Belki de bu nedenle yıllar sonra *Handan*, *Ayşe Kulün*'e aynı adla bir roman yazdırılmıştır. Halide Edib'in en sevdiğim romanlarından *Kalp Ağnsı* bana *İhtimal* adıyla bir başka romanın cesur kadını yaratma ilhamını vermiştir. Aslında Halide Edib gibi öncü ve çağının önünde yazarların satırları her daim duyulan, sonsuz bir kalp ağrısını yansıtmıştır. Coşkun

yaradılışın ülediği bu kelimeler, kitapların ve kâğıtların dilinden anlayanları, ortak bir kalp ağrısında buluşturmuştur. Bu ağrı asla dinmez ve unutulmaz da... Çünkü o ağır, melekete sevdası, kadının özgürlüğüdür bir yanıylı, diğer yanıylı dogmaların değil, zihnin, aklın yücelmesinin hayalidir. Bu, insanlığın bitip tükenmek bilmez hırsının körüklediği bir ateştir. Halide Edib o ateşin dumanını ilk görenlerdendir. Ateşten bir gömleği sırtına ilk giyenlerden ve ateşe koşarak insanlığı imtihan edenlerdendir.

KESTİM KALA SAĞLARIMI N'OLACAK SİMDİ
BİR SEYİNCİ OLMADI -BEN'YİN LÜTFEN-

BEN HER BAHAR
AŞIK OLURUM.

AYSEL GÜREL, ŞİİR
NİTELİĞİ TASIMAN BARKI
SÖZLERİYLE TÜRKÇE POP
MÜZİĞİN GELİŞMESİNDE
ROL OYLAYAN EN ETKİLİ
İSİMLERDEN BİRİ
OLMUŞTUR.

YAŞAMI BOYUNCA MÜSAN HAKLARI İÇİN SAVAŞAN
GÜLTEN AKIN, TÜRK EDEBİYATININ EN ÖNEMLİ SAĞLARINDAN BİRİDİR.

DÜNYAYA BİR KADININ OLU DEĞER ZEMAN!
SÖYLE AĞA BİR NULU GİBİ GÜPÜLSA
TOLLAR HAYKANCASA...

DİDEM MADAK, KADINLIĞININ HER
HALINI TAŞIYOR ŞİRKELERİYLE YERLİNCİ
BİR ÜSLUP YIKALANMIŞ VE TÜRK
EDEBİYATINI UNUTULMAZ SAĞLARI
ARASINDA YER ALMAYI
BAŞARMIŞTIR.

GÜNAH BENİM,
KİME NE?

TÜRK SAHAT
MÜZİĞİNİN EN
ÖNEMLİ
TEMSİLCİLERİNDEN
OLAN MÜZEYYEN SENAR
CUMHURİYETİN DİVANI
OLARAK KABUL
EDİLMİKTEDİR.

MOSUP SOHAKLARA
FIRILAMAK, AVAZIM
GİRTİĞİ HADAR
HAYKIRMAK GELİYOR
İÇİMDEN:DURUN!

TOMRİK'S UYAR YARITLARIYLA EDEBİYAT
DÜNYASINDA KADIN YAZARLARIN ÖNEMLİ
BİR TEMSİLCİSİ OLDU.

HERPİMLİN ANNESİ,
GÜLÜŞÜYLE İÇİMİZİ
İSİTAN TÜRK
SİNEMASININ
EFSANE KADIN
AKTRİSİ
ADİLE NASİT.

SEVGİLİ
KUZUCUKLARIM.

KORKMA. AYDINLIĞI BİR
UCUNDAN DA OLSA GÖRENLERİN
İSİ DEĞİL KORKMAK.

KADIN OLMA DURUMUNU
ELE ALIŞIYLA FARK
YARATAN SEVGİ SOYSAL'IN
ROMANLARI BİRCOK ÖDÜLE
LAYIK GÖRÜLMÜŞTÜR.

AKADEMİSYENİ VE TIP DOKTORU
OLAN TÜRKAN SAYLAN, HAYATİ
BOYUNCA KIZ ÇOCUKLARININ EĞİTİM
GÖRMESİ İÇİN ÇALIŞMIŞTIR.

EY, İKİ ADIMLIK YERİNE
SEVİN BÜTÜN ARKA BAŞÇELERİNİ
GÖRDÜM BEN!

TİYATROYA HAYATINI VAHPETMİŞ
OLAN AFİFE JALE SAHNEYE ÇIKAN
İLK MÜSLÜMAN KADIN OLMUŞTUR.

NİLGÜN MARMARA ŞİİRLERİNDE KULLANDIĞI
ZUNGIN İMGELERİMLE TÜRK EDEBİYATININ YAKIN
TARİHİNDE İL BİRLEMİŞTİR.

CAHİDE SONKU,
TİYATRO VE SİNEMADAKİ AKILDA KALAN
ROLLERİNİN YAN SIRA TÜRKİYE'NİN İLK KADIN
YÖNETMENİDİR.

ULUSLARARASI BAŞARISIZLA
TÜM DÜNYADA TANINAN LEYLA
GİNGER GEÇTİĞİMİZ YÜZYILIN
EN ÖNEMLİ SOPRANOLARINDAN
BİRİ OLARAK BİRCOK OPERADA
BAŞROLÜ SELENİLMİŞTİR.

YİRMİNCİ YÜZYILDA TÜRKİYE'DE KADIN

Yirminci yüzyıl tüm dünyada kadın hakları açısından dönüm noktası olmuştur. Bu yüzyılda Türkiye'de tarihe not düşülmüş önemli olaylara kısaca göz atalım.

13 Nisan
1919

Afife Hale, Hüseyin Suat'ın "Yamalar" adlı oyununda Emel rolü ile ilk kez sahneye çıktı ve sahneye çıkan ilk müslüman kadın ünvanını aldı.

1923

Nezihe Muhiddin'in öncülüğünde Kadınlar Halk Fırkası'nın kurulması girişiminde bulunuldu. Kadınlara oy hakkı henüz tanınmadığı için partinin kuruluşuna onay verilmedi.

1930

Sadiye Ardahan, Türkiye'nin ilk kadın belediye başkanı oldu.

1921

Dr. Safiye Ali Almanya'da tıp eğitimini tamamlayarak Türkiye'nin ilk kadın hekimi oldu.

17 Şubat
1926

Kabul edilen Medeni Kanun ile erkeğin çok eşliliği ve tek taraflı boşanmasına ilişkin düzenlemeler kaldırılırken kadınların boşanma hakkı, velayet hakkı ve malları üzerinde tasarruf hakkı tanındı.

8 Şubat
1935

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin ilk 17 kadın milletvekili meclise girdi.

14 Nisan
1990

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı, ilk kadın kütüphanesi ve bilgi merkezini açtı.

17 Mayıs
1987

Dayağa Karşı Kampanya kapsamında sadece kadınların düzenlediği ve katıldığı ilk yürüyüş olan Dayağa Karşı Yürüyüş gerçekleştirildi. Bu yürüyüş aynı zamanda 12 Eylül darbesinden sonra gerçekleştirilen ilk izinli yürüyüştür.

1947

Türk basınının ilk kadın foto muhabiri Eleni Küreman, Associated Press Ajansı'nda gazeteciliğe başladı.

1990

Şiddetle yüz yüze olan kadınlarla dayanışmayı sürdürmek, aile içindeki şiddete karşı mücadeleyi yaygınlaştırmak amacıyla 1990'da Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı kuruldu.

1954

Prof. Dr. Nüzhet Toydemir Gökdoğan İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi dekanlığına seçilerek ilk kadın dekan oldu.

1949

Fedakar Ana filmi ile Cahide Sonku Türkiye'nin ilk kadın yönetmeni oldu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rante.org>

GİZEMLİ DÜNYALARIN HİKÂYE ANLATICISI

Sanatçı Ayşegül Aldinç'le müzik yaşamını ve güzellik, yaş gibi kavramların kadınlar üzerinde yarattığı baskıları konuştuk.

Bize çok güzel bir kadın ismi söyleyin deseler, ilk aklımıza gelecek isimlerden birisiniz. Güzelliğin üstünüzde baskı yarattığı zamanlar oluyor mu? Sizce genel olarak "güzel" kadınlar için baskı unsuru sayılabilir mi?

Olmaz mı? Küçükken görünümüm daha erkek çocuk gibiydi. Kız çocuklarının alışıldık nazlı niyazlı hallerinden eseryoktubende. Ki bu tavırdaki çocuklar istediklerini güzelliklerini, şirinkliklerini kullanarak yaptırmaya eğilimlidir. Geldim, gidiyorum bende bu mekanizma sıfır misal. O zaman da yoktu; sonrasında da ister inanır ister inanmayınca hiç olmadı. Gelelim serpilme ve dikkat çekmeye başladıkça çevrenin sana rağmen dayattığı güzellik baskısına. O baskıyı, sahayitkeden de sürüp gideceğe benzior. Bu da kişinin, olanı korumaya yönelik gayretine neden oluyor. Şimdi bu evredeyim.

Ve bir de tabii "öğür kadın imajı" var...
Toplumumuzda, kendi ayakları üzerinde duran, başarılı, çalışan, özgür kadınlar "güvenilmez, bağlanılmaz" olarak anlaşılabiliyor... Bu durumu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bunu kim düşünürse o, ona öyle geliyor olabilir mi? Kadın neslinin hele, günümüzde en çok ikâyet ettiği konu bu sanırım. Yukarıda sözü edilen kadınlar için varılan özellikler, erkekleri anlatıyor bence. "Güvenilmez, bağlanılmaz" tanımların kişilik özellikleriyle ilgili olması gerektiğini düşünmek isterim. Bu anlamda her iki cins de haksızlık etmek istemem. Birlikli de değilim. Yalnız tabii aşkı bulma adına cabucak hemhal olunan bir zamandayız. Aşk biraz mesafe, biraz çaba ister sanki. Erkek bağlanmaktan evel ezeli korkardı; bu yeni bir durum değil. Bahaneler artmış olabilir. Beklentiler değil midir insanı hayal kırıklıkla uğratan? Otobüsü bile beklediğin senin gitmediğini mesafedekiler art arda gelirken; senininki ilaki seni befedekiler.

Peki, perdenin önünde bir kadının hayranlık uyandıran özellikleri varsa, perdenin arkasındaki neleri gizlemiştir?

Adı üstünde giş. Sırlar paylaşılmaz. Hele konu aşk meşki ise. Ama çoğu kadın gibi (insan gibi deşek daha doğru) illikilerimde ben de mutluğulu ufak şeylerle yakaladığım gibi üzültülerde da yaktan yere kasvet de yapabiliyorum. Dostlarımdan kaç

alıyorum ama sonunda kendi bildiğimi yapıyorum. Hayatta en fena şey olmadığın gibi görünmektir. Var benim de çevremde böyle örnekler. İdare etme kibarlığından kurtulduğun an onlardan da kurtulmuş oluyorsun. "İnsanlar göründükleri gibi olmalıdır. Eğer değilse hiç görünmesinler daha iyi," diye bir söz vardır, onu da pek severim mesela.

Geçtiğimiz günlerde Madonna, şöyle bir açıklama yaptı. "Kızsan oyunu kuralına göre oynaman gerekir. O oyun nedir? Tatlı, şirin ve seksi olmama izin vardır ama zekice davranmaman gerekir. Erkeklerin olmanı istediği şey ol. Ve yaşlanma. Çünkü yaşlanmak günahdır. Eleştirilirsin, kötülenirsin ve kesinlikle radyoda çalınmazsın." Sizin de yaş baskısından şikâyetçi olduğunuzu biliyoruz, bu yaş konusu neden haddinden fazla bu kadar önem görüyor sizce?

Yaş almak kaçınılmaz, yaşlanmak tercihe bağlı derim ben. Hangi yaş grubunda olursa olsun aynı yaşa olanlara bir bakın. Kimi daha genç, kimi ise daha yaşlı görünüyor. Ama adı üstünde "görünüyor"... Neden böyle oldu? Niçin mecbur gibi davranıyor göz önünde olan da olmayan da? Çünkü çok uzun zamandır sistem, genç ve zayıf olmanın ne kadar şahane ve tercih edilesi bir durum olduğu üzerine kurulu. Bunu hepimiz biliyoruz. Bir yanda sizi erken yaşlandırarak her türlü şart üzerine boca edilirken, bir yandan da sizi enkazınızdan kahrmanca kurtarmalara filan kalkılıyor. Medya da bu yaş konusu üzerine körükle gidiyor. Hakkinızda yapılan haberlerin hemencecik yanındaki minik parantezin içi yazınızla doluyor! Bu daha çok kadınlarla yönelik pasif bir şiddet. Evet şiddet! Ha diyeceksiniz ki kadınlar öldürülüyor, işkencelere maruz kalıyor bu mudur derdimiz? Son yıllarda vuku bulan kadınlar yönelik şiddeti her türlü lanetleyp protestosunu yapageliyor muhtemem kadınlarımız. Elimize ve dilimize yettiğince destekleyp yanlarında olma gayreti göstermek insanlık görevimiz. Ama işin bir de bu tarafı var. Bu demode gelenek tuhaf bir biçimde sürüyor. Dünyada da bu böyle. Sorunuz sonu olan "radyoda çalınmazsın" kısmı ile ilgili bir derdim yok Allahaan. Son albümüm Sekiz o kadar beğenildi ki. Gayet güzel yer alıyor radyolarda. Kafayı takip deli gibi radyo dinlediğimden değil.

ödediği miktardan anlıyorum daha çok.

"O Kız" şarkınızdan yola çıkarak, sormak istiyoruz... Bugünkü olgun, yaşarmışlık sahibi Ayşegül Aldinç olarak, yolun başındaki Ayşegül Aldinç'e, "O Kız" a nasıl tavsiyeler verirsiniz hayat yolunda?

Hayatta en sevmediğim şeylerin başında tavsiye vermek gelir. Spesifik bir konuda önerimi almak isteyenlere seve seve yardımcı olmaya çalışırım. Biraz önce sözünü ettiğim üzere ben de danışırım bazen. Ama genel kavramlar ve konular üzerine ahkâm kesince kendini metrelerce konuşup bir santim laf söyleyebilen TV'deki açık oturum insanları gibi hissediyorum. Bitmiyor konuşukları! Hep aynı konular ve yaklaşımlar, bayıcılar!

Ayşegül Aldinç denince aklımıza, bize sanki sır vermişcesine usulca şarkılar söyleyen ve şarkılarında gizemli bir dünyanın kendine ait dertlerinden bahseden bir kadın geliyor. Son olarak, bu aralar müzik aracılığıyla bizimle paylaştığınız sırlarınızı, gizemli dünyalarınız hikâye anlatıcısıymış sadece. Bana dokunan, "Ben de bunu demek isterdim," diyebileceğim şarkılar söylemeye istiyorum.

Ne güzel tanımladınız teşekkür ederim. Ben sözünü ettiğiniz sırların, gizemli dünyalarınız hikâye anlatıcısıymış sadece. Bana dokunan, "Ben de bunu demek isterdim," diyebileceğim şarkılar söylemeye istiyorum.

SOKAĞIN MASALLARI: GÜNEŞİN KIYISINDA

Özlem, özenle noktalandığı mektubunu zarfa koyup, yatağının yanındaki komodinin üzerine yerleştirmişti. Ertesi gün izinliydi. Sabah olduğunda, kedisi Yavru'yu veterinerine götürceğini söyleyerek çalıştığı genelevden ayrılacak; yanına sadece, çok çantasına sıkıştırdığı küçük yastığını ve pencere önündeki sakı çiçeğini alacaktı.

Bugünü uzun süre beklemişti Özlem. Ana rahminden çıkıp, o güvenli yuvadan göbek bağı kesildiği andan beri, kendi doğumunu gerçekleştireceği günü düşünmüştü. Özlem'e göre insan hayatta iki kez doğardık: biri ana rahminden, diğeri de kendi benliğinden. Ne var ki ikinci kez dünyaya gelişinde, kendi doğum sancısını da kendisinin çekmesi gerekirdi.

Yatağına yatmadan önce her zamanki gibi bir bardak ılık süt içti. Genelevdeki diğer kadınların aksine o hiç uyuturucu kullanmamıştı. Sevgisizliğe ve şiddete en iyi gelen şey bir bardak ılık sütü Özlem'e göre. Ama genelevdeki bazı kadınlar, dünyanın bütün hiddetini yüklenmişcesine üstlerine abanan erkeklerle dayanabilmek için uyuturucuya ihtiyaç duyardı. Özlem onları anlardı, nasıl anlamasındı? Kolay mıydı teninde, kesif bir ceset kokusu kadar ağır yabancı nefesleri duyumsamak? Sermaye-müşteri ilişkisi bittikten sonra, "Bacım nasıl düştün sen bu yola?" diye güya insanıyet kosturan adamı, biraz önce dörtlüna koşan at gibi üstünde taşımış olmak? Merhamet, erkeklerin kendi içlerini rahat ettirmek için yaptıkları vicdan mastürbasyonundan başka bir şey değildi bu kırmızı, loş ışıklı genelev odasında. Özlem çoğu kez onlara "Bak ikimiz de aynı yerdediz, sen niye düştün?" demek ister, diyemezdi; müşterinin tekrar gelebilmesi için vicdanının rahat olması önemliydi.

"Erkekler bizden ne istiyor?" diye bugüne dek defalarca düşünmüştü Özlem. Konu, sadece zevk olamazdı... İktidarını hissetme arzusu muydu asıl mesele? Sırdışlık mıydı? Bir

erkek, sevgilisine ya da karsısına gösteremediği tüm karanlık, kötücül yanlarını burada rahatça ortaya çıkarabilir; kıyafetlerini giydikten sonra ise az önceki çıplak hâline düşman olarak, güya saygın hayatına geri dönebilirdi.

Ben bu dünyadan kendime yalnız; bir çiçek, bir kedi ve temiz bir yastık ayırdım. Gerisi al, sende kalsın.

Özlem yatağına uzanıp yarın sonsuza dek veda etmeyi umduğu bu evde geçirildiği yılları düşünürdü. Kaç yaşında başlamıştı çalışmaya? Şimdiye dek kaç adamla yatmıştı?

Bekaretini onunla kaybeden bir müşterisinin hediye ettiği fuları bağladığı zayıf, güçsüz kollarına kaç jilet darbesi vurmıştı? Baba

dayağından kurtulmuş," diyerek elini tuttuğu Ahmet onu ilk çalıştığı geneleve kaç paraya satmıştı? Kaç kez "Yapma," demişti Özlem Ahmet'e ve sonra bir daha hiçbir erkeğe "Yapma," diyememişti.

Ahmet'i düşününce yüreciğinin içinde iki yüzlü bir kuş ölüsü otururdu Özlem'in. Hayatının belkemiğinden, umudundan vurulmuştu. Bir yaz akşamı avluda otururken, sırf boynunun kıyısından deniz kokusu aldığı için aşk olduğu Ahmet'in, mavilikle uzaktan yakından alakasız olmadığı, kısa vakit içinde, olabilecek en sert biçimde anlayacaktı. Zapt eden erkekten kurtulmuş, başka bir erkek kurtarıcıyla olamıyordu, Özlem artık bunu biliyordu. Üstelik ne hayatından kaçmak için okuduğu hikâye kitaplarından ne de çok deneyimlerini dinlediği ablalarından öğrenmişti bunu. Özlem; sonu hiç gelmeyecek gibi görünen o dipsiz, karanlık kuyunun, insanın yalnız ve yalnız kendi ellerinden işyebileceğini, güneşi yırtmaya hazır bir elin gücünü, kendi kalbyle seziyordu.

Sabah olduğunda, korkuyla karışık bir umutla uyanıyordu hayatı. Tedirginliğe kapılmamalıydı. Olabildiğince yakın

ROSA PARKS'IN OTOBÜSÜ

kalmaya çalışarak günlük alışkanlıklarını tek tek yerine getirdi. Banyoya girdi, saçlarını taradı, kıyafetlerini giydi ve o her zamanki kocaman gülümsemesini yerleştirdi yüzüne. Özlem, omuzları dik, گردani ışık saçta saçta, kiraz gibi dudaklarıyla öyle bir gülümserdi ki hayatta tek istediği şey, yalnızca daha çok, daha çok erkengi semek sanırızdır.

Kedisi Yavru her zamanki gibi camın önündeydi. Taşıma sepetine koydu Yavru'yu. Bebeklikten kalma küçük yaştığını ve üstüne poşet geçirdiği sakı içeceğini de çantasına yerleştirdi. Düğün gece yazmış olduğu mektubu eline aldı sonra. Son bir kez daha okudu.

"Sen benim bu hayattaki ilk dersimsin. Ne yalan söyleyeyim, anlamazdım önceleri. Geçen yıl Seda Abla, içeriye borç takip, otuz senedir aşık olduğu zavağıyla kaçıp gittiğinde, onu içten içe ayıplamıştım. 'Nasıl yapabilir bunu?' demiştim... Onu getirip bu genelevin kapısından satan adam nasıl hâlâ bekeyler? Şimdi anlıyorum, şu camın önünde bekleyen kedicakız Yavru'dan hiçbir farkımız yok. İki tel saçımızı okşayan adamın bütün günahlarını başışlamaya hazırız.

Seda Abla gittikten beş gün sonra sen geldin buraya. Evlin yeni vekilidin. Benim burada olduğumu da biliyordun üstelik. Ahmet, seni gördüğüm o ilk an... Allah kahretsin. Kursağımda kalmıştın. Yeni bir hayata başlar gibi yeniden başlamak istedim sana. Şu evin kapısında, karanlık kırmızı gecede, soğuktan kaçıp titreyen ellerinle içeri girdiğinde, seni önce kurşuna dizek, sonra tutup bütün yaralarından tek tek öpmek istedim.

Gelip sarıldın bana, Özlem benimdir, dedin. Bir yıldır bugünü planlıyoruz. Para birtiriktirdin heyecanla. Sana kendimi affettireceğim, dayan, bunlar son karanlık gündüzler, dedin. Küçük bir ev seçtik ikimize, herkesten uzakta, yeşillikler içinde. Heyecanımız değil mi Ahmetin, umutlusun hayata? Bugün buradan kaçıp gideceğiz ve yepyeni bir hayata başlayacağız, diyorsun. Bundan on sene evvel benim hissettiklerimi hissediyorsun. İki saat sonra Otagar'da buluşacağız sanıyorsun.

Ahmet, ben, Otagar'a geliyoruz... Çok uzak bir şehirde, yeni bir hayat kapısı araladım kendime. Başka bir yol seçiyorum...

Zarfin içindeki parayı görmüşsündür. Boşuna sayma. Ben sana söyleyeyim, on yıl önce beni sattığın paraya denk. O paraya dikkatlice bak Ahmet, sana benim değil, kendi değerini hatırlatsın. Ben bu dünyadan kendime yalnız; bir çiçek, bir kedi ve temiz bir yastık ayırdım. Gerisi al, sende kalsın."

1950'lerin Amerika'sında siyahi vatandaşlarla beyazlar otobüslerine ayrı kapılardan biner, kendilerine ayrılmış ayrı yerlerde otururlardı. Jim Crow yasaları denen bu kurallar gereğince, toplu taşıma araçlarında beyazlar ayakta kalırsa siyahlar onlara yer vermek zorundaydı.

1955'in Aralık ayının ilk günü Rosa Parks isimli Afro-Amerikalı kadın için herhangi bir gün olarak başladı. Kırk iki yaşındaki Rosa, Montgomery'de bir mağazada terzi olarak çalışıyordu. O gün öğleden sonra, işinden çıktı ve 2857 numaralı Cleveland Bulvarı otobüsüne binerek evinin yolunu tuttu. Herhangi bir günde olduğu kadar yorgundu, herhangi bir günde olduğu gibi ücretini ön kapıdan ödedi ve arka kapıdan otobüse bindi kendi sınıfına ait koltuğa oturdu. Üç dakika geçmişti ki şoför Rosa'nın da aralarında olduğu dört siyahi yolcuyu, yeni binen beyazlara yer vermeleri için uyardı. Uyarı alan yolcular, şoförün dediğini yaptılar. Birisi harış... Rosa Parks yerinden kalkmadı. Çünkü yorgundu.

Çok yorgundum.

Sürekliliğe uğramaktan ve bunu kabullenmekten yorgundum.

Polis çağrıldı ve Rosa tutuklandı. Rosa'nın tutuklanışı ülkede büyük bir yankı uyandırdı. Bir kadının sivil itaatsizliği tarihe geçen bir özgürlük direnişinin kıvılcıdı oldu. Halk, 35 bin el ilanı hazırladı ve siyahları da beyazları da otobüsleri boykot etmeye çağırdu. Rosa Parks'ın çıktığı mahkeme gününde, on binlerce insan belediye otobüsüne binmemeyi seçti. Mahkeme Rosa Parks'ın kamu düzenini bozmaktan 14 dolar para cezasına çarptırdı. Ve bir halk tutuklamanın gücünü kullandı. Şehirdeki siyahlar tam 381 gün boyunca otobüsleri binmedi. İşlerine, okullarına yürüdüler. Siyahlar buldukları öze T araçlarla yolcu taşıdı; halfta beyaz ev kadınları da arabalarıyla onlara destek verdi. Belediye otobüslerini işleten şirket büyük maddi zarar yaşadı. Bu direnişin sonucunda, ABD Yüksek Mahkemesi 1956 yılının son günlerinde Montgomery'de otobüslerdeki ırk ayrımcılığını kaldırdı.

Esaretin de bedeli vardı, cesaretin de... Rosa Parks, otobüs direnişinin ardından Alabama'da hedef kadını haline geldi. İşi kaybetti, ölüm

tehditleri aldı. Yaşadığı şehirden ayrılmak zorunda kaldı.

Rosa olmasaydı belki de dünya bağımsızlık tarihi "Bir hayalim var; günün birinde bu ülke uyancak..." sözlerinden mahrum kalacaktı. Martin Luther King, işte bu itaatsiz kadının sürüklediği hareketten aldığı ilhamla Montgomery Otobüs Boykotu eylemini başlattı ve bu barış yanlı protesto eylemleri, 1964 Sivil Haklar Yasası'nı getirdi.

Yirminci yüzyılın sonlarına gelindiğinde Rosa Parks tarihe "Sivil direnişin annesi" olarak geçiş

Tarihi kim yazar?

Yazgıyı kim bozar?

Bence, karar verener.

Neyin yolcusu

olacağımız sadece bir

karardır.

birirdi. Sayısız insan hakları ödülü aldı. Yaşama veda ettiği 1 Aralık 2005'te Amerika'nın pek çok şehrinde otobüs şoförlerinin arkasındaki koltuklar Rosa'nın anısına boş bırakıldı.

Tarihi kim yazar? Yazgıyı kim bozar? Bence, karar verener. Neyin yolcusu olacağımız sadece bir karardır. Bir gün herhangi bir kadın, zamanın herhangi bir noktasında kabullenmekten vazgeçer. O otobüs zamanın tam olarak o noktasından özgürlüğe hareket eder.

Rosa'nın Montgomery'de "hayır" dediği yaşayım Onun ülkesinden çok daha önce yasalarını bütün vatandaşları için eşit yapıp, hukukta birliği sağlayan bir ülkede kadın olsam da bir süredir kendimi Rosa Parks'ın otobüsünde sanmaktayım.

Hepimizin içindeki Rosa Parks'a selam olsun. Sokakta, evde, tarlada, plazada, mecliste, otobüste, onu ait olanı olan almak isteyenlere hayır demeyi seçen tüm kadınların Dünya Emekçi Kadınlar Günü kutlu olsun.

KÂĞITÇI OYA ABLA

Oya Abla, yirmi sekiz yaşında dört çocuk annesi ve beşinci çocuğunu dünyaya getirmek için gün sayıyor. Kendisi özverili ve fedakâr bir anne ama her şeyden önce güçlü, cesur ve azimli bir kadın.

Gününü sokaklarda el arabasıyla kâğıt toplayarak geçiriyor. Çuvalın ağırlığına, bütün günün yorgunluğuna, soğuğa, yağmura, çamura aldırış etmeden el arabasını peşinde taşıyor.

"Kadın başına sokakta ne işi var?" söylemlerine inatla ve karşı çıkarcasına ekmeğini sokaktan kazanıyor. Çünkü çıkarcasın "Kadın bu işi beceremez, kadın bu işin altından kalkamaz, kadının gücü yetmez" cümlelerini ezip geçerek, her gün kâğıt çuvalını doldurmadan evine gittiğini.

Oya Abla, bize kendini tanıtır mısın?

Gaziosmanpaşa'da doğdum. Aslen Lüleburgazlıyız. Anımla babam ben küçükken ayrılmışlar. İkisinden de hayır görmedim. Bizi amcam büyüttü. Anne baba başımda olmamaya kalırlı okul yüzü görmedim. Amcam, teyze ve hala çocukları, bizim bütün aile kâğıt toplayıcılığı yapıyor. Ben de amcamdan gördüm, küçük yaşta başladım toplamaya.

Eşin ne iş yapıyor Oya Abla?

O da kâğıt toplayıyor yıllardır. Zaten aşkı bizi bu kâğıtların arasında buldu.

Nasıl yani?

On beş on altı yaşlarındayken bir gün yine Beşiktaş'ta kâğıt toplayordum. Kâğıt toplayan bir adam geldi ve birden benim kağıdıma almaya kalktı. Hemen bağırma başladım, küfür ettim bir sürü. Elimdeki sepete kafasına kafasına vurdum.

"Bu nasıl kız böyle? Erkek gibi, ben bununla baş edemem!" diye bağırdı.

"Sen kimsin de benimle baş edeceğimisin! Edememsen tabii," dedim ben de.

Öylece gitti. Ertesi gün bir daha gördüm, sonra bir daha bir daha derken bir arkadaşını gönderdi yanıma. Benimle tanışmak istiyormuş. Öğrendim ki adı Timur'muş. Olmaz dedim önce. Sonra birkaç kere daha haber yollayınca kabul ettim.

Aldık el arabalarımızı, Beşiktaş'tan yürüye yürüye Maçka Park'na çıktık. O gün uzun uzun sohbet ettik.

ve devamında da görüşmeye başladık. Aşk olduk birbirimize, çok sevdik.

Sonra ne oldu peki, nasıl evlendiniz?

Ne olsun, bizde sorun biter mi?

Amcam, Timur fakir olduğu için beni vermek istemedi. Fakiri zengini olur mu, aşık olmuştuk biz birbirimizle! Ben Timur'la beraber kâğıt toplamak istiyordum başkasının sıcak, pahalı evinde oturmak istemiyordum, dedim amcama ama dinlemedi. Beni yetemem oğluya nişanladılar. Hiç üzülmедim. Çünkü Timur'la birbirimizden vazgeçememiştik. Düğünümüzün bir gün önce gece vakti kaçtım evden. Öyle evlendik Timur'la. Timur'un ailesi de sahip çıkmadı bize. Çok zorluk çektik ama yılmadık. Beraber çalıştık, beraber kazandık, beraber yedik. Şimdi de çocuklarımızı beraber büyütüyoruz.

Dört tane kızın var Oya Abla. Bu kadar maddi sıkıntının arasında beşinci çocuk zor olmayacak mı?

Zor olacak ama olsun. Biz kalabalığı seviyoruz. Kurban olduğum Allah veriyor rızkanı. Biz ne yiyorsak onlar da yiyor. Biz bugün bulalım bugün o bulduğumuzu yeriz. Yanın ne yapacağız demiyoruz

ki. Yarının kaygısını yaşamadığımız sürece bugün mutlu olabiliyoruz.

Oya Abla bize biraz mesleğini anlatır mısın? Bir günün nasıl geçiyor?

Sabah on bir, on iki gibi Beşiktaş'a geliyoruz Timur'la. İkimiz de el

arabalarımızı alıp sokaklara dağılıyoruz, çöpleri karıştırmaya başlıyoruz. Bu iş de en çok plastik para ediyor. Kâğıt 30 kuruşta plastik 1 lira. O yüzden plastiğin çok olduğu günler bereketli geçmiş demektir. Bir çuvalı doldurmak için beş, altı saat gezmem gerekiyor.

Akşam üstleri dükkanlar boşalınca iyi iş çıkıyor. Kahvaltıcılardan, kafelerden, lokantalardan çıkan kâğıtları toplayıyoruz. Esnaf da tanyolar bizi artık, kapının önüne ayırıyorlar kartonları. Akşam olunca da en son çuvaldikileri arabanın arkasına yığılıyoruz, saat sekiz dokuz gibi evde oluyoruz. Eve gittiğimizde de zaten bütün vücudum ağrıyor.

Bir kadın olarak kâğıt toplamak zor değil mi?

Nasıl? Zor değil mi? Zaten, yazın halde miye

satıyoruz. Kiş gelince karton toplamaya devam ediyoruz. Belediye ve polis çuvallarımızı çöpe atıyor, devlet karşı çıkıyor. Çalışabilmek için kavgaya veriyoruz. El arabalarımızı sokak aralarında saklıyoruz. Başka iş yapmayı çok nedendim ama olmadı. Bir işe başladığımda nereli olduğumu soruyorlar. Trakyalıyız, Roman'ız deyince kimse iş vermiyor. Adımız çıkmış dokuz. Hırsız diyorlar bize, orospu diyorlar. Trakya'nın en temiz Çirgenes'i'yiz aslında.

Bazen kâğıt toplayan bir adam geliyor yanıma, bir şey satıyor musun diyor. Kâğıt toplayıyorum diyorum. Kâğıt değil ben seni istiyorum, diyor. Haliyle bu senin zoruna gidiyor bağırıyorsun, küfür ediyorsun sonra bir köşeye gidip ağlıyorsun.

Semtte çok fazla kâğıt toplayan insan var.

Aranızda bölge belirliyorsunuz mu? Tabii, aramızda yazılı olmasa da belirlenmiş bir kuraldır bu. Mesela Beşiktaş'taki küçük heykeli karşı benim yerim. Birli gelirse söylüyorum ablacım burası benim yerim, diyorlar o da gidiyor. Gitmese zaten kavgaya ediyoruz. Kaç senedir buradayım, kimseye yerimi vermem. Zaten buradan ıslık çalsam karşı mahalleden hemen yardıma gelirler.

En büyük hayalin ne peki?

En büyük hayalim, ev. Arkadaşlarım ev aldığını görüyorum mesela Allah'ın diyorun inşallah benim de evim olur, biz de ev alırsız. Timur'la konuşuyorum hep. Biz de her şey beraber yapılır. Beraber konuşur, beraber çalışır, beraber dertleşiriz. Ev alacaksak evi de beraber alacağız.

Bir de çocuklarımız hepsi okumaya devam etsin istiyorum. Benim başımda aile olmadıkları için okuyamadık. Şimdi her şey çocukları okutmak için... Kız çocuğu sonuçta, erkenden evlensinler istemiyorum. Evden kocaya kaçarlardı diye korkuyorum, hep anlatıyorum okula gitmeleri gerektiğini. Onların tek şansı okulu kendi ayaklarının üstünde durmaları.

Yarının kaygısını yaşamadığımız sürece bugün mutlu olabiliyoruz.

KADINLIK DİYE BİR MEVZU VARDI, HEP YARIM KALDI

Evde tadilat vardı. Çamaşır makinesi çekilince arkasından yıllanmış tozlar çıktı. Usta benim kadınlığımı sorgulayan, kınar gözlerle bakıp, "Abılcım insan bunu çeker siler arada, arkaş çok fena olmuş," dedi. Dedim: "Ben çalışıyorum, öyle dip temel temizliğe yetişmiyorum. Bir şey olmaz, zaten dolabın arkası, ne toz ortaya saçılıyor ne göz görüyor. O kadar kusur olsun varsın."

Bozuldum ama biraz. Tam zamanlı bir işim var, ilgi isteyen dört kişilik bir ailem, çocukların oyun ihtiyaçları, ödevleri, buluşmayı, konuşmayı sevdiğim arkadaşlarım var, aklımda yazmazsam huzur bulamayacağım mevzular var. Sahne önünde dans etmek istediğim konserler, avuçlarım patlayarak akışılacağı oyunlar, vizyona yeni giren filmler, yarına yetecek sunumlar, geç saate uzayan toplantılar, şirket yemekleri ve iş etkinlikleri, düzenlenmesi gerekli çekmeceler, okunmayı bekleyen kitaplar, telefon bekleyen akrabalar. Yani hayatta yapmak zorunda olduklarımızdan kalan zamana, yapmak istediklerimizi sıralayınca, temizliğin de danskasını beceremediğim işte. Öyle de denir mi be usta?

Biri iki gün geçti, duvarlar sıvanıyor, bir yer hafiften yamuk. Aldım medalya düzleyiverdim. Fena da olmadı. Aynı usta dedi ki "Ya abılcım sen kadın halinle eyleme, ben hallederim."

Ustacım sen benim seksen kiloluk makineyi, arkasını silmek için çekebileceğime inanıyorsun da malayla duvara siva vuracağımı mı inanıyorsun? Kadınlık diye ağırlığının iki katı eşyayı evin hijyeni adına sırtlanmaz mı da iki yüz gramlık mala ile duvara siva atamaz mısın. Çünkü erkek işi.

Bu ataerikl kafayı ikna edemedik işi ile cinsiyetin bir alakası olmadığının. Biz bu kafayı, kadınlığımızla barışmaya ikna edemedik. Bütün evi, kocanın bıraktığı harçlıkla döndürüp, mutfaktan artanla birikim yapabileceğimize inanıyorlar da ekonomi bakını olabileceğimizi aklınıza gelmiyor.

Sekizinci kattaki camı görünmez olana kadar silebiliyoruz ama inşaat işinde çalışmıyoruz. Biz ancak koca yolu gözlüyoruz, o madenlere inmiyoruz. Evde her gün en az iki çeşit yemek isterken. Gel gör ki usta şef lakabı genelde yine erkeklerde oluyor. Kadınlar çeşitler diyorlar ama saksımız ev oluyor, bahçevanlık dahi bize kalmıyor.

Normal bir doğumda yirmi kemigin aynı anda

kırılmasına eşdeğer bir acıya katlanıyoruz da, sizin bu zulmünüz daha ağır geliyor. Peş peşe milyonlarca kadın ömrü, önce insan olduğunu ispatlamakla geçiriyor. Bize hep kemigin kırığı düşüyor. Anlamıyorlar kadınlıkla dost olabilmeyi tadını. Kendi dünyalarından çıkmak işlerine gelmiyor. O dünyaya bizi almak da.

Saniyorlar ki birimiz bile öğrenemedi ofsaytın ne olduğunu. Aşklarımızın bedelleri her ağır olmuştun, her takvimin otlar gibi gönül veremeyiz sanki?

Biz seviyoruz da statları, siz her yenilgiye skoru bedenimizle eşlediğinizden ayaklarımız geri gidiyor. Cinsellik hep tek taraflıymış ve biz her zaman mağlubuymuşuz gibi. Bir küfür gibi yaşıyoruz sanki aşkın en mahrem hallerini.

Evet iş çoktunuz, büyük koydunuz, öyle sert oynadınız ki tecavüz vala. Şakaysa deşet verici, gerçekse adeta suçu bu sevinçleriniz. Hal böyleyken aynı galibiyete kol kola nasil sevineceğiz?

Kurumsal yönetim istatistiklerinde, bir marifet gibiyiz yüzdelerin az kısmında. Azız mazız ama bir şekilde gururumuz firmaların, oralara kadar yükselebildiğimiz için.

Yöneticilerimizin %29'u kadındır deniyor. Seviniyoruz. Oysa ideal bir dünyada, bir yönetici istatistiğini kadın-erkek olarak yapmak bile saçma. Eve ayakkabı ile girmeyi günah sayan bu hijyenik toplumda, iş yerleri tuvaletlerinde sağdığımız sütlere bebeklerimizle doyuruyoruz. Yemek tuvalette hazırlanır mı?

Bazen işe alırken soruyorlar, "Yakın zamanda göçmek düşünün mü sunuz?" Çocuk bizim özümüz oluyor. Kucağımızdayken sevip agucuk yaptığımız bu güzelik için almadığımız işler, ertelediğimiz kudemler her bizim ukdeler hanemize yazılıyor. Çocuk okulda düşünce annesi arıyor, veli toplantılar kadınlar hamamı gibi geçiyor, hastanelerin çocuk servislerinde yukusuz gözlerle

yalıyor?

Ne erkeklikmiş be kardeşim, dünyaya musallat oldu, doğuştan gelen bir cinsiyetten milyonlarca yıldır ekmecek yemiyor. Erkek organını tuta tuta geziyor da bizim etek diz üstü oluncu sıkıntı çıkıyor. Erkek laf atmaz adı çapkınlık oluyor da kadın dudaklarını fazla kirmizi boyasa adı yolluça çıkıyor.

Kusura bakma da senin çapkınlık dediğin şeyin, ortada kadın olmayınca bir anlamı kalmıyor. Bedenimize dair savaşımız, dünya tarihi kadar eski. Rahim bizim ama karan yasalar veriyor. Ortalığa saçılmış tahrik unsuru yaftamız ile hayatta kalmak zor. Nasreddin Hoca, "Hırsızın hiç mi suçuyok?" diyeli 730 sene olmuş, sen hâlâ tecavüzcünün kravat takma sını iri haline var. Bir eylemde yerlerde sürünüren yırtılan bluz, açılan etek, kopan sütyende, sıkan su ile üstümüze yapışan gıysilerde mahremimiz umursanmıyor da, en sevdiğim elbisem rüzgârda uçuşuvermiş, bu mu yani terbiyesizliğimiz?

Bu 8 Mart'ta da dertler bıçak gibi kesilmeyecek. Kız doğduğumuzda

yüzümüze düşen endişe sürecektir. Bu çocuk nasil büyüyecek? Ben ustaya anlatacağım,

biriken tozdan büyük dertlerim var hayata dair, yazım var daha baskıya yetişecek. Sen diyecaksin bir başkasına, diğeri eşim yapıyor, elinin lezzeti daha güzel diye. Meğeri diyecek ki taksicisi "Lezly Halid'in bir uçak daha kaçırabilme için anestezişiz ameliyat olduğu yaştayım beyefendi"

Birakin istediklerini desinler, Jeanne d'Arc'ı aziz ilan etmeleri 400 yıl sürdü, itibarımız geri döner eni sonu. Bu ömrü böyle mi geçecekti demeyeceğiz, pes etmeyeceğiz. Porto Rikolu Blanca Canales ABD'ye karşı Jayuya Ayaklanmasını başlattığında 44 yaşındaydı.

Olduğumuz gibi kalacağız, buyurdukları gibi değil. Bu hem topyekün hem bireysel bir mücadele.

Biz bu erkek egemenliğini yıkana kadar, yasakların sokaklarına, hayatın her karışına saçacağız.

*Biz bu erkek egemenliğini
yıkana kadar, yasakların
sokaklarına, hayatın her
karışına saçacağız.*

Şimdi Nerede, Ne Yapar?

Yalçın Avcı

Nereden tanıyoruz?

Çok küçük yaşta tiyatro eğitimi alarak sanat dünyasına adım atan oyuncu, 1978 yılında çekilen "Petrol Kralları" adlı filmle oyunculuk kariyerine başladı. Sonrasında da birçok önemli yapımda görev aldı. Onu birçokumuz doksanlı yılların fenomen dizisi Kaygısızlar'da canlandırdığı "Eleman" karakteriyle tanıdık.

Şimdi ne yapar?

Kaygısızlar'dan sonra 2009 yılına kadar birçok sinema ve televizyon dizilerinde rol alan oyuncu tiyatrodan kopmadı. Şimdilerde İstanbul Şehir Tiyatrosu'nda oyunculuk kariyerine devam ediyor.

Oyunculuğa nasıl başladınız?

Yedi yaşında Keleşlan Çocuk Tiyatrosu adı altında Türkbank Çocuk Tiyatrosu'nda tiyatroya başladım. Benim abim de tiyatroçudur, Şevket Avcı. Bizim mahallede karşımızda Zeki Alasya otururdu, meşhur Sormağır Sokağı'ndaydı, Halit Akçatepe de orada yaşardı. Ben Cihangir'de büyüdüm. Çocukluğum orada geçti. Babam kapıcıydı, gider çöp toplardım. Cumartesi-pazar günleri çocuk oyununda oynardım, okulda parmakla gösterilirdim ama mahalleme dönünce annem-babam "Şu dort numarın çöpünü al gel bakalım ne istiyorlarmış?" derlerdi. Hem kimlik çatışması yaratıyor bu durum, hem de şimdiki dönemin star çocuklarının yaşadığı o kokuşları engelliyor. Annem babam gayriihtiyari bir şekilde beni kendilerine, gerçeklere bağlı tuttur. Biz belki kapıcı çocuğuyduk ama çocukluk ayrı gayrı bilmezdi, hep beraber oynardık sokakta. Şimdiki dönemde her şey ayrı uçlarda yaşıyoruz.

On dört yaşında İsvet'e çekilen bir filmde yer aldınız. Siz on dört yaşındaydınız ancak altı yaşında bir çocuğu oynuyordunuz. Sonra büyümeyle ilgili probleminiz ortaya çıktı ve çok ilginçtir ki İsvet'te ünlü bir gangster sizin tedavini üstlendi. Bu hikâyeye nasıl gelişt?

Zülfü Livaneli'nin *Arafat'ta Bir Çocuk* adlı öyküsünden uyarlanan TV filminde, İsvet'e geçiş bir Türk ailesinin çocuğunu canlandırdım. Oradaki ırkçılık olaylarına karşı çekilmiş bir film. İsvet televizyonu ve İsvetçi bir film şirketi birlikte sponsor olmuşlardı. Film bütün okullarda gösterildi. Çok ses getirdi o döneme. Yaşıma rağmen boyumun kısıtlılığı ve çok küçük gösteriyor oluşum dikkat çekti. Geçmişte gangsterlik yapmış, "Dinamitçi" lakaplı, altı-yedi çocuk babası bir adam, Töre Karte benim haberlerini okumuş ve etkilennmiş. "Ben bu çocuğun tüm masraflarını karşılayorum ve tüm ilaç masraflarını üstleniyorum," demiş. Abim de faydaladı bu durumdan. İkimizin de hastalığı aynı; hipofiz bezinin çalışmamasıyla alakalı bir sorunumuz vardı. Bu haberi Türkiye'ye taşıyan Savaş Ay ile gazeteci Erhan Akçöz oldu. O döneme çoktüm ama aklım başıma geldiğinde, "Herkesin bir bildiği varmış," dedim. Burada evreni yönetenlerden bahsediyordum. Her şey ucu ucuna gelliyor. Bir yerden alıp bir yerden veriyor işte. Bir şekilde faydasını görüyorsun. On dört yaşında bir gence altı yaşındaki bir çocuğu oynatmak bir yönetmen için çok avantajlı bir durum. Çünkü lebedemen leblebiyi anlıyoruz, seyirci şoka giriyor, "Bu çocuk bunları nasıl yapıyor?" diyor.

Doksanların unutulmaz dizilerinden Kaygısızlar'da "Eleman" karakterini...

canlandırdınız. "Kaygısızlar" serüveninden bahsedebilir misiniz?

Bana göre dönemin en iyi işlerinden biriydi Kaygısızlar. Leman yazarlarının ve Gani Müjde'nin işin içinde olması günümüzde hâlen geçerliliği olan bir mizah anlayışı ortaya çıkarmıştı. Böyle bir yazım ekibiyle çalışmak onur ve gurur verici bir şey. Kaygısızlar'ın esprileri dillere pelesenk olmuş durumda, hâlen kullanılıyor.

Kaygısızlar şimdi televizyonda oynasaydı aynı başarıyı sağlayabilirdi sizce? O dönemde bu dönem arasında ne gibi farklılıklar görüyorsunuz?

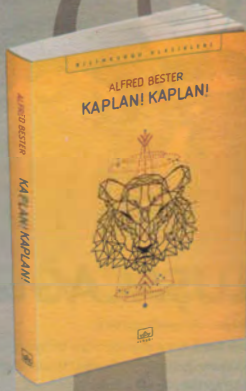
Kaygısızlar şimdi oynasaydı tam olarak aynı başarıyı sağlayamazdı bence. Çünkü inanılmaz derecede ileriye doğru bir akış var. Kaygısızlar, Yeşilçam ruhunu az çok yakalamış bir diziydi. Hani o hâlâ her oynadığınız ağzımızdan sular aka aka izlediğiniz, o lezzetli filmlerin sıcaklığı bir ucundan yakalamıştı. Yine de şimdi oynasa tam olarak aynı başarıyı sağlayamaz bence. İçinde eskiye özlem olanları belki yakalar bir yerlerinde ama çok çabuk tüketen, çok çabuk yok eden bu kültür içinde pek şans olacağını düşünmüyorum. Daha çok lise, üniversite gençliğini etkileyebilir.

Eleman gerçek bir karakter olsaydı şimdi nerede ne yapıyor olurdu?

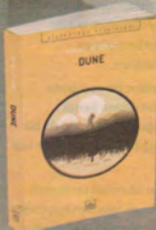
Eleman yaşıyadı hâlâ Burcu'nun peşinde koşuyor ve aynı hamburgerci çalışıyor olurdu. Tabii Burcu da oradaysa. Burcu iş değiştirdiyse de yeni iş yerinde Burcu'nun kapısının önünde bekliyor olurdu.

Şu anda nasıl bir hayat sürdürüyorsunuz?

İkiz çocuklarım var, on iki yaşındalar. İki evlilik yaptım, şu an ikinci evliliğimi sürdürüyorum. Kırıkköy'de masallar gibi bir düşünle evlendik ikinci eşime. Tiyatroya devam ediyorum. Şehir Tiyatroları'nda üç sezon dur kapalı gibi oynayan Arif Akkaya'nın 12 Ökeli Adam oyununda oynuyorum. Kilyos'ta bir evim var, orada yaşıyorum; arıcılıkla uğraşıyorum. Oyunculuk işleri konusunda ise çok seçiciyim. Bugün diziler dört bölümlük çekiliyor, reytinge bakılıyor, eğer güzelse devam ediliyor. Ya da başrol oyuncusuna bakarak on üç bölüm imzalanıyor, arkadaşkilerin hiçbir önemi yok. Çok cüzi ücretler dönüyor. Böyle teklifler geliyor bana da ama ben abuk sabuk dizilere oynayacağıma hiç oynamamayı yeğliyorum. Oynayanları da kinayamıyla yeğliyorum. Oynayanları da kinayamıyla yeğliyorum. Elektrikini gazını ödeyecek olanlar varsa onlara "Niye oynuyorsun?" diyemem. Ama ben biraz seçiciyim. Şener Şen de eli yanında meşhur oldu. Onun eli yanında, bir acelemiz yok yani.

"Yeterince ilerlemiş bir teknoloji, büyüden ayırt edilemez."

instagram.com/ithakiyayinlari

facebook.com/ithakiyayin

twitter.com/ithakiyayinlari

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://ranteay.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

internetSatiq.ww.ilknota.com

www.ithaki.com.tr

Genel Dağıtım

AYRILIKTA BULUŞACAĞIZ

Ünlü tiyatro oyuncuları Fırat Tanış ve Sevinç Erbulak'ın yeni oyunu *Ayrılık*, *Semaver Kumpanya*'nın çalışmalarını sürdürdüğü *Çevre Tiyatrosu*'nda galasını yaptı. Behiç Ak'ın yazıp Semih Çelenk'in yönettiği ve tek perdede hiç düşmeyen temposuyla seyir zevkini sunan iki kişilik oyunu oyuncuları Fırat Tanış ve Sevinç Erbulak'la konuştuk.

Ayrılık oyununun galası Çevre Tiyatrosu'nda gerçekleşti. Sevinç Hanım size soralım babanızın kurucularından biri olduğunuz *Çevre Tiyatrosu*'nda ilk kez oynadınız, bu size nasıl hissettirdi?

Sevinç Erbulak: Galanın orada olmasının çok romantik bir nedeni var söylediğiniz gibi. Ben kırk iki yaşında ilk defa babamların sahnesinde oynadım. Galada da tarifiş bir seyrici vardı. Tiyatronun kendi seyirci profili oradaydı ve bence şahanelerdi. Bir ara oyunu kesip Fırat'a "Ya çok iyi değiller mi?" diyecektim neredeyse.

Çevre Tiyatrosu bulunduğu sokağa isim vermiş, mahalleye iç içe geçmiş bir yer. Tiyatronun sokağın ve insanların içinde olması sizce ne kadar önemli?

Sevinç E.: Çevre, bir miras. Buranın hâlâ devam ediyor olmasının en önemli nedeni babamların zamanında araziyi tahsis eden Hasan Zengin ve evlatları. "Bu tiyatro ben ölene kadar yaşayacak sonra da siz yaşatacaksınız" dediği için çocukları da devam ettiriyor. Karakolluk yapmış bir AKM'mizin olması, Karaca Tiyatrosu'nun çürümeye terk edilmesi, delinin birinin Müjdat Gezen Sanat Merkezi'nin yaptığı bugünlere daha da önemli bir davanış bu. Orayı bir alışveriş merkezi yapmak yerine tiyatro olarak kalması için ısrar etmek çok değerli. Masalardaki canavarlarla savaşan ve sonunda kazanan iyi tiyatrodur.

hikâyesi gibi geliyor bu bana.

Fırat Tanış: Her mahallede böyle bir tiyatronun olduğunu düşünabiliyor musun? Muktedir için ne kadar korkunç bir şey olurdu.

Sevinç E.: Kesinlikle! Sanatın bütün dallarının o kadar etkileyici bir gücü var ki... Dünya tarihinde keleşebek kadar insanın ömrü. Keleşebek ömrü insana ne kadar kısa geliyorsa dünya tarihi için de insanın ömrü o kadar kısa. Biri bir tabloya yapıyor ve beş bin yıl yaşıyor. Bununla hiçbir ölümlü mücadele edemez. İbrahim Yazıcı'yı tutuklarsın ama başka şeyler orkestrayı yönetmeye devam

edecektir. Sanat eğer korktuğun bir mekanizmaya elbette her sokakta bir tiyatronun olması korkunç olurdu.

Şehir Tiyatroları'nda da devletin müdahalesine sık sık tanık oluyoruz...

Fırat T.: Burada iç içe geçmiş bir durum söz konusu. Bir kere orası aratik Darülbeydi değil. İkinci orası Şehir Tiyatrosu da değil. Yani 1970'ler 80'lerdeki anlamıyla Şehir Tiyatrosu değil. Orası İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatrosu. Yani bir devlet kurumu artık. Memurları, amirleri var.

Sevinç E.: Çok doğru bir şey söylüyorsunuz. Önceden kendi içinde bir yapısı, sanat yönetmeni vardı. Yeni yönetmelikle birlikte bürokratik genel sanat yönetmeninin üstüne yerleştirildi ve son karar her zaman bürokrasi veriyor oldu.

Ben OHAL kapsamında FETÖ'ye yardımı ve yataklık etmekten ve 15 Temmuz darbesini planlamaktan açığa alındım mesela. Bunu bana tiyatro söylemedi, devlet söyledi. Aslında orası kimsenin değil. Bir can gibi düşün, insanlar geçiyor. Şehir tiyatroları çok parlak güzel günlerden geçti. Ama diyalog bizim ülkede

Fırat T.: Teknik problemleri çözmeden sadece alanı tasfiye edersen, kendi yandaşlarını oraya yerleştirirsen hiçbir şeyi çözmez olma. Sadece insanları değiştirmiş olursun. Mesela Şehir Tiyatroları'ndan ihraç edilen Ragıp Yavuz bir özne olarak sanatın anlar. Gerçek bir kişidir Ragıp. Ama devlet kim ki, hangi kişi ki sanatla temas halinde olsun. Devlet değiştirmiş şey muhatabıyla hiçbir zaman görüşemediği bir call-center'dır. Birileri seninle orada konuşur ve sen hiçbir zaman onunla tanışamazsın. Ve o Allahın belası faturayı da her zaman ödemek zorundasındır. Devlet, ancak sanatın nesnesi olabilir. Sanat devletle ilgili bir oyun yapabilir, şarkı besteleyebilir.

Sevinç E.: Sevmezse de yasaklar!

Peki çözüm nedir size?

Fırat T.: Nuh Tufanı hikâyesini bilirsiniz. Her dönem Nuh'ları vardır. Mesela Güllü Agop Osmanlı döneminin bir Nuh'udur. Sonraki Nuh belki Muhsin Ertuğrul'dur. Belki bugün de bir Nuh'a ihtiyaç vardır çünkü tufan ortada. Tufan var Nuh nerede?

Sevinç E.: Ama öyle bir Nuh olmalı ki gemisine bütün türleri koymalı. Bu dönem Nuh'çukları

farklı türleri içine almıyor ve soy tükeniyor. Bütün farklılıklarımızla var olabiliyoruz.

Çok yakın bir zamanda Müjdat Gezen Sanat

Merkezi'nin kundağındığını gördük. Böyle bir dönemde karamsarlığa kapıldığınız olmuyor mu hiç?

Fırat T.: Hayır asla. Karamsar olunacak bir durum yok. Sürece elbette üzüliyoruz ama ben bugünden daha güzellik zamanların geleceğinden öte o günleri göreceğime de inanıyorum. Tarih bize bunun böyle olacağını söylüyor zaten. İki bin beş yüz büyütür

"Aşk yobazı olmamak lazım."

"Devlet, ancak sanatın nesnesi olabilir."

Peki oyuna geri dönelim. *Ayrılık* oyunuyla ilk kez ikinci bir arada görme şansını yakaladık. Bu bir araya geliş nasıl gerçekleşti?

Fırat T.: Sevinç'i uzaklaştırdılar ve hemen telefonu elime aldım. (gülüşmeler...)

Oyunun yazarı Behiç Ak aynı zamanda bir mimar ve belki bunun da etkisiyle oyunun müthiş bir matematiği var. Bunun seyirdye geçmesi için de oyuncuların arasında çok iyi bir iletişimin olması gerekiyor değil mi?

Fırat T.: Evet, bunların hepsi bir araya gelmeli. İyi işlerle oyuncunun, prodüksiyonunun buluşması ve denklemin tamamlanması gerek.

Sevinç E.: Ben bunu on sene önce oynasam böyle oynamazdım mesela. Repliklerimin bir milim dışına çıkmadan oynadım. Kendimi daha çok merkeze koyardım. Ama bugün meslekteki yılların etkisiyle daha farklı oynuyoruz. Provalar sırasında Fırat'a soruyordum "Bu oyun çok uzun, ben daha önce hiç iki kişilik oyun oynamadım, bloklar birbirine çok benziyor, isimler karışıyor," diye. Ama oyunda hop birbirimizi tarihi yoldan çıkıp ana yola geri döndürüyoruz bir şekilde. Bu da bence bu sporda –ben her oyunu bir antrenman olarak görüyorum– artık uzun zamanı terlediğimiz için mümkün oluyor. Aslında oyun oynuyoruz o sırada, Fırat bana ne diyorsa ben ona cevap veriyorum o kadar.

Fırat T.: Muhabbet ediyoruz işte yahu.

Doğaçlama var mı oyunda?

Fırat T.: Aslında oyunun her anı doğaçlama. Ama bir pist vardır o metindir siz o oyunun içinde doğaçlırsınız. Aslında bütün hikâye budur. Ama sürpriz, o an olan bir şey var mı diyorsan her oyun "o an" olur. O da tiyatronun kendisidir zaten.

Sevinç E.: Bu bilgiye de işte bu aralar varılır. Yirmili yaşlarında bu bilgiye varamazsın. O sıralarda ders kitaplarından öğrendiklerimize dolarsın sahnede. Aslında şu an Fırat bir hayat bilgisi anlatıyor. "O an" dediği şeyin her an olmakta olduğunu anlatıyor. Kabaca baktığında her oyun dün oynadığımızla aynı olacak ama bugün bambaşka bir oyun oynayacağız mesela.

Oyunun sonunda her seyirci kendi kıssadan hissesini çıkarıyor gibi. Siz ne dersiniz?

Sevinç E.: Seyirci de soruyor bunu. "Nemey yedikten sonra adam kaldı mı gitti mi?" diyor. "Bilmem, sence kaldı mı?" diyor. "Bence kaldı," diyor. O zaman kalmıştır diyoruz.

Fırat T.: Sonunda belki şöyle demek istemiştir Behiç Ak: "Sıradanlıkta öteye kaçış yok." Ne olursa olsun kadın erkek ilişkilerinden çok büyük kurtuluşlar beklememek, aşka tutucu bir gözle bakmamak, aşk yobazı olmamak lazım. En nihayetinde her şey teslim oluyor zamana. Sıradanlığa... Sıradanlık kadar büyük bir tehlike yok. Düşünsene her gün olmayan bir şey olsa ve bu çok sık olma başla bence bizi sıradanlaşmaya başlar. Son beş yıldır yaşıyoruz bunu. Birden bombalar patlıyor ve bu her gün olma başlıyor. Bu nasıl sıradanlaşabiliyor?

ALARMINI KURDUĞUMUN DÜZENİ

Ayık olacaksın. Güneş doğduğunda ayık, gece olduğunda ayık, "Hayır" diyebilmek için ayık!

Ayık olacaksın. Güneş doğduğunda ayık, gece olduğunda ayık, rütbesine düşkün adamlar ve kadınlarla sohbette ayık... Sevgiğinde, öfkeliğinde ayık... Ayık ayrılmayı ayık bir öğleden sonra içip akşam gittigin konserin yaylılarını dinlerken ayık... Koltuğa yayılıp miskinlik ederken ayık...

Yorgunuz biliyorum: "Uyku, biraz uyku" derken Mazhar, biliyordum duygularımıza mazhar olduğunu. Hepimiz uyumak istiyoruz, gözlerimiz kapanıyor, ağzımızdan çıkan yarımla yamalak seslerle ayık halımıza çalıyor yine de gözlerimizden kapanmasına engel olamıyoruz. Yorgunuz... Hareket etmek için paraya, onunla satın alacaklarımıza odaklanmış halimizi yadımıyoruz. Halbuki bizi harekete geçirecek olan şey umut. Umut, bizim yorgunluğumuzu alkan, bizi ayık tutan şey "umut" Açıktan ölüyor muydunuz şaşalı sofalara oturdan ama ezvel, ölmüyoruz açlıktan. Açlıkla yaşayan insanların umudu, üzüntüden öldürüyor bizi diyoruz, yine de ölmüyoruz. Sesimiz kuytulara yankı bile yapmıyor, birbirimizi duymadığımızdan yalnız hissediyoruz. Aynı yollarıdan, aynı hislerden geçip birbirimize dokunmuyoruz. Geçip gidiyor, yorgun düşüyor, ayrılmaya çabılıyor, umutlarımızı birer birer kaybediyoruz. Sahipsiz umutlar zombi gibi dolayıyorlar yolları, birbirimizin umutlarına basa basa yürüyoruz.

Makamından, aşkından, şöhretinden sarhoş olmuş adamlara, kadınlara onların duymayacakları masalardadır, haydarların bir kızı... Medive içindeki kızların hayatı... Gece

devriliyor yatağa, gündüz ayılamıyoruz. "Evet" ne de kolay çıkıyor ağızlarımızdan. "Hayır!" demeyi öğrenemedim deyip naif gönüllü olduğumuzu inanıp uyuşuk bedenlerimizde uyanmaları için alarmlar kuruyoruz. Alarmlardan nefret ediyor, çaldıkça erteliyoruz ama başka bir düzen kurmayı hayal bile etmiyor, alarmları kurnama devam ediyoruz.

Dilimizin ucunda kalmış onca sözü, başkaları bulsun diye bekliyoruz. Kendi dilimize kıymet vermezken, başka dillere nasıl vereceğiz kıymet? Sormuyoruz. Yorgunuz çünkü, uykudan uyanıp biraz daha uykuyu istiyoruz. Hiç bir zaman yeterince önemsenmiyor, yeterince para kazanmıyor, yeterince dinlenmiyor, yeterince sevilmiyor. Fakat -kuşkusuz- yeterince önemseniyor, çalışıyor, dinliyor, yeterince sevilmiyor! Yaşıyoruzdur yani bence, karşı taraf anlamıyordu! Dudu dududu dilleri dinliyor, isine kuzu kuzu gidiyor, Bebek'te üç beş tur atıp çocuk da kariyer de yapabiliyor, bir de üzerine ekmeği tuza banar gibi sevebiliyorsa sarkastik tavırmı sana değil dostum, sen aynen devam!

Ayık olacaksın. Güneş doğduğunda ayık, gece olduğunda ayık, "Hayır" diyebilmek için ayık... yasam için ayık kalacağız. Dilediğimizce bağırabilmek için, dilimizin ucunda kalan sözleri bulacağız. Önce hayal edeceğiz, sonra umut gelecektir. "Gelecek" umut ettiklerimiz, "umut" hayal ettiklerimiz, "hayal" dilimizin ucunda.

Ayık olacaksın. Güneş doğduğunda ayık, gece olduğunda ayık, "Hayır" diyebilmek için ayık!

FATİH PINAR

Fotoğrafın Öyküsü

PATNOS

**Güneş, yağmur, bulut, sis,
fırtına, dolu ve gökkuşağı.
Nelere kadirmişsin be Süphan!**

Gün ağardı. Dışarıdan sesler gelmeye başladı. Bir kasaba etelinin loş odası ve yalnızlık. Kucacımda günlüğümden başka sarılacak hiç kimsem yok. Ama bu kez oda tek değil iki yataklı. Çünkü bugün Panco gelecek. Hem de ta buraya, Patnos'a. Panco ile iki yıldır ayrıydık, küstük, hasretlik birbirimize. Sonra bir gün dileklerin kabul olduğu bir Beyoğlu akşamında karşılaştık. Sabaha kadar içtik, sarıldık, iç döktük, ağladık. Ertesi gün ikimiz de yeni doğmuş gibi yeniden başladık yaşamaya.

Konya Gazi Lisesi 4N sınıfında, on beş yaşında başlayan dostluğumuz evrile çevrile, kırılı büküle, döne dolaşa bu günlere gelmişti; yirmi yedi yaşında Atlas dergisinin yazarı ve fotoğrafçısı olarak Patnos'ta buluşmuştuk. Bir düğüne, bir bayram yerine gider gibi gittim Panco'yu karışmaya. Daha yoldayken şöyle yazdım ona: "Yürü be Panco, ufkumuz bu karlı Süphan dorukları, vadimiz bu kadar yeşilken kim tutar Patnos'u. Hayallerini kur, ceplerin neşe dolu olsun."

Ertesi gün pazardı. Gün doğumunda Urartular'ın ikinci büyük kentini görmek için Anzavur Tepesi'ne çıktık. Kalenin dış duvarının temel kalıntılarından başka bir şey kalmamıştı. Üç bin yıl önce Kral Menua'nın ihtişamlı yazlık sarayının olduğu Griktepe'ye, Aludri'ye gittik. Koskoca Patnos'ta ne Menua'yı ne de Ermeni medeniyetini hatırlatacak hiçbir iz bırakmamıştı ağaçlıl defnediler. Gittiğimiz her yerde gazeteci kılığına girmiş defnediciler olarak karşılandık. Haritanıza bakalım, dedektörünüzü görelim, dediler. Bir türlü inandıramadık. Define için değil; insanlar için, dağın, köyün, ovanın manzarası için geldikmişiz. Armutlu Köyü'ne vardığımızda tüm ahalî köyün tepesinde toplanmış derin bir çukur kazıydı. Meraklandık, Panco adamların hızlandırdı. Hayırdır ne yapıyorsunuz, diye sordu. Ne olsun işte, define anıyorsunuz dediler. İşte bu yüzden önce Ermeni köyünden geriye hiçbir şey kalmamıştı. Panco'nun yüzü ekşidi: "Tarihin kokusu bile kalmamış" dedi.

Tekrar şehre dönüp Değirmenler'ine gittik. Piknik yaparken pikniğinde piknik, sohbetlerinde sohbet ettik. Derenin içinde top oynayan çocukların hoşuna gittiği için bir kez daha, bir kez daha fotoğraflarını çektim. Panco'nun görevi suyun dışına kaçan topu tekrar oyuna katmaktı. Her seferinde, havaya fırlattığı top havalı bir smaçla çocukların pamuklarına gönderiyordu. Bunu yaparken

yüzü çocuk neşesiyle aydınlanıyor, heyecandan dudaklarını ısırıyordu.

Patnos'ta herkes "Zirekli Köyü'ne gitmeli, Hacı Tahir'i görmelisiniz," diyor. Yüz on, yok yok, yüz yirmi yaşında vardır. Abdülhamit'ten, Vahdettin'den, Hamidiye Alay'ındaki askerliğinden, Ermeniler'i nasıl sürdüklerinden bahseder size. Biz de bahar sabahı koku toprak yollardan Süphan Dağı eteklerindeki Zirekli Köyü'ne doğru sürdük arabamızı. Ben arabayı kullanırken Panco sürekli karlı doruğuna topladığı bulutları fırıldak gibi döndürün, pamuk gibi savurup tekrar koynuna saran Süphan'ı izliyordun. Günlüğüme şöyle yazmışım: 30 Mayıs 2001 Çarşamba. Bugünün tarihini özellikle yazıyorum. Bir gün içinde havanın bu kadar çok ve sık değiştiğini ilk kez görüyorum. Güneş, yağmur, bulut, sis, fırtına, dolu ve gökkuşağı. Nelere kadirmişsin be Süphan!

Zirekli Köyü'ne vardığımızda ilkin kocaman köpekler karşıladı bizi, sonra köy meydanından çocuklar. Hacı Tahir'in evini gösterdiler. Kimse yoktu. Kapı açıldı. Seslendik. Sofaya bakan odalardan birinin kapısı açıldı. Uzun beyaz sakallarıyla kambur bir dede çıktı. Panco merhaba, dedi. Bize doğru yürürken gözlerinin iyi görmediğini kulaklarının merhabamızı işitmediğini anladık. Panco Hacı Tahir'i buldukları diye sevinmişti, ne şanslıyız der gibi çıktı. "Buraya senin için geldik Tahir Dede, bir çayını içip sohbet etmeye," dedi. Yaşlı adam yüzümüzde bakıp "Ben öğluyum, Hacı Tahir yaylada," dedi. Gece onun yatağına uyuduk.

Ertesi gün Hacı Tahir Zirekli Yaylası'nın en tepesindeki evinde yüzü yıllık sesile bize yığıt ve

ağa kıze Hacı'nın imkânsız aşkını anlattı. Masalın orta yerinde eliyle Süphan'ı bir tablo gibi çerçeveleyen pencereyi işaret etti. Siyabend'in gayikile birlikte yuvarlanıp düştüğü yeri, bunu görünce Hacı'nın de kendini aşağı bıraktığı Karanlıkere Uçurumu'nu gösterdi. Gidebilsek, her bahar yeniden açan iki farklı renkteki güllü ve aralarındaki kuru, dikenli karacalıyı hâlâ görebileceğimizi söyledi. Hacı Tahir anlatırken, sık sık yaşlılık yaşları akan rengi solmuş yüzü yıllık gözlerini sarılıyordu. Bu sayede bir asırlık tarihin ve coğrafyanın nasıl harita gibi ellerine işlediğini fotoğrafını çekebilirdim.

Panco ile kişisel tarihimize on günlük bir Patnos bölümü eklemiş olduk. Aynı şeylere gülüp, kızıdığımız şeylere aynı küfürleri savurduk. Kendimizi birbirimizin gözünden baktık. Yol arkadaşlığının dostluğun zirvesi olduğunu gördük. Süphan Dağı'nın eteklerinden de San Sebastian'a yapacağımız bir sonraki yolculuğu planlamaya başlamıştık bile.

Dokuz yıl sonra Panco İzmir'e, ailesinin yanına taşınmayacağı karar verdi. Benden önce geldiği İstanbul'u yine benden önce terk ediyordu. Gittimden bir önceki gece Tünel Meydanı'nda bakkaldan aldığımız biralan uc uca ekledik. Geçenin sonunda boynuna sıkıca sarıldığımda beni sevdiğini söyledim. Vedalaştık. İzmir'e gittiğinin hemen ertesi günü aradım Panco'yu. Telefonu açmadı. Bir daha aradım yine açmadı. Ertesi gün yine aradım. Sonraki gün yine. Bir hafta, on gün, bir ay, beş ay, bir yıl, iki yıl sonra. Yine açmadı. Yedi yıldır Panco'nun ne yüzünü gördüm, ne sesini duydum ne de benimle konuşmadığını anlayabildim.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://tante.org>

BAVUL

ALPER GENCER

Yeryüzünde düşler kurmaya devam ediyoruz...

Sinemanın Özü Kısa Film

Sema Fener

İnceleme, 360 sayfa

Bu kitap, bir filmin nasıl çekileceğinin genel kurallarını günümüz gelişmeleri ışığında tüm öğeleriyle anlatan ve bunların kısa film özeline nasıl uygulanacağını açıklayan bölümlerden oluşuyor.

Sema Fener'in yayına hazırladığı "Sinemanın Özü Kısa Film", Yitik Ülke Yayınları'ndan çıktı. Kısa film çekmek isteyen, kısa film yarışmalarına katılmak isteyen herkese önerilir. Hem güncel, hem yerel, hem de evrensel bir kitap...

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

yitik_ülke facebook.com/yitikulkekitap
YAYINLARI twitter.com/yitikulkeciyayin

genelidağitim

PUNT

TECRÜBEYLE SABİT

Şöyle İstanbul'un merkezi ilçelerindeki mezarlıklardan birine gömüleyim, gelen giden ziyaretçim rahat ulaşsın dersiniz paziriniz yoksa aman ölmeysin.

"Yaşamak, ölüme giden en emin yol." Merlyn Ecer'in Berlin Film Akademisi bitirme tezi olarak 1985'te çektiği *Tekerleme* filminde böyle diyordu Hakkı Mısırlıoğlu, tatlı bir atışma sahnesinde Mustafa İrgat'a. Sadenin görkemi, yalının ihtişamı ve elbette yaşamın karşıtı ölüm. Fabrikalarda, tersanelerde, güpegündüz yol ortalarında, kıyılarda karşılaştığımız, daha ilk anda dizlerimizdeki bağı çözen ölüm.

Yaşamın sakindigi bu sarsıcı yıkımdan -belki de etkilenmeyen, ona karşı profesyonelleşen, onu kendine meslek edinlenler de var. Mezarlıclardan bahsediyorum, ölümün işçileri. Onlar, ölüme karşı bir şey duymayanlar. Onlardan biryle tanışıp dünyasına açılmak, meslekten ve zorluklarından konuşmak için mezarlıklarını geziyorum İstanbul'un. Kasaahmet'ten başlayan yolculuğumun Kartal'a, oradan da Pendik'e kadar uzanmasına rağmen tek bir mezarıcı arkadaşla karşılaşmıyorum. Eskiden mezarlıkların sabit bir mezarcısı olurken değişen işleyişle birlikte mezarlıklar, Mezarlıklar Müdürlüğü'nce istihdam edilip, definiden bir gün önce kazı için görevlendiriliyor. Dolayısıyla cenazeye denk gelmediğimiz sürece bir mezarçıyla karşılaşma ihtimalimiz yok. Karşılaştıklarımız da müdürlükten izin almamız gerektiğini söylüyor.

Pek çok mezarlığı gezdikten, biraz da ümidimi kaybettikten sonra biri, İstanbul'un küçük bir mezarlığında ölümün tüm soğukluğuna rağmen sıcak bir tebessümle karşılıyor bizi. Mesleğiyle ilgilenmezsi temkinli bir şaşkınlıkla karşılıyor, Tecrübeyle Sabit'i anlatmaya başlıyor da içiç buluyor köseyi. Neden hamallar, evsizler, mezarlıclara ilgilendiğimizi soruyor. Her gün

MEZARCIILIK

yanından geçip yüzlerine bakmadığımız, kim olduklarını bilmediğimiz insanların da bizler gibi hikâyeleri olduğunu ve bu hikâyelere şahit olmak istediğimizi söylüyor. Çay için kuluşesine davet ediyor, iki gün sonraki definler için kazılması gereken iki mezardan bahsediyor. "Birini ben kazarım diğer öğrenirsin, ötekinin elimi sürmem sonra su koy vermek yok," diyor, anlatıyor. Vuruyorum kazmayı...

Bir saatten fazladır kazıyorum, pek derine indim diyemem. Eldivenlerime ellerim su topladı, kollarım kasılıyor omuzlarımda ince bir ağrı. Koyuvmek yok dedik, mezarcı abi de bir mezar taşına oturmuş keyifle beni izliyor. Çay da getireyim mi abi? Mezarıcı ağabey diyorum çünkü kendisinin ve mezarlığın adını saklı tutmamızı istiyor ne olur ne olmaz diye. Ben çalışırken arkadaşım Onur Tuncay da fotoğraflarımı çekiyor. Ulan fotoğraf çekeceğine şu için bir ucundan tutsana. Yarısını sana yıkarım da üstün başın müsait değil. Yarım saat daha sürüyor kazı, dizlerime kadar toprağın içindim. Bırakıp gidecek halim yok ya. Yok yok da, bu hızla gidersem anca yarın sabah çıkarım buradan. Derken mezarcının "Hadi yemeği hak ettin," sesiyse tavşan gibi sıçırıyorum mezardan. Eşi, üç beş sokak ötedeki evlerinden her öğle yemeğini getirmiş abinin. Şehriye çorbası, biber dolması ve pırasadan oluşan yemeğin ardından içtiğimiz işker bardak çayla gözümün feri tekrar yanıyor.

"Yaşamak, ölüme giden en emin yol."

Yeterince soluklandık, davranalım işe!

Mezar, standart ölçülere uygun olarak iki metre boyunda, bir buçuk metre derinliğinde ve yetmiş santim eninde olacak. Abinin direktifleriyle boyu ve eni tutturduk da derinlikle ilgili durum vahim. Böyle giderse iş gecececek karanlığa kalacağı, abi dayanamayp alıyor elimden kazmayı. Bir saat olmadan benim iki katım derinliğe iniyor. Kazmayı daha derine vuruyor, büyük parçalar halinde deşiyor toprağı. Sağ olsun işimi kolaylaştırıyor. Biriken toprağı atık bir yer değiştiriyoruz. Tüm toprağı attığımız derinlik belime yetiyor. Bir yandan köşeleri toprağı düzleştiriyor mezarı. Kazmaya devam ediyorum, toprakta dört saat geçti. Derine indikçe yumuşuyor toprak, kök ya da kaya çıkmadığı için kazıyorum. Kızı kalemim, ucuna

daha uzatılabilir işi. Neredeyse yeterli derinliğe ulaşıyoruz, abi biriken toprağı atıp çıkmasını istiyor, son halini alması ince işçilik. İş bitene kadar yalnız bırakmıyorum, birlikte çıkıyoruz mezardan.

Ben Tecrübeyle Sabit'in hakkını verdiğimi düşündüğüm için, abi de bir mesai gününü yalnız geçirmedeğii için son derece memnun "İş çıkarsa haber edeyim mi sana," diyor. Mesaim yüz elliri lıra yemek de dahil diyorum gülüyor, vedalaşıyoruz. Bir mesleği daha tecrübe ederken aklımda toprağı işlemenin zorluğu ve mezarların pahalılığı kalıyor. Şöyle İstanbul'un merkezi ilçelerindeki mezarlıklardan birine gömüleyim, gelen giden ziyaretçim rahat ulaşsın dersiniz ve paranız yoksa aman ölmeysin. Merkeze uzak ilçelerde iki, üç bin liraya mezar yeri bulunabilirken merkezlerde otuz bin liraya aşabiliyor. Eskiden taksitle girilen evlerde peşinat olarak verilen paralarla şimdi ancak, bir ölüye ev alınabiliyor. Neyse bir de yine hakkımızı verdiğimizden yana kullanalım.

CÖPLERDEN SEMT ANALİZİ: MALTEPE

"Çarpık kentleşme"sıkça duyduğumuz bir tabiridir. Kentlerin yapısı zamanla kontrolsüz bir biçimde çarpıklaşıp ve görünüm olarak kötü bir tablo ortaya çıkarır. Aslında bu yapı, ihtiyaca ve işleve göre tasarlanmıyışın yansımasıdır. Her insan yaşadığı yeri kendi ihtiyaçlarına göre tasarlamak ister, modern gösterişli projeler bir başka akıl tarafından tasarlanmıyış olduğundan gündelik yaşamın detaylarından bihaberdir. Kentlerin yapılanmaları içinde yaşayanların ekonomik ve sosyal durumlarının aynasıdır. Zamanla yoğunlaşan nüfus ile şehirlerin büyüdüğünü ve karakteristik özelliklerinin de değiştiğini görürüz. Bir değişim genel olarak sermaye sahipleri ile emek sahiplerinin alanlarını belirler. İstanbul gibi ülkenin her tarafından sürekli göç alan bir şehirde bu yapılanma bariz şekilde ortadadır. Örneğin E-5 karayolunun başından sonuna kadar uzandığı şehir, bu sayede ikiye bölünmüştür. Maltepe tek parça hâlinde, yolun iki tarafına da yayılmış bir ilçe olmasına rağmen iki farklı standartı da içinde taşır. Kıyıdaaki yaşam kalitesi iç kesimlere yaklaştıkça azalan bir hâl alır. İç kesimler genel olarak kıyıdaaki yüksek standartların iş gücü hâline gelir. Bu ay Maltepe'nin çöplerini karıştırırken özellikle bu yapılanmayı da göz önünde bulundurduk ve semtin atıklarını incelemeye giriştik.

Gülsuyu'ndan Zümrütevler'e öteki Maltepe

E-5'in kuzeyi tarafından kalan kıyıya uzak

mahallelerden işe başlıyoruz. Gece on salıncı Gülsuyu tarafından giriş yaptığımız semtin Zümrütevler'e doğru ilerliyoruz. Sementin bu taraflarında bir inşaat şantiyesinin dağınıklığını andıran, bozuk asfaltlı sokaklarda yanmaya karşı dayanıklı metal konteynırlar karşılar bizi. Zümrütevler ve Gülsuyu kültürle açılan farklı olsalar da tüketim yönünden benzer alışkanlıklara sahip. Sement, çöplerden çıkan soğan ve patates artıklarına bulgur ve makarna ambalajları eşlik ediyor. Bölgenin mahalle yapısı ve tüketim biçimi ekonomik zorlukların net bir göstergesi. Ucuzluk marketlerinin en makul seçenek olduğu bölgede, aile ve bekar hayatı da iç içe geçmiş durumda. Bir çöpte patates ağırlıklı sulu yemek artığına, diğer bir çöpte ise pişirilmesi kolay ucuz tavuk ürünlerine rastlıyoruz.

Her insan yaşadığı yeri kendi ihtiyaçlarına göre tasarlamak ister, modern gösterişli projeler bir başka akıl tarafından tasarlanmıyış olduğundan gündelik yaşamın detaylarından bihaberdir.

Ekonomik kriz her keseye ayrı vuruyor

Maltepe'nin kıyı kesimlerine doğru yol alıyoruz. Merkeze yaklaştıkça daha nizami bir yerleşim yapısıyla karşılaşıyoruz. Binaların yapısı da zengin bir görünüme sahip. Bazı apartmanların bahçeleri ve otoparkları var. Metal konteynırlar yerine plastik yeşil konteynırlar bulunduğu bu bölgede daha çok aile yaşantısına dair bulgulara rastlıyoruz. Sulu yemek yapımında kullanılan kıyma,

patates, soğan artıklarıyla çocukların varlığının göstergesi olan abur cubur tarzı cips ve çikolata ambalajları aynı çöp poşetlerinde karışımına çıkabiliyor. Sementin bu tarafında sabah kahvaltısından akşam yemeğine kadar ekonomik krizin izlerini görmek mümkün. Ucuzluk marketlerinden alınan köfte, yumurta ve ekmeğe de çokça tüketiliyor.

Maltepe'de kahvaltı sofralarında en çok tam yağlı beyaz peynir ile siyah ve çizik yeşil zeytin tercih edilen Zümrütevler, Gülsuyu tarafında aç bitir salamları ve börek yapımında da kullanılan lor peynir tüketiliyor. Biraz daha kıyıya doğru ilerliğinide kaşar peynir ve fume ambalajlarına da rastlamak mümkün oluyor.

Gülsuyu ve Zümrütevler mahallelerinde daha çok aile boyu şişlerle tüketilen asitli içecekler merkeze doğru gidildikçe ayanca dönüşüyor. Bu bölgede yaşayanların ortalama mesai saatlerinde tam zamanlı çalışan insanlar olduğu ve genelde

söylenebilir. Ayrının muhtemel etkisiyle ara sokakların sakin kaldığı Atatürk Caddesi'nden sahile doğru ilerledikçe alkol ve asitli içecek tüketim oranı yavaş yavaş düşüyor. Maltepe'nin özellikle kestaneye tüketiminde bu zamana kadar gezdiğimiz diğer semtler arasında başı çektiğini söyleyebiliriz. Bu aralar birçokumuzun elini cebine attığında hissettiği üzere ekonomik krizdedir. Krizin etkisi Maltepe'de de hissediliyor. Gülsuyu, Zümrütevler tarafında zaten iyi olmayan ekonomik durum, krizin etkisiyle muhtemelen daha da çekilmez bir hâl almış. Öyle ki ucuzluk marketlerinden alınan ürünler bile kategorik olarak en alt seviyedekilerden tercih ediliyor. Sahile doğru ilerliğinide ise ekonomik krizin etkileri bir nebze azalıyor gibi görünse de yine de gıda ürünleri için ucuzluk marketlerinden alışveriş yapıldığı görülüyor. Sementin sahile yakın bölgelerinde kullanılan deterjanlar, renkli ve siyah giysilere özel olarak ayrıca seçiliyor. Gıda tercihlerinden tasarruf eden semt sakinleri kamusal alandaki diş görünümlerine oldukça dikkat ediyor.

Maltepe'nin genel olarak ilaç tüketimi konusunda yoğun bir çeşitliliğe sahip olduğunu söylemek mümkün. Çocuklu ailelerin bulunduğu iç kesimlerde öksürük şurupları ve bağırsak yumuşatan hapların kullanıldığı görülüyor. Bu bölgede aynı zamanda sıkça mide ilaçlarına rastlıyoruz. Sahile doğru ilerledikçe doğum kontrol haplarıyla karşılaşıyoruz. Yani İstanbul genelinde görülen, iç kesimlerin çocuklu aile yoğunluğuna Maltepe'de de rastlarken sahil kesimlerinde ise nüfusun kontrolünün sağlandığına şahit oluyoruz.

ÇİMEN VE ÇAMUR

Dizilerdeki gibi devletine milletine bağlı, şatafatlı mafya düşlerinin arasına Memo'nun sessiz gaddarlığına dair şüpheler doluyordu.

Varoluşu dibi Karaçukur'da yokmuş iniyordu sekiz suçtan sabıkalı, yüzü on beşinden beri façalı Hüseyin. Sıkı bedenine büyük kara paltosu içinde kolları iki yana açık, adımları ağır, racon kesiyordu. Kimse izlemese de filmlerden, dizilerden arak rolü karakteri olmuştu. Kendisi de biliyordur ne kadar kendisi ne kadarı oyun. Paltosunun uzun kolunun kapattığı parmaklarında küçük taşlı tespihini gezdirirken kömür kokusundan genzi yandı. Okkalı tükürüp Karaçukur'un anasına, avradına sövdü. Bacalardan tüten kara dumanlar rüzgârsız günde pis kokusuyla çöküyordu sıvalı, boyasız, gri gecekonduların üzerine.

Anacığınan biliyor du; devletin beleş dağıttığı kömür varken yoksul kadının eli gitmez kombiyi yakmaya. Üç yıl önce çaldıkları Audi'yi iyi paraya okutmuşlardı, eve petekleri döşetmişti. Ama fakirlik bir kez çökerse insanın ruhuna yokuşluğun esiri olur. Anacığı her sabahın köşü kalkıp sobayı yakmaya devam ediyordu üç kır. Burdumdaki kömür, sobadaki kül ile uğraşp duruyordu.

Anasının, mahallesinin fakirliğe esaretini düşünüp adaletsizliğe bilendi Façalı Hüseyin. İsyanlı manalar yükleyip hırsızlığından gurur duydu. Artık bittiyordu, kurtuluyorlardı buradan. Kolları biraz daha açıldı, topuklarını daha sert vurup is koken varoş sisi içinde gecekonduların seyredildiği yokuşu indi.

Asfalt bitti, patika henüz yağmalanmamış geniş düzliğe kırılıyordu. Çamurun içinde çimenlerin dalgalandığı arazi otobana kadar uzanıyordu.

Kamyoların ısıkları, otomobillerin uğultusu uzaktan duyulurken çocukluğunda üç arkadaşıyla uydurma maceralar yaşadıkları dere yatağına gelmişti.

Altınsından beri, sekiz yıldır gerçek suçlarının, kelle koltuk serüvenlerinin gizli üssüydü burası. Çocukken sapanların, sigara pakelerini, marketten yürüttüklerini, sakladıkları çalları arasında siyah Volvo duruyordu. Gırcı kaportayı açarken dün gecenin heyecanını tekrar düşünüp keyif aldı.

Pörtlek Engin, koca gözlerinde telaşa sokagın başında erketedeydi her zamanki gibi. Çocukluğundan beri hep cepleri çekirdek doludur, çıtlıp kabuklarını tükürür sürekli. Günde iki koca torba bitirir. Çok hızlı koşar ama aksilik çıktığında değerlerini bırakıp kaçmışlığı yoktur. Hüseyin, eskiden dere akan yatağa bakıp orada Pörtlek'i köpeğin ısırdığı zamanı hatırladı. En fazla on bir on iki yaşındaydılar. Geveze herif halen kafayı bulunca çamurda bata çıka nasıl kaçmaya çalıştığını, diğer üçünün nasıl onu bıraktığını anlatır, küfreder.

Arabanın soför kapısına bakarken Gaddar Memo'nun pinpon topunu anahtar deliğine dayayıp patlatmışndaki ustalığı düşündü. Açmadığı kapı yoktur Gaddar'ın. Çok beceriklidir. Bir tek konuşmayı bilmez. Ayda yıldı bir ağzını açtığında da küfreder. Ona "Gaddar" lakabını verdiği günü anımsadı Façalı Hüseyin. Yine dördü buradaydılar. İlk kez sapanla kuş vurmuşlardı. Güvençlerin kafasını gazoz kapağı açıyor gibi çevirip tek tek koparmıştı Memo. Çocukken bile ince dudaklarından tiksinti sarkardı, sessizliği ürktüküydü. Okulun en kısa boylusu, en çelimsiziydi

ama ona kimse bulamazdı.

Yine de çetenin kavgacısı o değildi, Hasan'dı. Onun lakabı yoktu. Çirkin suratına, kocaman burnuna, keçe kulaklarına rağmen her alayla ölümüne kavgaya ederek kanyıla, dişiyile, tırnağıyla kazanmıştı lakapsızlığı. Alkolün, hapın, esrarın dibine vururdu da en kötü huyu jiletli. Kolları, göğsü ince kesiklerle doluydu. Diğerlerinden sadece bir yaş büyüktü ama henüz on beşinde bir adama dönüşmüş, her zaman olduğundan çok daha yaşlı görünmüştü. Bir kez bile dillendirmedi ama çetenin lideriydi.

Hüseyin çimenlikte diğer mahallelerin çocuklarıyla yaptıkları savaşlarda Hasan'ın kahramanlıklarını hatırladı. "Hasan olmasa ot sanayii sitesinde, konfeksiyon atölyelerinde sürünüyoruz," diye mırıldandı. Burnunun kenarından başlayıp çenesine kadar inen yaraya dokunup okuldaki kavgayı, yüzüne vurulan kırk gazoz şişesini, Hasan'ın kendisini sırtlayıp hastaneyeye kadar taşımaması düşündü. O kavgayı da Hasan çıkarmıştı. "Belki biraz da benim yüzümdeki façanın vicdan azabıyla kesiyor kendini," diye düşündü Hüseyin. Bunu hep umardı.

Arabanın arka koltuğuna baktı, camda yarı yüzünü bir de gülümsemesini gördü Hüseyin. Belki çekilen tüm cefaların, yaraların, mahpuslukların karşılığını alma zamanı gelmişti. Dün gece arabaya telaşla dolmuş Hasan gaze bastığında arka koltukta bir çanta vardı. Pörtlek çantayı açtığında "Bu ne lan, para dolu," diye bağırırmıştı. Burada sayırlar deste

deste dolar, euro ve liraları. Çocuklukta tel sapan mermilerini gizledikleri kayaların arasına gömdüler Karaçukur'dan onları çıkarabilecek serveti.

Hüseyin eve dönüp soba yanan salondaki yataкта başını yastığa koyduğunda çetenin zengin, mutlu günlerini hayal etmeye çalıştı. Nafleeydi. Suç ortaklığında büyümüş çocuklar nasıl güvenebilir birbirine? Dizilerdeki gibi devletine milletine bağlı, şatafatlı mafya düşlerinin arasına Memo'nun sessiz gaddarlığına dair şüpheler doluyordu. Kafası kopan güvercinler kâbus oluyordu. Hasan bütün için sahibiydi. Arabaları yedek parçalarına o satıyordu. "Yüzümdeki façanın sorumlusu olmasa beni çetede tutmazdı, parayı benimle niye paylaşsın?" diye düşünüp ürperdi. Pörtlek sinsiydi, hepsinin arkasından konuşurdu gezeve. Geçen yıl kodese düştüğünde manitası Nalan'a salça olan adama ortada bir servet varken güvenilir miydi? Sabaha kadar gözünü kırpmamıştı. Yataktan çıkarken paranın yerinde olmadığına emindi.

Saatler önce gelmişti buluşma yerine. Ama yemin etmişti, diğerleri gelene kadar-gelen olursabakmayacaktı sotedeki paranın durup durmadığını. Berbat hayatlarına isyan ederken düşündüğü kadar kötü insanlara dönüşmediklerini umdu. Marketten çalıp paylaştıkları zamanlar kadar adil olacaklarının hayalini kurdu. Ama şüphe kemiriyordu içini. Birden karar verdi, hızlı adımlarla kayaların arasına, paraları sakladıkları yere yürüdü.

Tam o sırada çalları kıpırdadı. Daha arkasına bakamadan silah sesini duydu. Acı hissetmedi, sadece sendeledi, hatta ayağının takıldığını zannetti. Arkasına dönmek istedi, beceremeyince şaşırды. Sızlayan göğsüne güçlükte götürdüğü eli yapıp yapış kanına bulanınca öleceğini anlamıştı. Yere devrildiğinde yüzü çamurla çimenin arasına gömüldü. Zar zor başını çevirdiğinde parayı sakladıkları kayaları gördü. Islı, ıslı havanın içinde barut kokusunu alıyordu.

Henüz içine ölümün korkusu düşmemişken tetiği çeken, canını aları deli gibi merak ediyor ama kafasını bile çeviremiyordu. Hangisiydi? Pörtlek mi? Gaddar mı? Hasan mı? Hepsinin çocuk suratları geliyordu gözünün önüne. Kan sızan ağzından yalvarıncasına sordı:

"Kimsin?"

Sanki dünyada adalet varmış gibi katilini bilmeye hakkı olduğunu düşündü. Çalları arasındaki hisirıyla yaklaşıyordu katili. Tepesinde durdu. Sessizliği Gaddar'ı getiriyordu aklına. Hasan kafasına koyduğunu yapacak, can alacak kadar cesurdu. Belki de sadece para değildi cinayetin nedeni; Nalan'a yanık Pörtlek. Kafasını çevirip katili görebilecek güç için Allah'a yalvardı. Ama olmuyordu. Nefesi sönüp hırıltılar başlayınca içini yırtan acı bastırdı. Ölüm korkusu çıktı üzerine. Bilinci kapanırken çok korkuyordu. Elinin hemen yanındaki halen tükürükle ıslak çekirdek kabuklarını fark etmeden, çıtlamayave tükürük sesini duymadan öldü.

BAVUL

ONUR ÇAYMAZ

YARIN, SAVAŞTA!

**tartışmıyorum ayın güzelliğini seninle
körnakaş mürekkepte boğuldu dün**

**çekilip gittigüzden kuru saçaklar
keskin beyaz bıçaklar geldi birden**

**vadide, sisler içinde baş eğdi kule
delip geçildi kumaşı gökyüzünün**

**kara tutuşmuş servi ağırbaşlı ihtiyar
salgınlar başladı ve gencecik ve yeniden**

**el verdi köye felç, veba âşıktı çocuklara
duydum, ağaçlar çürüdü geceleri sessize**

**saraylar gördüm bulutlar arasında duman
kireçlenmiş sayfalar kan koktu hep**

**intihar, pırlıtlı sürüngenler ve çan, düşümde
bir sürüydü mektubumda, çengelli iğne**

**bir nişan çıktı zarftan, define haritası, pusula
yol dedi her şey bana, yol ötedeydi, orada**

**boş kütüphanelerde gezinirken hayaletler
tartışmayacağım gözlerinin güzelliğini seninle**

**kördün çünkü, neftiydin, kimsesiz mağara
söyles misin niye çıplak yüzmüyorduk neden**

**ve merhaba, artık karsız işyan bahçe, merhaba
yaralımsın biliyorum, savaş, yaralıyken yine de**

**beni düşün savaşıırken yarım, beni düşün
kıpkırmızı kesilmiş ellerin avuçların kandan**

**kayıttan düşülmüş yaralı hayvanlar, bilirsin
daha çok saldırır avına; savaş, yaralıyken**

**tartışmıyorum ölümün içtenliğini seninle
gel gelelim savaş daha iyi elbette ölümden**

**cam yaz
kış, 2016**

KREM RENGİ HİKÂYESİLER: HASAN

Evde yalnız olduğunu düşündüğü bir gün, elinde kibrit kutusu ile karısına yakalandı. Ebru ona kızmadı çünkü kızmak Ebru'ya yakışmazdı.

A di Hasan'dı. Kapkara saçları, kapkara gözleri ve her işte usta kocaman elleri vardı.

Yakışıklı mıydı, değil miydi, bakan gözlerin nazarında değişirdi ama aynanın karşısına geçtiğinde, hele de kadife ceketini giydiği günlerde kendini pek beğenirdi. Çök konuşurdu Hasan, en çok da aynaların karşısına konuşurdu.

Lakin ekseriyetle kendisiyle konuşmayı tercih ettiğinden, onu tanyanlar ne kadar munis ve mülayim bir adam olduğunu söyleyip dururdu. Adı Hasan'dı. Uzun boylu, uzun bacaklı kadınlara beğenirdi. Yine de büyüklüklerin dualarındaki gibi boyu boyunca, huyu huyuna uygun bir kadınlı evlenip kendine krem rengi bir hayat kurmuştu.

Pek çok akranı gibi gençliğinde o da rockstar olmayı hayal ederdi ama bildiğimiz hayat işte, büyüyüp avukat oldu. Bazı günler aynanın karşısına geçip gözlerinin altına siyah kalem çeker, durduk yere annesine yazardı. Ona dedesinin adını vereceğine Özgür adını verseydi, belki kendisinin on beş hatta yirmi şantiim daha uzun bir kadınlı birlikte olabilir, dillerden düşmeyen şarkılarıyla müzik listelerini sallayabilirdi.

Evde yalnız olduğunu düşündüğü bir gün, elinde kibrit kutusu ile karısına yakalandı. Ebru ona kızmadı çünkü kızmak Ebru'ya yakışmazdı. Kirgin, titrek sesle "Sıgarayı bırakacağına söz vermiştin," diyebilirdi sadece. Hasan, suçlu gibi boynu bükük, kütudan çıkarttığı bir kibriti ateşledi.

"Sıgarayı bıraktım zaten. Ama kibriti de bırakmam gerektiğini söylememiştin."

Ozgürlüğünü ilan eden ellerine bakıp, usulca işaret ve başparmaklarını yaladı. Kibriti ateşleyip sonun kükrütü başı tutup çöpin sonuna kadar yanısını izledi ve bükülmüş kara odun parçasını kumbarasının içine attı. Kafasını kaldırmadan kaşlarının altından Ebru'ya bakıp iştahlı çapkin bir gülümseme fırlattı. O anda salonda legolarıyla oynayan oğlundan çekinmeden karısını mutlak

tezgâhi üzerine yatırıp saatlerce sevişebilirdi.

"Delirdin mi sen?"

"Keşke delirsem. Akılla çözülecek işler değil bunlar. Ama bir başına delirmek yetmez. Sen de delir. Hepimiz bir gecede delirelim. Bir şeylerin değişmesi için toplu halde delirmemiz gerek."

Hasan, Ebru'nun korkuyla buğulanmış gözlerini görür

görmez, yüksek sesle konuştuğunu fark edip utandı ve hemen özürlü, Özürlü dilemesi de yetmezdi, akşam yemeği için sofrayı kaldırıp, ertesi sabah Ebru'nun ofisine teslim edilmek üzere ihtisamlı bir çiçek sepeti sipariş etti. Oğlunun uykuya daldığından emin olduktan sonra o gece karısı ile sevişti. Her zamanki gibi ezbere sevişti. Hangi sırayla, hangi tuşlara basacağına ve ne zaman bitireceğini bilerek sevişti.

Ertesi akşam iş çıkışı, eve dönüşü gereken saatte karısı gelmedi. On beş dakika, yirmi beş dakika, yarım saat... Ebru hiçbir zaman hiçbir yere geç kalmazdı. Ebru özürlü kabul etmemişti. Belli ki onu cezalandırıyordu. Başka bir adamla sevişiyordu. Şirkette yeni işe başlayan o direktör... Adı neydi? Her neyse. Mavi gözlü şeytani Geldiğinden beri Ebru'da gözü vardı zaten. Adabıyla yataktaki değil, duvardan duvara sevişiyorlardı. Nefesi daralmaya başladı Hasan'ın. Hayır Ebru yapmazdı.

Kocasını aldatmak Ebru'ya yakışmazdı. Kesin başına bir şey gelmişti. Şokaklar karalıktı, şu kentsel dönüşüm teranesine her taraf işaat sahasıydı. Yüzünü bile görmediği bir şerefsiz boğazına bacağı dayayıp, her yıl sonra konuşulacak partının temelleri üzerinde Ebru'ya tecavüz etmişti. Çiğliklarına tahammül edemeyip kadının sesini kesmişti.

Evet, Ebru ölmüştü. Kalbi titremeye başladı. Uzun boylu, uzun bacaklı olmasa da karısını çok sevmişti Hasan. Ebru gibi mükemmel bir kadını hiçbir erkek sevmeydi. Çenesi titremeye başladı, sert mızıcı sarıldı. Sıgara paketine uzanırken o kocaman elleri

bile seçici kızmazdı, karısı ölmüştü o damın, Ebru ölmüştü. Oğulları vardı, dört yaşında. Daha sünneti, okulu, bir yerlere giriş sınavları, mezuniyeti, düğünü vardı. Emeklilik günleri için Bodrum'da aldıkları, taksitlerinin yarısı bitmemiş bahçelim üstakil ev vardı. Bundan sonra tek başınaydı. Kim demiş erkekler ağlamaz diye. Hasan o gün öyle bir ağladı ki. Anıra anıra, duvarları yumruklaya yumruklaya ağladı.

Evvvelsi günden kalma şarba uzandı. Mantarını dışırları arasına sıkıştırıp açığı şeyi kafaya dıktı. Sadece içmek istiyordu. Kendini kaybedene kadar içmek istiyordu. İçecekti tabii, kim ne diyebilirdi? Dünyalar güzeli karısını gecelik yaştaki kaybetmişti. İşe de gitmeyecekti; günlerce, haftalarca içecekti. Karısı ölmüşken, iştahı kovacak değillerdi yal Peki, oğlu? Akını yitirir gibi oldu Hasan. Bu perişan haliyle oğluna nasıl bakardı? Teyzesine ya da annesine bırakmak daha uygun olacaktı. Yaşadıkları evden taşınması lazımdı. Onca hatıranın arasında hayatına nasıl devam etsin? Hatta bu şehirden bile gidebilirdi. Evet, en iyisi bu şehirden gitmekti. Bodrum? Olmaz. O evi de elden çıkartmak lazımdı. Zaten domates, biber yetiştirmek hiçbir zaman Hasan'ın hayali olmamıştı. Macaristan? Hiç fena fikir değildi. Acaba Macar kadınları uzun boylu muydu?

Anahtar sesi duyuldu. Ebru kapının eşliğinden, "Bugün başıma gelenlere inanamayacaksınız," diye seslenirken Hasan elindeki yanmıyan sıgarayı kocaman parmakları arasında döndürerek salon duvarındaki aynaya bakıyordu. Adı Hasan'dı. Çocukluktan beri, zaman zaman, en sevdiklerinin, annesinin, dayısının, karısının, en yakın dostunun ölümlerini düğlerdi. Kalbini kanatır, kendi canını acıtır. Birinden biri ölseydi bambaşka bir hayat olacaktı. Özgür iradesinin arzıladığı her şey meşrulaşacaktı.

Lakin hiçbir ölmedi, ta ki oğlunun mezuniyetini göremeden Hasan ölene kadar. Cenazesinde herkes rahmetlinin ne kadar munis ve mülayim bir adam olduğunu söyleyip durdu ve ağladı. En çok da Ebru ağladı. Veraset ve intikal işlemleri için Umud Bank AŞ'ye gidip Hasan'ın kumbarasını açtıklarında içinden tek bir kelime ve yüzlerce yanık kibrit çöpü çıktı. Aynı gün Ebru Bodrum'daki evi satışa çıkarttı.

SEMTLERİN KOKU HARİTASI

BAĞCILAR ➔

Geçmişimizdeki anılar düşünürken genelde kokularıyla hatırlarız. Sobalı evlerde büyüyenler herhangi bir ateşten yükselen dumanla çocukluğuna dönmese çok doğaldır. Bir kokuyu tarif etmek kolay olmasa da kokuyu duyduğunuzda size bir anı hatırlatır. İnsanın tarihini hatırlaması için önemli olan kokular kentleşmeyi anlamak için de önemlidir. Çünkü kentler de canlıdır, doğar, yaşar ve kokularıyla ayrışır. Bu sayıda koku haritasını çıkaracağımız İlçemiz Bağcılar. Bu ilçe ile ilgili kısa bir bilgi vermek gerekirse yaklaşık 800 bin nüfusuyla İstanbul'un en kalabalık semtlerinden biridir. Hatta ülkemizdeki birçok iliden bile kalabalık nüfusa sahip bir ilçedir. Osmanlı döneminde genelde Rum vatandaşların yaşadığı bir köy iken isminden de anlaşıldığı gibi bağcılıkla uğraşan bir yermiş. Yetmişli yılların sonuna kadar bağcılık devam etmiş. Doksanlarda başlayan göç dalgasından kaynaklı en çok göç alan ilçe haline gelmiş.

Hemen her milletten her ekonomik seviyeden insanın yaşadığı bu ilçe Suriye'de yaşanan savaşın kaçıp ülkenize gelen insanların en kalabalık olduğu yerdir. Bu durumun Bağcılar'ın kokusuna da etkisi doğal olarak vardır. Bağcılar tramvayından inip karşısına giden minibüs yolu üzerindeki yolda onlarca dükkanın

börekçi olduğunu görürsünüz. Bu durumun halkın ekonomik seviyesiyle direkt alakası vardır. Bağcılar'da öncelikle bu dükkanlardan yayılan hamur kokusu karşılık sizi. Minibüs yolu yoğun trafiğin yaşandığı ve birçok semte giden minibüslerin geçiş güzergâhı olarak kullanılan bir yol. Bu yoğun trafikten ve minibüslerin genelde uzun yakıt tüketmesinden kaynaklı havaya yoğun bir egzoz dumanı kokusu hâkim.

Bağcılar'da Arap nüfus o kadar fazla ki bazı dükkanların reklam panoları yalnızca Arapça yazılmış Türkçe açıklamasına bile gerek duyulmamış. Bu dükkanların genellikle yemekçiler oluyor. Bol baharatın kullanıldığı geleneksel yemeklerden yayılan kokuları duyabilirsiniz. Suriye usulü yapılan dönerlerde bile etin kokusundan önce baharat kokusu yayılıyor. Bağcılar diğer semtlere göre çocuk oranının çok yoğun olduğu bir bölge. Birilerinin "en az üç çocuk" tezinin burada tuttuğunu söyleyebiliriz. Yine diğer semtlere göre düzenli yemek yapıldığını çöplerinin kokusundan anlayabiliriz. Çok çocuk olması düzenli meyve tüketimini de beraberinde getiriyor. Bu sebepten her köşede seyyar arabasıyla bir meyve satıcısına rastlayabilirsiniz. Bir yandan portakal satıp bir yandan da portakal suyu sıkarak küçük arabalardan çok hoş kokular yayılıyor.

Bağcılar merkezde üç tane büyük balıkçı var. Bunlar çok balık sattığı gibi istek üzerine balığı temizleyip pişirebiliyor. Doğal olarak o bölgelerde balık kokusu duyuyorsunuz. Doksanların ortasına kadar yoğun altıyapı sorunu yaşayan bir ilçe olan Bağcılar son yıllarda bu sorunu büyük oranda çözmüş olsa da bazı bölgelerde kanalizasyon kokusuyla karşılaşabiliyorsunuz. Bir ilden büyük bu ilçenin sorunlarıyla başa çıkabilmek ayrı bir başarı hikâyesi olabilir. Bu kadar yoğun nüfus olmasına rağmen ne taşan bir çöp konteyneri var ne de esküsi kadar kanalizasyon kokusu duyuyorsunuz.

Bağcılar'ın kokusunu belirleyen unsurlardan biri de genellikle geceleri kulan kokoreç tezgâhları. Bu tezgâhlardan yayılan kokular büyük bir alana yayılıyor.

Bağcılar'da yaşam merkezlerine nazaran çok daha geleneksel yolla sürüyor. Merkez ilçeler kapalı sistem doğalgazlı ekme fırınlarıyla çalışırken Bağcılar'da meşre odunıyla çalışan kara fırınlarla rastlamak mümkün. Bu fırınlardan yayılan mis gibi ekme kokusunu hissettiğimizde çok uzun zamandır böyle kokulara hasret kaldığımızı hatırlıyoruz. Bu kokularla temas ettiğimizde çocukluğumuzun güzel anlarını hatırlıyoruz. Çünkü kokunun hafızamızdaki yeri sandığımızdan çok daha güçlü.

Börekçilerden
yayılan kokularMinibüs egzoz
kokusuDöner
kokusuKokoreç
kokusuMeyve
kokusuEkme
kokusu

CESUR NİYE KAYBOLDU?

Gecerin son yıldızı yeşile kaçmış gökyüzünden yavaş yavaş silinen, kül tabloları bitirimhanelerde yanan son sigaralara mezar oldu. Tam sa rda, yani sabaha kalan birkaç müptezel mahmur gözlerle evine dönerken, bizim sokakta unutamayacakları bir olaya tanık oldu. Önce sokaka patı çeke çeke siyah bir araba girdi. Arabadan korkup kaçan kediler saklandıkları yerden tedirgin gözlerle arabaya bakarak arabanın siyah filmli camı açıldı. Arabanın açık camından dışarıya bir sarı çıktı. Anlatılana göre, kiben bu hikâyeyi ilk dinlediğinde "Siktir lan," demiştim, camdan dışarı sarı sarkan Cesur'du. Bu görüntüyü daha da inanılmaz yapan Cesur'un elindeki bir tomar parayı gözyaşları içinde havaya atmıştı.

Gaziosmanpaşa'nın ara sokakları geçen cin karanlığında bir yerlere kavuşuyor ve sessizlik her yere yayılıyor. Hafta sonu üyüştürücü almaya gelenlerin oluşturduğu cürdandan eser yok. Zaten bir safak operasyonunun hemen arifesindeyiz. Bense kaotik birinin peşindeyim. Cesur'un peşindeyim. Onun hikâyesini karanlık sokaklarda karanlık yüzü adamlardan dinleyeceğim. Mahallede tanıdığım tek kişiyle buluşmak için Bozhane Kiraathanesi'ne otuyorum. Üzerimdeki bakışlardan otduğum sandalyede bıçak gibi gerginim. Aldığım nefesi sayarak geri verirken bir hacı amca kahveye giriyor.

"Esmelam aleyküm ve rahmetullahu ve berekatühül" Hacı amca yanımdan geçenken elini omzuma koyuyor ve "Cesur'un peşindeki televizyoncu çocuk bu mu?" diye soruyor. Amcanın samimiyetiyle rahatlayarak "Televizyoncu değilim amca," diyorum. Çay istemeyi unuttum. Ölüme çay getiren ocağı gözlerimin içine bakarak kahvede oturmaya çay içmenin çok hayati olduğunu belli ediyor.

Aslında Cesur'u herkes tanıyor ama ben mahallede ilişkili olduğum adam gelene kadar bekliyordum. O adam da bir anda masaya oturuyor ve hızlıca kendisine çay söylüyor. Kimseyle konuşup konuşmadığını soruyor. Onu tedirgin buluyorum. "Cesur birinin malını patlatmış mahallede."

Cesur mahallede bir süredir efsaneye dönüşmüş. Kimine göre öldü, kimine göre kaçtı, kimine göre erenlere karıştı, kimine göre aslında polisti. Cesur Gaziosmanpaşa'daki bu mimli mahallenin maskotu olmuş meczup bir arkadaş. Ben kendisini hiç görmedim ama görenler akl sağlığını pek yerinde olduğunu söylüyor. Peki Cesur'a noldu? Abi

anlatmaya başlıyor.

"Cesur kışın mahallenin sonundaki terk edilmiş binada kalır, yazın mahallenin meydanına attığı koltukta uyurdu. Aslında Cesur dedi değildir. Hatta bu semtin çocuğu da değildir. Babası benim suç ortağımdır. Hala Silivri'de yatıyor. En son cinayetinin girince Kafirciler koğuşuna ağa olmuş. Hayırsızın ömrü cezaevinde geçti. Garibim babasının yüzünü bile bilmez. Neyse... Bu Cesur da elektrikçiymiş. Ufak tefek işlerden harçlığını çıkarır, kaçak bağlama işi denk gelirse kendine hoş beş ortam yapardı. Bir gün belki kafası güzel, gerçi günahını almayım, belki de değildir, bizim kahvenin oradaki caminin elektrik tesisatı bağlarken cereyana yakalanıyor. Anlatılana göre elektrik öyle bir geziyor ki vücudunda, Cesur zaten altı otuzbeş adam, önce düd ağacı gibi sallanıyor sonra patır patır yere dökülüyor. Hacı amcalar Cesur'u bunu avluda toprağa yatıyor falan ama nafile.

Zaten kimi kimese de yok bir şekilde Cesur bizim semtte kalıyor. Köşede ki viraneye yerleşiyor. Zaten virane üflenti yatağı olmuş. Viraneye taklan gençler büyüyor hatta evleniyor, yeni gelenleri ağırlayan yine Cesur. On sene o elektrik vücudunda doluyor. Zaten her gün sigaraya antrten mank. Titrük mum, emanet ruh gibi doluyor. Bitirimhanelere takılanlar Cesur'u uyanca da hacı amcalar Cesur'un halini tavını gayba yoruyor. Aslında o sırada yarım akıtlı Cesur viranede zar bile oynatıyor... Cesur'un otlayan kaybolduğu o güne kadar her şey saat gibi işliyor.

-Bundan sonraki kısım istişare ve tahmin üzere yazılmıştır-

Cesur, Mami (hırsız olan), Travolta Ercan, Arap(Cesur'un köpeği) muhtelil meşrubatla viranede kayıntı yapmaktadı. Mami'nin köşeye dizdiği güvel, kırmızı sigara kartonunun kaynağının hangi market olduğu sorgulanıyor. Ama herkes kendine bir er karton sigara ayırmış. Mami'ye yanında getirdiği Hadise posteri ni duvara asmakla meşgul. Mami yolunda, yetenekli hırsızdır. Ercan'ın gayri-i meşruyla iş olmaz ama kıyıcı çocuktur, belinde ekme k bıçağıyla doluyor. Arap uysaldır. Sahibi evlerin camlarında örümcek gibi dolarken hiç ses çıkarmaz, sessizce aşağıdan onu izler. Ancak polis gelirse bir iki "hav" ıştır. Herkesin kafası güzel, herkes

suskun. Arap iç çekip, ters dönüyor. Mami posteri asmış, Hadise'nin son saçlarına damlı hayal kuruyor. Güneş doğmaya yakın her beraber viraneye terk ediyorlar. Mami ve Ercan evine dönüyor, her zamanki gibi Cesur'u da çağırıyorlar ama Cesur gelmez. On senedir virane dışında hiçbir çatinin altında uymadı.

Çocuklara yol boyunca eşlik edip viraneye geri dönüyor. Önde Arap, arkada Cesur seher vakti Taşlıtarla'nın sokaklarında yürüyorlar bir süre. Arap kuyruğu sallaya sallaya önden koşuyor, Cesur Arap'ı gözden kaybedince elini ağzına götürmeden ışıltı çakıyor, Arap arında yanından bitiyor. Fakat bu sefer Arap havlıyor. Siyah bir araba kapısı tam kapanmadan kaldırma çıkmış hatta neredeyse binaya çarpıp durmuş. Arap arabanın içine havlıyor. Cesur kapıyı açıyor. Şoför koltuğunda pembe gömleli bir adam sırlıklam ter içinde, nefesi kesildi kesilecek. Cesur arabadaki kursun deliklerini fark ediyor. Şoför karından vurulmuş, yan koltukta biri daha var kıpırdanıyor. Herhalde Cesur. Cesur soran gözlerle şoföre bakıyor, şoförün izah edecek kadar nefesi yok. Bacaklarının arasındaki parayı gösteriyor. Siyah poşet ağzına kadar yabancı para dolu. Cesur parayı almak istiyor ama adam parayı bırakıyor.

"Gerçek şansı ölüme aynı yatağı paylaşıyor. Mesele ölümlü uyandırılmadan ona sahip olabilmektir. Ölümlü uyandırdık ama bunu kimse bilmesin. O yüzden beni gömeceksin.

Hikâyenin tam burasında anlatıcı abi cebinden bir gazete kupürü fotokopisi çıkardı. Aynen şöyle yazıyordu: "Cezaevi firarisi zanlı girdiği kuyumcuğu gasp ettikten sonra polisle çatışmaya girdi. İlk yüz ayn suçtan sabıkası olan zanlının her yerde arandığı ve yakalanmasının ammesile olduğu söyleniyor."

Ben kendimi hikâyeye öyle kaptrmışım ki etrafıma toplanan kalabalığın farkında değilim. Anlatıcı abi hikâyenin doruk noktasında herkesin gözlerinin içine bakıp bağırdı:

"Peki bu cezaevi firarisi adam kimdi biliyor musunuz?"

Herkes tek nota, "Kimdi?" diye sordu.

"Kim olacak benim elmi suç ortağı. Yani Cesur'un babası!" Son söylenen laf herkesi susturuyor. Ta ki Hacı amca konuşana kadar:

"Siktir lan, yalanca pezevenk!"

SİLAHŞORUN MANİFESTOSU

Biliyorum, kimseye söyleyemeyecek kadar korkuyorsun benden. Hayır! Aslında sen de "suçlu" değil, "haklı" olduğuma inanıyorsun!

Bu cümle, yazmayı öğrendiğimin kanıtıdır. Bu cümleye, okumaya devam ettiğinin kanıtı. Birlikte, iki kanıt olan bir suç işleyeceğiz. Bir hayata son vereceğiz.

Ben buldum silahı. İçi dolu. Yatmadan önce boşaltmayı unutmmuşsun. Üstelik benimki kaza olmayacak. Bile bile vuracağım seni, inancım ve kelimelerimle. Beynim güçlü ve iyi bir silahşor.

Yanan bir binadan kalan son fotoğraf kırıntısını gördüm. Yıkık ve yitik bir ananın elinde kalan son umut kırıntısı... Umudu ateşe veren o kirli elleri ben vurdum.

Yüzümü başka bir hedefe çevirdim. Büyük, kaba, iğrenç suratlar... Masumiye pis gözleriyle dokunan suratlar... O suratları çirkin yürekleri bir daha çarpmayacak.

Yalancı "barış" getiricileri, ev yerine harabe kuranları, çocukları hep aynı yaşta kalmalarına sebep olanları vuracağım tek tek.

Birer birer vurdum karanlık gövdeleri. Hepsini devirdim fikrimle. Yerlerine kendi inandıkları koydum. Bir kötülüğün hayatına son verdim. Hepsini sen okudun işte. Suç ortaklığın artık benim. Biliyorum, kimseye söyleyemeyecek kadar korkuyorsun benden. Hayır! Aslında sen de "suçlu" değil, "haklı" olduğuma inanıyorsun!

Bu yazı geçen sayıda HAKAN GÜNDAY'ın yazdığı. Gerisi Sende köşesine gönderilenler arasında seçilmiştir.

ü

Yakında dönerim, dedi açık bavula bakarken. Elbiselerinden kalan son boşluğa iki kitap yerleştirdi. Aylardır notlar yazdığı defterleri onların arasına sıkıştırdı. Bavulu kapattı. İki eliyle üstüne bastırdı. *Hüzün*, dedi kendi kendine. Sözcüğü yanlış telaffuz ettiğini anlayınca, *hüzün* diye düzeltti. Bir ü'sü eksik *hüzün* de nereden çıkmıştı? Pencereye yaklaşıp sokağa baktı. Satıcıların ağız dolusu bağırdığını, araçların تنها yoldan hızla geçtiğini gördü. Sokağın gürültüsü içeri ulaşmıyor, sesler yağmur damlalarıyla birlikte camın dış tarafına yapışıp kalıyordu. Taksinin gelmesine zaman vardı. *Hüzün* -yine aynı sözcük. Biri mi seslendi? Dönüp salona baktı. Mutfağa uzayan koridora göz attı loş, nemli, serin koridora.

Mutfağa gidip masadaki son ekmek dilimini aldı.

Bardağın dibindeki soğuk kahveyi yudumladı. Günlerdir evde yalnızdı. Dışarıda buluştuğu arkadaşlarından kimseyi davet etmez olmuştu. Her zamanki mekânlarında içip masadan gece yanısından sonra kalktıklarında bile. Herkes kendi yoluna. Bu kent ve bu ülke kendi yoluna. Temelli gitmiyordu kimse. Söğük mevsimde öze inen göçerler gibi. Kendi toprakları yeniden yeşerdiğinde, doğup büyüdükləri sokaklar ışıdığında döneceklerdi. Bir mevsim sonra. Belki bir yıl. Kahve soğuyunca acılığı azalıyordu. Son yudumu alıp bardağı bıraktı. Bir ömür sonra belki.

Duvar saatinin tik-taklarından rahatsız oldu. Son günün huzursuzluğundandır, diye düşündü. Salona geçip, saatin asılı durduğu duvara yaklaştı. *Hüzün* sözcüğünün yanlış sesi oradan geliyormuş gibi, tik-tak, saatin sağına soluna bakrı. Kapağındaki toza parmağıyla dokundu, çarpı işareti çizdi. X. Buradan gittikten ve "ben artık uzaklardayım" diye haber verdikten sonra, ablası eve gelip ortalık

temizler, tozları silerdi. Öğrencilik yıllarındaki gibi. Yaz tatilinde bir arkadaşının yanına gitmiş, ders yılı başlamadan önceki gibi. Saatın kapağını açtı, kıpır kıpır ilerleyen saniyeyi yakalayıp iki parmağının arasında sıktı. Böcek gibi. Bacakları boşlukta sallanan zamani durdu. Bunu neden daha önce akıl etmemişti? Yüzüne gergin bir tebessüm yayıldı. Her şeyde olduğu gibi bunda da geç kaldığını anladı. Parmaklarını açtı, titreyen saniyeyi bıraktı. *Hüzün* -yine aynı ses. Başını çevirdi. Kim var orada, dedi koridora doğru, kimse

kimse olmadığını bilerek.

Kanepeye oturdu. Ellerini birleştirdi. Taksinin onu götürüleceği havalimanını, ulaşım penceresinden on kilometre yüksek seyredeceği gökyüzünü,

başka bir ülkede başlayacağı yeni hayatını düşündü. Aylardır ışıdı. Tanıdığı pek çok kişi hapisteydi. Geceleri kapısı polis tarafından çalınacak korkusuyla uyuyor, uyanıyor, yeniden uyuyordu. İntiharlar artıyordu. Zamanın hızlı bacaklı böceği herkesin teninin altında cam acıtarak dolanıyordu. Kim elini oraya atsa, vücudunun başka bir tarafında ortaya çıkıyordu böcek. Akıllarda ayrılık korkusu büyüyor, kimse eskisi gibi sevişemiyordu.

Hüzün! Bu kez sesin nereden geldiğini anladı. Kanepeден fırlayıp iki adımda aynanın önüne vardı. İncelip sararmış yüzüne baktı. Saçları uzamıştı. Gözleri ışıksız, dudakları kansızdı. Kendi yüzüne karşı *hüzün* demek istedi, ama ağzından *hüzün* sözcüğü çıktı. Bir daha denedi, aynı *hüzün*. Deminden beri duyduğu kendi sesiydi demek. Buna şaşırdı, kendi sesinin onu izlemesine mi, yoksa şimdiden bir ü'nün onu terk etmesine mi şaşırdığını bilmeden. Buralardan çekip giderken, demek yeni

**Akıllarda ayrılık
korkusu büyüyor,
kimse eskisi gibi
sevişemiyordu.**

İRAN

Size biraz da İran'dan bahsetmek istiyorum

Merhaba süperonik dergimiz Bavul'un efsane kurları. Biliyorsunuz bu senenin modası efsane olmak. Herkes efsane siz niye efsane olmayasınız. Neyse ne diyordum. Hah İran. Bu arada bu yazıyı resmen virgöl'süz yazıyorum. Çünkü bu yazıyı bir arkadaşımın bilgisayarıyla yazıyorum ve resmen adamın bilgisayarında virgöl yok. Delirmemek elde değil. Neyse ne diyordum. İran. Bu mektubu sana İran'dan yazıyorum. Ömrü hayatımda ilk kez virgöl'süz yazı yazıyorum. Deli oluyorum virgöl kullanmak için ama virgöl yok. Virgöl'ü de sen koy madem sevgili okur okurken okurken öyle kafandan öyle. Belki böyleli daha zevkli olur bilemezsin. Neyse ne diyordum. İran Hamedan'da bir otel odasındaayım şu an. Biz buraya Art-İst futbol takımı olarak turnuvaya geldik. Dünyadan çeşitli sanatçılar futbol oynasın diye düzenlenmiş bir organizasyon bu. Dokuz ülkenin sanatçılar futbol takımı geldi bu sene turnuvaya. Biz beş takımlı gruba düştük. İlk maçımız Japonya'ylaıydı. 3-2 yenildik. Bizim ilk golü ben attım. Efsane bir gol oldu. Japonya'ya geçen sene de gol atmıştım. Belalısı oldum resmen adamların. Gerçık geçen sene yenmiştik 4-1. Bu sene böyle oldu. Olsun dedik Ermenistan'ı yenezir biz de öyleyse dedik. Öyle telifi ederez madem dedik. 10'a 2 yenildik. Sabah maçıydı. Uyanamadık ki ondan öyle oldu dedik. Akşam İran'la maçımız vardı skor 13-1. Size şöyle söylemek istiyorum insan gibi yenmediler bizi. Ağzımızı kırdılar. Hakem de bizdendi ona rağmen çok gol attılar. Resmen sabahdan başladık

gol yemeye akşama kadar gol yedik. Bir de işin ilginç tarafı şu. İran maçı sonrası soyunma odasında tartışma çıktı. Vay efendim sen orada şu pası verseydin böyle olmayacaktı. Vay efendim ilerde bassaydık şöyle olmayacaktı. Ulan arkadaş şanki 2-0 3-0 yenilmişiz de bir muhakeme içine giriyoruz. 13 gol yemişiz arkadaş insan sayarken yoruluyor. Nolacaktı yani ben orada o pası verseydim 13-13 mü bitecekti maç. Teallaam ya. İnsan sahada çok yorulunca beyin melekeleri kayboluyor. Dün de Macaristan'la maçımız vardı bizi 5-0 yendiler. Dört maçta toplam 31 gol yedik sadece 5 gol atabildik. Şampiyonluk umuduyla geldiğimiz turnuvada dokuzuncu olduk. Ama önemli değil dostluk kazandı bir yerde de. Şahane paylaşımlar yaşadık hep. Futbol kısmı bu sevgili arkadaşlar bu virgöl'süz yazının. Gerçekten büyük bir hezimate uğradık. Size biraz da İran'dan bahsetmek istiyorum. İran gerçekten çok güzel. İnsan inanılmaz misafirperver. Yalnız güvenlik gerekçesiyle peşimizde sürekli birileri oluyor. Otelde çıkıp kuruyemişiye gittim ilk gün. Bir baktım arkamda beş kişi var. Korumuyorum. Korumalarımla gelmiş gibi oldu kuruyemişiye. Kuruyemişi de şaşırdı. Limon tuzlu çekirdek aldım geri döndüm otele. Dudaklarımız çatlayışıya çekirdek teltedik arkadaşlar canak otele. Resmen. Ne diyordum İran. İran şahane. Lunaparka gittik bowling de oynadık. Hamedan'ın İstiklal Caddesi'ne de gittik. Hamedan'ın Uludağ'ına da gittik. İbn-i Sina'nın mezarını da ziyaret ettik. Yann da dönüyoruz hayırlısıyla. Yine olsa yine geliriz. İran efsane. Hoşça kal.

Gerisi sende

Öyküyü tamamla- @bavuldergi Etiketle-Paylaş

Bir saat geçti gitti, işimiz bitti. Kafandaki kulaklığı çıkarıp kalkmaya hazırlanırken birisi stüdyonun kapısından uzandı ve,

Yazan: Ercan Kesal ve

Seçilen öykü gelecek ay dergimizde yayınlanacaktır.

**Dünyanın acısı
olmasaydı taze
yeşil yapraklar
üzerindeki güneş
ışınlarının
anlamı olmazdı.**

TEZER ÖZLÜ

**Çünkü kadınlar
milyonlarca
yıldır evlerinin
içinde oturdular,
artık onların
yaratıcılıkları o
evlerin duvarlarını
delmiştir**

VIRGINIA WOOLF

• İmtiyaz Sahibi: BRG Basın Yayın Reklam ve Org. San. Tic. Ltd Şti adına Ümit Bektaş
• Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Kemal Can Kayer
• Reklam İletişim: reklam@brgjans.com
• **Kapak Tasarım:** Perli Demirbaş
• İletişim: 0(212) 260 5878 - iletisim@bavuldergi.com - reklam@brgjans.com
• Adres: Cihannüma Mahallesi, Barbaros Bulvarı, Petek Apartman, No:73 Kat 3 Beşiktaş
• Baskı: UNIPRINT Basım Sanayi ve Tic. A.Ş.
• Adres: Ömerli Mah. Hadimköy - İstanbul Cad. No.159
Hadimköy Arnavutköy 34555 İstanbul /TÜRKİYE
• Tel: +90 212 798 2840 / Faks: +90 212 798 2063
www.bavul.com.tr
• Genel Dağıtım: DPP (0212) 622 2110
ISSN: 2149-8113 Aylık yaygın süreli yayındır.

f /bavuldergi i /bavuldergi t /bavuldergi

BAVUL

Anlık İleti

Önur: Günaydın arkadaşlar nasılsınız, dışarısı o kadar soğuk ki penguenler hiç yabancılık çekmeden yaşarlar.

Merve: Önur, penguen hangisi desek şu samurunu gösterisin. Burada bize akşama kadar National Geographic kasiyorsun.

Zihni: Havaların bu kadar soğuk olması Kanun Hükümünde Karanname ile yasaklanmalı.

Efe: Güneş açsın ilk kez çimlere basan Golden köpekleri gibi koşmak istiyorum.

Can: Efe o sevinç demode oldu be abi, onun ineklisi çıktı.

Kemal: Arkadaşlar yazılar gelmezse kanun hükümünde karanname çıkarmayı düşünüyorum

Yeşim: Şu günlerde yaşananları görürce şiddeti seven biri olarak şaşıyorum.

Umut: Ben bu kadar şiddetin olduğu dünyaya çöp analizini getirmek istemiyorum sanırım.

Önder: Arkadaşlar ikinci bir emre kadar ofisten çıkışlar yasaklandı. Sabahlıyoruz.

Meral: Toplantıya geç kalanlar için 'geç kâğıdı' uygulaması mı başlatsak. Duygu yine geç kaldı.

Efe: Bence geç kalanlar mandalina alsın birkaç kilo, geç kalan için ceza bizim için fayda olur.

Duygu: Efe böyle bir kitap yazabilirsin ismi de hazır suç ve mandalina

Selin: Bugün kendime on üzerinden 9 puan verdim. Aslında tam not verirdim ama soğuklardan dolayı kurdım bir puan.

Önur: Arkadaşlar kuyu kurtulmuş. Darısı bizim de başımıza umarım biz de düştüğümüz kuyudan kurtuluruz.

Meral: Ben o kuyuya düşsem birçok psikolojik rahatsızlık yaşadım gerçekten güçlü bir köpekmiş.

Önder: Bizim düştüğümüz kuyuya sarkıtılan ipe bu günlerde #hayır deniyor. Ya tutunacağız ya kaybolacağız.

Can Binali: Ben vapurda marblara bile simit atmıyorum. Tahilli ekmek atıyorum bu yüzden oturup sizinle simit yiyemem.

Kemal: Geçen Can'la Kinalıada'ya gittik. Vapurdan elli kişi indiri bilin bakalım kimlere GBT yapblar.

Gizem: Turistlik ne kadar güzel bir şey değil mi? Keşke turist diye bir meslek olsa, sürekli gezerek para kazansak.

Pınar: Ben uzun zamandır turistlik yapıyorum Gizem, o kadar gezdim ki kendi evimde bile yabancı gibi hissetmeye başladım. Güzel olan evsizlik.

Umut: Madem evsizlik güzel bir şey biz neden bir kamyon kırı ödüyorkuz bu evlere, bence güzel olan şey kirasızlık.

Önder: Çok acayip rüyalar gördüm. Meclis'in dergisini yapıyorduk. Milletvekilleri yazarlarımızımsı, sürekli yazı yazıp getiriyorlardı.

Zihni: HAYIR'dır inşallah!

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantev.org>

Yaşadıklarımın öğrendiğim bir şey var:
Yaşadın mı büyük yaşayacaksın,
ırmaklara, göğe, bütün evrene
karışırasına
Çünkü ömür dediğimiz şey, hayata
sunulmuş bir armağandır
Ve hayat, sunulmuş bir armağandır
insana

BAVUL

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Görsel: Emre Ezer
Alıntı: Alioğlu Behramoğlu